

Bijdrage Vlaamse administratie
aan het regeerprogramma
van de aantredende Vlaamse regering

Deel 7

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Inhoudstafel

1	Omgevingsanalyse.....	3
1.1	Een homogeen beleidsdomein	3
1.2	Rol en uitgangspunten van de overheid	3
1.3	Uitdagingen voor het domein CJSM.....	5
1.3.1	Beschrijving van de velden binnen het beleidsdomein	5
1.3.2	Enkele uitdagingen voor het beleidsdomein CJSM	9
2	Voorstellen voor het domein CJSM	18
2.1	Een beleid ontwikkelen met betrekking tot de creatieve industrieën	18
2.2	Stimuleren van een diversiteitbeleid.....	19
2.3	Het ontwikkelen van een integraal beleid op het vlak van digitale cultuur.....	21
2.4	Het erkennen en uitbouwen van de niet-formele educatieve en pedagogische kracht van CJSM	23
2.5	De ontwikkeling van een coherent en gedegen internationaal beleid voor CJSM.....	24
2.6	Deskundigheidsbevordering binnen het beleidsdomein CJSM	26
2.7	Voorstellen die één welbepaalde sector aanbelangen.....	29
2.8	Het optimaliseren van het overheidsinstrumentarium	31
2.8.1	Beleidsafstemming en samenwerking	31
2.8.2	Infrastructuurbeleid	34
2.8.3	Genereren van beleidsinformatie	35
2.8.4	Wetenschappelijk onderzoek	36
2.8.5	Steunpunten	38
2.8.6	Implementatie en aanbevolen aanpassingen regelgeving	38
3	Ideeën fiches	40
3.1	Algemeen beleid voor CJSM.....	40
3.2	Internationaal cultuurbeleid	42
3.3	Sociaal-cultureel volwassenenwerk	44
3.4	Lokaal cultuurbeleid.....	44
3.5	Amateurkunsten	46
3.6	Muziek, Letteren en Podiumkunsten	48
3.7	Beeldende kunsten.....	49
3.8	Architectuur en vormgeving	50
3.9	Cultureel erfgoed	51
3.10	Jeugd	54

3.11 Sport.....	55
3.12 Media.....	56
4 Bronnenlijst	59

1 Omgevingsanalyse

1.1 Een homogeen beleidsdomein

In het kader van Beter Bestuurlijk Beleid vormen Cultuur, Jeugd, Sport en Media één beleidsdomein (verder afgekort als CJSM).

Er zijn heel wat raakvlakken tussen de verschillende velden in dit domein. Het beleid voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media heeft te maken met de ontwikkeling van de homo ludens, met de verwerving van informatie en met de bevordering van expressiemogelijkheden en de kritische reflex. Zo rust het de burger uit om te participeren aan de maatschappij of om die participatie te verdiepen. De esthetische ervaring, de sportieve ervaring, het samen spelen, beleven en genieten zijn minstens even waardevol.

1.2 Rol en uitgangspunten van de overheid

Het beleidsdomein voor CJSM staat in een dynamische verhouding ten opzichte van een steeds meer uitdijende kennismaatschappij. De overheid heeft oog voor de diversiteit in de samenleving en benadrukt de sterke troeven van een beleid voor CJSM. Ze zoekt antwoorden op de veranderingen in de vrijetijdspatronen, maar ook op de vermarkting van het vrijetijdsaanbod.

De overheid voor CJSM is een medespeler tussen en samen met de verschillende andere spelers: organisaties, individuen en besturen. De Vlaamse overheid krijgt steeds meer een bemiddelende rol. In steeds meer sectoren krijgen overheden meer gedeelde verantwoordelijkheid. Daarbij staan onderhandeling, overleg en responsabilisering centraal. Ook horizontale beleidsafstemming wint aan belang.

In het kader van het kerntakendebat acht de Vlaamse overheid voor CJSM zich verantwoordelijk voor:

- ontwikkeling van een strategisch conceptueel kader;
- uitbouw van een basisinstrumentarium;
- monitoring;
- stimulering van de kwaliteit van het aanbod en de dienstverlening.

Het domein van CJSM wordt opgedeeld in een aantal velden: professionele kunsten, cultureel erfgoed, sociaal-cultureel volwassenenwerk, jeugd, sport en media. De ontwikkeling van de beleidsinstrumenten verschilt sterk per veld. Elk veld binnen het domein van CJSM kent zijn eigen historische ontwikkeling, zijn eigen wetmatigheden, zijn eigen verwachtingen. Elke sector heeft een eigen beleidscultuur en een specifieke invulling van het subsidiariteitsprincipe. En ten slotte heeft elk veld eigen sterktes en zwaktes, bedreigingen en kansen, eigen (budgettaire) noden en verwachtingen.

De Vlaamse overheid hanteert een aantal waarden en principes om haar optreden in het domein van CJSM te verantwoorden. Ze zijn evenzeer van toepassing op andere domeinen, maar krijgen in dit verband ook een bijzondere 'culturele'¹ connotatie. Het zijn de uitgangspunten waarmee de overheid de uitdagingen van vandaag en morgen aangaat.

¹ Cfr. de culturele aangelegenheden, zoals onder meer bepaald in de Bijzondere Wet van 08 augustus 1980

Gelijkberechtiging van elke inwoner in Vlaanderen

In december 2002 stelde parlamentsvoorzitter Norbert De Batselier in het Vlaams parlement een discussietekst voor. Die proeve van Vlaams Handvest opent met artikel 1: 'Elke inwoner van Vlaanderen heeft recht op cultuur als deelnemer en als maker'. Het beleid erkent het belang van de verscheidenheid van activiteiten en verenigingsvormen in het domein van CJSM.

Deze visie is gebaseerd op het Internationaal Verdrag inzake de Economische, Sociale en Culturele rechten. Het belang van verscheidenheid refereert naar het principe van het cultuurpact. Een hedendaagse invulling daarvan houdt geen politiserende werking in, maar benadrukt de garantie op kwaliteit, diversiteit en deskundigheid. Culturele gelijkberechtiging impliceert ook dat iedereen gelijke kansen krijgt om te genieten van het aanbod dat de overheid subsidieert.

Marktcorrectie en divers aanbod

Het beleid richt zich op het aanbod dat zonder overheidssteun niet of nauwelijks aan bod zou komen of overleven. Dit is een beleidsdomein waarin marktmechanismen zich immers sterk laten voelen. Marktcorrectie moet een divers aanbod garanderen.

Democratisering en participatie

Voor een democratie is het cruciaal dat mensen in het diverse aanbod participeren. De overheid moet de nodige omkadering verzekeren die nodig is om de participatie een maatschappelijke en persoonlijke betekenis te geven.

'Culturele' competentie

Vorming en bemiddeling zijn belangrijke manieren om het vermogen te ontplooien dat mensen nodig hebben om zich te bewegen in culturele ruimtes. Vorming bestaat uit een hele waaier aan toelidings- en educatieve activiteiten. Bemiddeling verwijst naar een min of meer doelbewuste en systematische activiteit gericht op het verwerven en het verwerken van informatie.

Creativiteit

Een cultuur die wil blijven voortbestaan, heeft nood aan voortdurende herbronning. Dat kan op verschillende manieren: door onderzoek, door samen culturele producten te maken en te tonen, door culturele voorwerpen te reproduceren of te herinterpreteren. Ook het cultureel of symbolisch handelen valt daaronder. Voorwaarden scheppen om creativiteit te stimuleren en te ondersteunen, houdt cultuur levendig en actueel. Creativiteit vormt een belangrijk voorwaarde voor een verdere ontwikkeling van een kennismaatschappij en draagt ook bij tot het algemeen welbehagen en welzijn.

Inhoudelijke en zakelijke kwaliteit

Het beleid wil de inhoudelijke en zakelijke kwaliteit van de instellingen en organisaties in het domein CJSM bevorderen. Dit kan via een aantal gerichte instrumenten zoals beleidsplanning, kwaliteitsbeoordeling in beoordelingscommissies en het gebruik van beheersovereenkomsten.

Bewaring

Materiële en immateriële cultuurproducten en cultuuruitingen dragen tekenen van de toekomst of zijn getuigen van de geschiedenis. Ze maken deel uit van een collectief geheugen, bieden betekenisconstructies en bevatten een actieve component, als onderdeel van een leerproces.

1.3 Uitdagingen voor het domein CJSM

Op basis van de genoemde waarden en principes blijft de overheid voortdurend zoeken naar een gepast antwoord op de uitdagingen waarmee zij geconfronteerd wordt. Zelflegitimatie en rolbepaling staan daarbij centraal. Als overheid is het noodzakelijk te kunnen beschikken over de nodige kennis en competenties en oog te hebben voor innovatie, zonder de verworvenheden op de helling te zetten.

1.3.1 Beschrijving van de velden binnen het beleidsdomein

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed is een jong beleidsveld waarvan de noden en behoeften nog niet voldoende gekend zijn. In vergelijking met de ons omringende landen heeft de zorg voor het cultureel erfgoed in Vlaanderen een grote achterstand opgelopen. Er vindt een eerste structurering van het veld plaats onder andere via het consulentschap, de ondersteunende organisaties en de belangenbehartigers. In dit veld situeren zich zowel bewaarinstellingen, zoals erkende en niet-erkende musea, archiefinstellingen, bewaarbibliotheken en documentatiecentra, als organisaties en verenigingen m.b.t. cultureel erfgoed, zoals bijvoorbeeld volkscultuur. Er is nog weinig gekend over cultureel erfgoed dat niet in instellingen wordt bewaard. De collecties zijn onvoldoende in kaart gebracht.

Het is belangrijk de verschillende aspecten van het cultureel-erfgoedbeleid op elkaar af te stemmen met aandacht voor alle functies: verzamelen, behoud en beheer, presentatie, onderzoek. Gezien de band tussen de bewoners en hun culturele omgeving belangrijk is, ligt het accent op het stimuleren vanuit het lokale draagvlak. De erfgoedconvenants hebben hierbij een cruciale rol te vervullen.

Er is nog steeds een geringe maatschappelijke zichtbaarheid. De instellingen en organisaties zijn nog te weinig geprofessionaliseerd en aangepaste opleidingsmogelijkheden ontbreken. Ook aan de begeleiding en vorming van de vele vrijwilligers moeten we genoeg aandacht besteden. In het streven naar een geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid is het belangrijk om rekening te houden met verschillende domeinen, zoals onroerend erfgoed, onderwijs, toerisme, jeugd, ruimtelijke ordening en economische streekontwikkeling. Een dergelijk beleid vraagt ook meer afstemming met de andere overheden.

Professionele kunsten

Voor het geheel van het kunstenbeleid staat de Vlaamse overheid voor de opdracht te zoeken naar methodes of instrumenten om samen met de andere bestuursniveaus een betere invulling van responsabiliteit na te streven. Om succesvol te kunnen interveniëren in het artistieke veld hebben de verschillende overheden voldoende knowhow en competente advisering nodig.

De actuele trends in de creatieve industrieën en in de vrije markt zijn nog niet genoeg in kaart gebracht. Een gericht en weloverwogen beleid dringt zich op, waarbij blijvend zorg moet gedragen worden voor een gelijke behandeling van alle klanten.

- Podiumkunsten

Het veld van de podiumkunsten is sterk door de overheid gestructureerd. De podiumkunsten kenmerken zich sterk als een groepsgebeuren in directe relatie met het publiek. Vooral de dans en in mindere mate theater worden op internationale podia gezien als innoverend en grensverleggend. Opvallend is de toenemende interdisciplinariteit. De professionele podiumkunsten hebben belangrijke raakvlakken met andere domeinen en sectoren: tewerkstelling, onderwijs, jeugdwerk (kunsteductie), amateuristische kunstbeoefening en beeldende kunstencentra.

- Muziek

Het muziekbeleid is gericht en selectief. Zonder subsidies kunnen heel wat gezelschappen niet of nauwelijks overleven. Anderen slagen er wel in op een zuiver commerciële basis een aanzienlijk succes bij het publiek te bereiken. De gesubsidieerde gezelschappen kennen een wijziging in het aantal voorstellingen: oneindig doorgroeien kan niet. Ook deze sector heeft immers te kampen met het gevaar van overaanbod. Bij het gesubsidieerde aanbod loert het gevaar van concurrentievervalsing en het scheeftrekken van de markt.

- Letteren

Het letterenbeleid richt zich op twee segmenten: het zuiver literaire (proza, poëzie, kinder- en jeugdliteratuur, het literaire essay, de toneelschrijfkunst, het stripverhaal) en het niet-literaire segment m.n. de algemeen-culturele (inclusief o.a. de erfgoedpublicaties) en kunstkritische publicaties. Het literaire segment wordt door het Vlaams Fonds voor de Letteren bediend. Hier worden vooral de professionele kunstbeoefening en de –publicaties ondersteund. De administratie richt zich op het niet-literaire segment. Deze periodieke en niet-periodieke publicaties zijn immers evenzeer waardevol voor de cultuursector en de kleine afzetmarkt maakt de uitgaversrisico's te groot.

- Architectuur en vormgeving

Het architectuurbeleid staat in Vlaanderen nog in de kinderschoenen. Architectuur is een cultureel gegeven, maar de productie wordt vooral gestuurd door economische en stedenbouwkundige wetten. Een integrale aanpak is aangewezen, maar voorlopig onbestaande. De overheid moet opdrachtgevers ertoe aanzetten te kiezen voor kwaliteitsarchitectuur. Waar de overheid zelf als opdrachtgever optreedt, neemt het team van de Vlaamse Bouwmeester deze belangrijke taak op zich. Cultuur wil werken aan de sensibilisering van het brede publiek en het ondersteunen van kennisopbouw. Het Vlaams Architectuurinstituut speelt hierin een belangrijke rol. Lokale organisaties die zich richten naar het publiek worden hierin aangemoedigd.

De creatie van vormgeving wordt net zoals architectuur aangestuurd vanuit Economie. Een belangrijke partner daarbij is het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO). Een uitdaging is om de economische en culturele invalshoek op elkaar af te stemmen bij de ondersteuning van relevante vormgevingsprojecten en hiervoor een samenwerkingsvorm uit te werken. Het ontbreekt de sector vooral aan kennisopbouw, coördinatie en ondersteuning. Een aangepast beleidsinitiatief dringt zich op.

- Beeldende kunsten

Het veld van de beeldende kunsten is weinig gestructureerd en situeert zich binnen een context van een mondiaal kunstenbestel. Binnen het veld is de Vlaamse overheid niet de centrale (markt)speler. Over het beeldende kunstenveld is weinig empirisch materiaal voorhanden. De overheid kan wel groei- en consolidatiemogelijkheden bieden, naar analogie van wat ze in het verleden bijvoorbeeld voor de danssector deed. Op het sociaal economisch vlak werd met de invoering van het kunstenaarsstatuut een stap vooruit gezet, wat niet wegneemt dat vele kunstenaars nog steeds in preciaire omstandigheden werken.

- Film

Het filmbeleid onderging de laatste jaren heel wat wijzigingen. Met de oprichting van het Vlaams Audiovisueel Fonds werd de verzelfstandiging een feit. Stimuleren van audiovisuele productie en auteurscreatie behoren eveneens tot de opdracht. Digitale ontwikkelingen hebben een impact op

alle domeinen van audiovisuele creatie: productie, distributie, exploitatie. Ook de invloed van Europese ontwikkelingen is sterk voelbaar. De leefbaarheid van de Vlaamse audiovisuele sector en de diversiteit van het aanbod zijn belangrijke aandachtspunten. Film kan niet los worden gezien van de omroep. Op Europees vlak worden zij ook gezamenlijk behandeld.

Sociaal cultureel werk

- Lokaal cultuurbeleid

De stimulering van het lokaal cultuurbeleid kon heel wat gemeenten overtuigen: cultuur staat nu vaker op de gemeentelijke agenda. Reeds 191 gemeenten stapten in het decreet op het lokaal cultuurbeleid. Bij 173 gemeenten (waaronder 10 Brusselse) kon een gesubsidieerde cultuurbeleidscoördinator inmiddels aan de slag gaan. Het principe van de planmatige aanpak breekt dus duidelijk door. Daarbij staat een integrale en kwalitatieve aanpak voorop. De cultuurbeleidscoördinator speelt hierin een cruciale rol. Het idee om verschillende actoren binnen het lokale beleid te laten samenwerken doet hopen op een nieuwe dynamiek. Die actoren zijn met name basisvoorzieningen zoals bibliotheek, cultuurcentrum of gemeenschapscentrum, andere gemeentelijke instellingen zoals archief en museum, cultureel-erfgoedverenigingen, kunstenaars en geïnteresseerde inwoners.

- Amateurkunsten

De amateurkunsten kennen in Vlaanderen een rijke traditie. Het veld wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan disciplines. Om soepeler in te spelen op nieuwe trends en ontwikkelingen werd de regelgeving recent aangepast. Toch hebben we nog niet genoeg gegevens over het veld. Daarvoor is er meer onderzoek nodig. Op lokaal vlak gaan de amateurkunsten zich meer integreren in het cultuurbeleid. De concurrentie met andere vrijetijdsbestedingen is zeer groot. Een belangrijke troef in het amateurkunstenveld is de ontwikkeling van culturele competentie. Ook de socialisatiefactor wint aan belang. Via het verenigingsleven spelen de amateurkunsten een belangrijke rol in de vorming van de directe democratie.

Met aanverwante sectoren zoals deeltijds kunstonderwijs en de professionele kunsten zijn de dwarsverbindingen nog te sporadisch en sterk disciplinegebonden. Er is wel meer en meer samenwerking tussen de amateurkunsten en de kunsteducatieve sector.

- Sociaal cultureel volwassenenwerk

Het sociaal cultureel volwassenenwerk staat onder druk. Het participatiepatroon van de Vlamingen veranderde de laatste jaren ingrijpend. Het aandeel van incidentele deelnemers vergroot. Zapcultuur, een meer geïndividualiseerde levensstijl en de toenemende tijdsdruk liggen daar aan ten grondslag. De wijzigingen in het vrijetijdspatroon spelen zich af tegen de achtergrond van de ontzuiling in Vlaanderen. Traditionele (multithematische) verenigingen van verzuilde oorsprong hebben te maken met ledenverlies en vergrijzing. Tegelijk duiken nieuwe spelers op: nieuwe verenigingsvormen, netwerken en sociale bewegingen die zich organiseren rond één thema waarbij het gevraagde engagement losser is qua tijd en omvang.

De vormingsinstellingen krijgen te maken met een verschuiving in hun programma-aanbod waarbij cursussen voor praktisch bruikbare vaardigheden populairder worden dan maatschappelijke vorming. Het recente decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk realiseert een herstructurering van de sector met als doel het sociaal-cultureel werk terug naar de wortels te brengen, duidelijker te positioneren en maatschappelijk te herwaarderen. Nieuwe werksoorten zoals regionale hogescholen en bewegingen zien het licht. Ook het denken over integrale kwaliteitszorg dringt in de sector door. De organisaties krijgen een grote verantwoordelijkheid. Om te kunnen overleven moeten ze bovendien flexibel inspelen op nieuwe behoeften en tendensen.

- Jeugd

In Vlaanderen ontbreekt het aan systematisch onderzoek naar de situatie van kinderen en jongeren. Het recent opgestarte Jeugdonderzoekplatform (JOP) heeft de opdracht een referentiekader te ontwikkelen, bestaand uit onderzoek te inventariseren en nieuwe onderzoeksvragen uit te werken. Dat moet de Vlaamse overheid in staat stellen leemtes te detecteren maar ook werk te maken van een betere beleidsafstemming. De noden en verwachtingen van de jeugd zijn een gedeelde verantwoordelijkheid met andere beleidsdomeinen. Meer dan ooit dringt een integrale aanpak zich op. In de vrijetijdssfeer moet de overheid soepel inspelen op nieuwe vormen van jeugdwerk en op andere noden van kinderen en jongeren, met oog voor de (culturele) diversiteit en heterogeniteit van de doelgroep.

De decentralisering van het jeugdwerkbeleid heeft geleid tot een homogenisering van het jeugdwerkbeleid dat door de verschillende gemeentebesturen wordt gevoerd. Dit is vooral het gevolg van een sterke evolutie naar een meer vraaggestuurd beleid. De planmatige aanpak resulteert in een kwaliteitsverbetering en talrijke nieuwe initiatieven. Het particulier traditioneel jeugdwerk staat nog steeds het sterkst. Diversifiëring en toegankelijkheid vragen blijvende aandacht.

Sport

De actieve deelname aan sport is gevoelig toegenomen. Bij aanvang van de 21ste eeuw doet 60,9 procent van de 6- tot en met 18-jarigen minimaal één uur per week op jaarbasis aan sport en doet 38,1 procent van de volwassenen ouder dan 18 meerdere keren per maand aan sport. Bovendien telt Vlaanderen meer dan 23 400 sportclubs met circa 1,4 miljoen actieve leden. Geen enkele andere sector doet meer beroep op vrijwilligers dan de sportsector: 4,6 procent van de bevolking zegt regelmatig als onbetaald vrijwilliger mee te werken in een sportvereniging.

Sport is letterlijk en figuurlijk een cultuur in beweging. Naast de vernieuwing in het brede veld van de bewegingscultuur, waaronder sport en een waaier aan eigentijdse bewegingsvormen worden verstaan, is er sprake van een hybridisering van de sport. Parallel aan een toenemende vraag en aanbod, worden sport- en bewegingsmodi steeds meer gediversifieerd en kristalliseren uit tot diverse sportparticipatiestijlen.

Naast deze interne en externe evoluties, zijn er de meer fundamentele verschuivingen op het vlak van waardebeleving. Van een eenduidigheid aan 'sportwaarden' – competitie en competentie – is het sportlandschap naar een waardeveelheid geëvolueerd. Sport wordt niet alleen meer gekenmerkt door aspecten van prestatie en vorming, maar ook door vormen van productie en entertainment. Hier is een belangrijke regisserende en remediërende rol weggelegd voor de overheid. De actuele waardeveelheid van de sport mag niet verglijden naar een waardevervlakking en vervolgens een waardeverlies in de sport. Prestatie (competitiesport) en vorming (bewegingsopvoeding²) blijven belangrijke waardeelden. Het beleid heeft meer aandacht voor de clubsport op lokaal niveau. De sport zal ook meer ingezet worden als een verantwoorde maatschappelijke hefboom, bijvoorbeeld in projecten voor de bevordering van integratie, emancipatie en preventie.

Verder is duidelijk dat met de intrede van het marktmechanisme in de sport ook commerciële spelregels van kracht zijn in dit veld. Sport gaat steeds meer hand in hand met gezondheid, toerisme, avontuur, spektakel, fitheid, beleving, leefstijl, enzovoort. In de context van deze hybride versmelting dringen zich twee belangrijke taken op voor een overheidsbeleid: kwaliteitsbewaking en –regulering.

Sport heeft ook een steeds sterkere entertainmentfunctie. Dit normkader vraagt om een duidelijke erkenning. Kijksport is een opvallende uiting van de spektakelsamenleving en heeft daarin een belangrijke functie. De vraag stelt zich of de overheid hierin kan en moet optreden, bijvoorbeeld wat betreft de kwaliteit van het sportentertainment of de maatschappelijke uitwassen van de topsport.

² Bedoeld is zowel de opvoeding tot als door sport.

Daarnaast is duidelijk dat ook de maatschappelijke betekenis van topsport aan belang wint. Naast de verdere uitbouw van een actief breedtesportbeleid, is er nood aan de uitbouw van een Vlaams topsportbeleid dat oog heeft voor zowel de topsportatleet als de maatschappelijke meerwaarde van de gemediatiseerde topsport.

De sport en het sportbeleid kunnen in dit alles echter onmogelijk alleen staan. Er zijn immers duidelijke raakvlakken met andere beleidsdomeinen, waaronder onderwijs, volksgezondheid, welzijn, toerisme en economie. Er is bijgevolg een sterke nood aan een sectoroverschrijdende beleidsafstemming.

Media

De media bevinden zich op het raakvlak van cultuur, economie, wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid. De toenemende internationalisering en ook een supranationaal regelgevend kader krijgen een steeds grotere impact. Een herziening van de bestaande regelgeving is nodig. Het regelgevend kader is ook al onderhevig aan de wijzigingen ten gevolge van een nieuwe invulling van het medialandschap met onder meer verdere digitalisering en convergentie van de media.

Een bijzondere rol is weggelegd voor de openbare omroep. Die heeft als voornaamste taak de kwaliteitsopdracht op een creatieve, professionele en originele wijze te vervullen. In deze opdracht zitten de hier opgesomde beleidsvelden ruim vervat.

Het huidige mediatoezicht is toe aan een sterke vereenvoudiging en harmonisering in functie van transparantie en rechtszekerheid.

Het medialandschap kijkt ook uit naar de verdere ontwikkeling van nieuwe vormen van distributiekkanalen. Vooral de omschakeling van analoge naar digitale uitzendingen vraagt de aandacht. Deze nieuwe vormen moeten kansen krijgen.

1.3.2 Enkele uitdagingen voor het beleidsdomein CJSM

Uitdaging 1

De ontwikkeling van de creatieve industrieën, de tendens tot vermarkting van de vrije tijd en het toenemende gewicht van de belevenisindustrie stelt nieuwe uitdagingen aan het beleidsinstrumentarium

In Vlaanderen en in de wereld vinden op dit moment op het vlak van de creatieve industrieën ingrijpende veranderingen plaats. Dit doet belangrijke vragen rijzen: Wat is de impact van globalisering op kleinere cultuurgemeenschappen? Wat is de verhouding van marktprincipes tot het gesubsidieerde aanbod? Dreigt het gevaar van de verschraling van het aanbod? Dreigt de lokale, kleinschalige Vlaamse cultuurindustrie te verdwijnen of opgeslorpt te worden door internationale groepen? De Vlaamse overheid heeft een marktcorrigerende opdracht. Ze heeft dus de taak erop toe te zien dat de gevolgen van de toenemende 'vermarkting' geen ernstig hypotheek leggen op een aantal waarden die aan de basis liggen van het beleid voor CJSM zoals pluriformiteit, kwaliteit en diversiteit.

Subsidieregelingen op nationaal of regionaal vlak komen in het kader van de GATT'S onder druk omdat zij beschouwd worden als concurrentievervalsing. Tegelijk staat de bescherming van kleinere cultuurgemeenschappen centraal op Europese fora. Er moet resoluut gekozen worden voor het vrijwaren van culturele diversiteit. Een ééngemaakt Europa hoeft niet gelijkgesteld te worden met een eenheidscultuur.

In de vrijetijdssfeer heeft het gesubsidieerde aanbod steeds meer te kampen met concurrentie van andere 'belevissen'. Bij de overheid schuiven mondjesmaat nieuwe spelers aan, die vroeger niet of

maar heel beperkt erkend of gesubsidieerd werden. Dit gebeurt in een context van een vervaging van de begrippen hoge en lage cultuur en een toenemend zapedrag bij de participanten.

Een aantal aan de markt toegeschreven eigenschappen oefenen ongetwijfeld ook een positieve invloed uit. Voorbeelden zijn meer aandacht voor een betere afstemming van vraag en aanbod en de introductie van management- en andere technieken bij gesubsidieerde organisaties.

Muziek

De muzieksector is één van de gevoeligste sectoren voor de hierboven beschreven problematiek. Nieuwe technologieën hebben ertoe geleid dat de traditionele praktijk van distributie en exploitatie gevoelig verandert.

Architectuur

Architectuur is bij uitstek een sector die sterk onderhevig is aan marktprijncipes. De ongebreidelde stads- en dorpsuitbreiding verloopt vaak ondoordacht en houdt te weinig rekening met de invloed van de gebouwde omgeving op individuele en collectieve identiteiten. De overheid wil komen tot een algemene kwaliteitsverbetering van de gebouwde omgeving. Ze speelt daarom een cruciale rol in het ontwikkelen van kwaliteitsstandaarden en de sensibilisering voor de culturele waarde van architectuur.

Cultureel erfgoed

Door de toename van info- en edutainment binnen het cultureel-erfgoedveld dreigt vervlakking. Er gaat in sommige gevallen veel aandacht naar fascinatie en verpakking, soms ten nadele van informatie en educatie. Eén van de gevaren van edutainment is het meedelen van onjuiste informatie. Het recreatief-toeristische motief wint aan belang onder impuls van de publiekscijfers. Het evenwicht tussen de aandacht voor de permanente collectiewerking en het tentoonstellingsbeleid enerzijds en het organiseren van mega-evenementen met soms overdadige multimediatoeepassingen anderzijds moet bewaakt worden.

Lokaal cultuurbeleid

De entertainmentindustrie en ook het inkomstenbeleid van de cultuurcentra vormen een potentiële bedreiging voor de diversiteit van het aanbod. Commerciële organisaties zoals concertpromotoren maken graag gebruik van de gesubsidieerde infrastructuur. Toch is het belangrijk een evenwicht te bewaren tussen een commercieel aanbod enerzijds en plaats voor een verscheiden en lokaal aanbod anderzijds.

Sport

Sport en andere vormen van bewegingscultuur hebben zich in het afgelopen decennium nog verder op het maatschappelijke voorplan geplaatst. Men spreekt van de vermaatschappelijking van de sport en van de versporting van de samenleving. Het proces van vermarkting speelt hierin een belangrijke rol. Naast de deelname aan de gesubsidieerde verenigingssport, is er sprake van een zeer sterke participatie in informele en andersgeorganiseerde sport- en bewegingsvormen. Deze trend komt duidelijk tot uiting onder de sportieve volwassenen: 58,1 procent van hen doet buiten een vereniging aan sport. Bij de schoolgaande jongeren zien we dat 32,6 procent van de sportievelingen niet in clubverband aan sport doet. Wil de traditionele verenigingssport aantrekkelijk blijven voor zoveel mogelijk jongeren én volwassenen, dan moet de Vlaamse overheid waar mogelijk stimulerend en marktcorrigerend optreden ten aanzien van de sportclubs.

Media

De behoefte aan een ruim en divers media-aanbod staat centraal in het debat rond de mediaconcentraties. Het beleid moet aandacht hebben voor evenwicht in het medialandschap. Concentraties kunnen de economische leefbaarheid van de sector ten goede komen, maar zij mogen geen bedreiging vormen voor de culturele eigenheid en pluriformiteit. Nieuwe media zoals internet bieden ook kansen aan kleinschaliger initiatieven door het verlagen van de instapdrempel voor toetreding tot de markt.

Uitdaging 2

Vlaanderen is een samenleving waarin de verscheidenheid aan culturen en culturele gebruiken als bron voor verrijking wordt erkend

De diversiteit van de samenleving is een verrijking en meerwaarde maar tegelijk een uitdaging voor het domein CJSJ. Kunstenaars, culturele en jeugdorganisaties, de sportwereld en de media proberen op diverse manieren dynamisch om te gaan met die verscheidenheid, zowel in het aanbod, de deelnemers of het publiek als in de omkadering. Het beleid voor CJSJ wil samen met de actoren zoeken naar hefboomen voor interculturalisering. (Culturele) diversiteit is een maatschappelijk gegeven dat zich onvoldoende weerspiegelt in organisaties en diensten en ook in het (eigen) (personeels)beleid.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

Via de subsidiëring van een ruime waaier aan verenigingen en instellingen wordt gewerkt aan een vergroting van de middenveldparticipatie van uiteenlopende maatschappelijke groepen: personen met een handicap, ouderen, allochtonen, holebi's, zieken, gedetineerden enzovoort.

Binnen het sociaal-cultureel werk bestond tot nu toe een aparte subsidieregeling voor migrantenverenigingen. De 2-sporenaanpak bleek de interactie tussen allochtone en autochtone gemeenschappen niet echt te bevorderen. De uitbouw van de migrantenfederaties wordt bovendien belemmerd door een gebrek aan financiële middelen, overbevraging van het personeel en een ontoereikende doelmatige en inhoudelijke werking. Vandaag klinken dan ook heel wat stemmen om de samenwerking tussen autochtone en allochtone organisaties uit te bouwen en om de deelname van allochtonen aan de middenkaders van de allochtone en autochtone sociaal-culturele organisaties te bevorderen. Vandaar ook het belang dat gehecht wordt aan kadervorming.

Jeugd

Het jeugdwerk heeft een lange traditie in het zoeken naar een creatieve invulling van het begrip toegankelijkheid. Verklaringen voor de geringe deelname van maatschappelijk kwetsbare groepen zijn niet eenduidig. Opleidingsniveau en de sociaal-economische situatie blijken een doorslaggevende rol te spelen. Kinderen en jongeren die zich niet herkennen in het bestaande jeugdwerkaanbod verdienen blijvende aandacht van het beleid.

Lokaal cultuurbeleid

Het lokale cultuurgebeuren is bij uitstek een plaats waar de verschillende gemeenschappen elkaar ontmoeten. In het beleidsplan moet aangegeven worden in welke mate de gemeenten hun cultuurbeleid afstemmen op de gehele bevolking van hun gemeente, met inbegrip van minderheidsgroepen.

Cultuurcentra verenigen de functies van cultuurspreiding, -participatie en gemeenschapsvorming. Dit geeft hen een unieke plaats in het landschap. Via netwerking geven cultuurcentra een culturele

invulling aan diversiteit in de samenleving. Een belangrijke doelstelling van de cultuurcentra blijft de democratisering van cultuur.

De bibliotheken worden aangemoedigd om blijvend meer aandacht te besteden aan bevolkingsgroepen die ze nu niet of slechts in beperkte mate bereiken. Zij moeten zich steeds beter profileren op de informatiemarkt en op cultureel vlak, om een volwaardige participatie te bevorderen van elk individu of elke bevolkingsgroep in de samenleving in het algemeen en in de informatiemaatschappij in het bijzonder.

Cultureel erfgoed

De diversiteit in de samenleving kan de dynamiek van het cultureel-erfgoedveld verhogen. Aangezien cultureel erfgoed een lage drempel heeft op het vlak van inlevingsvermogen, is er voor erfgoed een kans weggelegd om in het debat rond diversiteit een rol te spelen. Het gevarieerde aanbod aan cultureel erfgoed biedt enorme mogelijkheden tot gemeenschapsvorming.

Kunsten

Kunst wil haar kritische functie in de samenleving kunnen uitoefenen en zou wars moeten zijn van enige afhankelijkheidspositie. De kunstenaar mag de dialoog met de samenleving niet uit het oog verliezen. Een recente tendens in de toenadering tussen de sociale en artistieke praktijk is het opzetten van diverse sociaal-artistieke initiatieven. De Vlaamse overheid ziet dit fenomeen als een bijzonder aandachtspunt binnen de verschillende beleidsvelden.

Sport

De georganiseerde sport - bij voorkeur in clubverband – biedt uitgelezen mogelijkheden om anderen te ontmoeten en dit zowel in een sportieve als sociale context. Via de clubgeorganiseerde sport kunnen sociale contacten tot stand komen en kan het gemeenschapsgevoel versterken. Sportparticipatie in een georganiseerde context biedt de mogelijkheid tot een versterkte sociale binding ('bonding'), maar leidt niet noodzakelijk ook tot sociale overbrugging ('bridging').

Het lokale sportbeleid is een belangrijke actor in het leren omgaan met diversiteit, bijvoorbeeld door de participatiekansen van bewegingsarmen te verhogen of door het bevorderen van het aantal gekwalificeerde allochtone sportbegeleiders.

Media

De media zijn het middel bij uitstek om de verscheidenheid aan culturen en culturele uitingen te tonen aan een ruim publiek. Een rijk aanbod is een verrijking en een garantie voor de samenleving. De eigen productie is hierbij een aandachtspunt.

Zorgen voor de beschikbaarheid van een rijk aanbod is evenwel slechts één deel van het verhaal. Dit rijk aanbod moet ook zijn weg kunnen vinden naar de ganse bevolking. Het is cruciaal dat alle geledingen van de bevolking rechtmatige kansen hebben om toegang te krijgen tot en deel te nemen aan dit divers en pluralistisch aanbod. Alleen op die manier kan Vlaanderen en zijn ganse bevolking optimaal inspelen op de nieuwe mogelijkheden en kansen die recente ontwikkelingen binnen de media gecreëerd hebben. Werken aan laagdrempelige toegang, gedifferentieerd aangeboden aan de onderscheiden specifieke doelgroepen, kan verhinderen dat de zich ontwikkelende kloof binnen de samenleving tussen kennisarmen en kennisrijken verder uitdiept. Het aanbod moet erop gericht zijn deze kloof maximaal terug te dringen en op die manier een bijkomende factor weg te werken die kan leiden tot discriminatie van vooral zwakkere bevolkingsgroepen. De openbare omroep neemt hierin een bijzondere rol op door in zijn programma's en in zijn personeelsbestand een afspiegeling te zijn van de diversiteit van de bevolking in Vlaanderen.

Uitdaging 3

De omvattende impact van de digitale media op het vlak van CJSJ plaatst het beleid voor een aantal prangende uitdagingen

Digitale 'cultuur' zou men kunnen omschrijven als alle processen van expressie en betekenisgeving in het digitale domein. De betekenis van de digitale media voor 'cultuur' en het beleid is nog niet op alle vlakken uitgekristalliseerd. Vanuit deze context is het belangrijk het veld niet te scherp af te bakenen. De uitdagingen die de volgende jaren een (inter)nationale aandacht en actie vereisen zijn daarentegen overduidelijk. Langetermijnbewaring, interoperabiliteit en beschikbaarheid en diversiteit van digitale inhoud zijn slechts enkele aspecten waarover (inter)nationale netwerken zich buigen. Vlaanderen kan hierin niet achterblijven. Een bijkomend aandachtspunt voor de overheid vormt het investeren in toegankelijkheid.

In alle 'culturele' disciplines kan er gebruik gemaakt worden van digitale media. Daarbij ontstaan nieuwe, hybride mengvormen. Het reële en het virtuele lopen door elkaar. Het lokale doorkruist het mondiale. En de traditionele scheidelijnen tussen bijvoorbeeld media en technologie, entertainment en media-educatie, videospelletjes en onderwijsprogramma's, en commerciële en artistieke toepassingen worden minder houdbaar.

Belangrijk is oog te hebben voor de mate waarin de diverse (sub)sectoren de digitale media nu reeds toepassen. Communicatieve en participatieve toepassingen, (kunst)creatieve experimenten, digitale bewaring en ontsluiting; in Vlaanderen blijven de inspanningen veelal kleinschalig en weinig gecoördineerd. Het ontbreekt daarbij vooralsnog aan onder meer doorgedreven subsectorale analyses, aan kennis- en visievorming en aan coördinatie-instrumenten.

Cultureel erfgoed

De digitalisering van cultureel erfgoed draagt in belangrijke mate bij tot de democratisering en de vermeerdering van de rijke cultuurhistorische informatie en kennis. De digitale ontsluiting en bewaring van het materieel en immaterieel patrimonium biedt tal van mogelijkheden op het vlak van kennisuitwisseling, interactie en informatie en kan het vertrekpunt vormen van nieuwe (creatieve) toepassingen.

Binnen het erfgoedveld in Vlaanderen bestaat er nog nauwelijks een uitgewerkte visie of aanpak voor het gebruik en de verdere ontwikkeling van ICT. Vooralsnog ontbreken immers doorgedreven subsectorale analyses die een duidelijke stand van zaken opmaken. Doorgaans kan de huidige manier van digitaliseren gekarakteriseerd worden als digitalisering in het kader van collectiebeheer en bevindt de digitalisering in het kader van kennisontsluiting zich nog in een pril stadium. Er is nood aan een inhaalbeweging op de diverse terreinen. Tegelijk dringen fasering en het bepalen van prioriteiten zich op met het oog op duurzaamheid.

Kunsten

Binnen het kunstenveld ontwikkelen zich met behulp van de digitale media nieuwe praktijken: de experimentele mediakunst waar gebruik wordt gemaakt van video, computeranimatie en interactieve narrativiteit; de podiumkunsten waarin lichaam en ruimte bevraagd worden met behulp van schermen en sensoren; de digital storytelling; de simultane muziek- en beeldmanipulaties in live performances en in de VJ-cultuur enzovoort. Organisaties en kunstenaars gebruiken technologie om hun werk te ontwikkelen. Anderen onderzoeken de nieuwe mogelijkheden van die technologie om er specifieke kunstpraktijken en een specifieke relatie met de toeschouwer mee te creëren.

Bibliotheken

Digitale informatievoorziening wordt wereldwijd big business. Het recht op vrije toegang tot informatie komt steeds meer onder druk. Lobbygroepen van contentproviders proberen hun visie

door te drukken bij internationale organisaties zoals de Europese Unie of bij de totstandkoming van internationale overeenkomsten zoals die over het intellectuele eigendom. De functie van lokale bibliotheken als informatievoorziening komt daardoor onder druk.

Media

Het medialandschap werd de laatste jaren gekenmerkt door een snelle technologische evolutie. Nieuwe dragers en distributiekanaal stonden in de kijker. De media staan aan het begin van een digitaal tijdperk. De beschikbaarheid en toegankelijkheid van informatie is van levensbelang voor de uitdijende kennismaatschappij. De overheid moet oog hebben voor nieuwe vormen van analfabetisme in de context van het gebruik van nieuwe mediatoepassingen en informatie- en communicatietechnologie.

Uitdaging 4

De overheid erkent de niet-formele educatieve en pedagogische kracht van CJSJ als een specifieke maatschappelijke toegevoegde waarde

De snel wijzigende maatschappelijke behoeften leiden tot het inzicht dat de (verplichte) opleiding in schoolverband niet langer volstaat om mee te kunnen in de kennismaatschappij. Het concept van levenslang leren mag niet louter gericht zijn op een direct economisch nut. Levenslang leren wordt best gecombineerd met duurzame ontwikkeling; ook het levensbreed leren verdient een legitieme plaats. Competentiewerking is gebaseerd op het erkennen van competenties, het benoemen ervan en het bruikbaar maken en activeren. Bij levensbreed leren staan sociaal, cultureel en politiek burgerschap in de kijker. Dit houdt onmiskenbaar vormende aspecten in.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

De afgelopen decennia is er een langzame verschuiving merkbaar van een sociaal-culturele invulling van vorming, naar een meer onderwijs- en arbeidsmarktgerichte interpretatie. De sterkte, maar tegelijk ook een zwakte van het sociaal-cultureel leren is dat het berust op vrijwilligheid. De nadruk ligt op het informele karakter ervan.

Een aantal traditionele grenzen tussen educatieve activiteiten zoals het onderscheid tussen onderwijs, vorming en training vervagen. Hetzelfde geldt voor de grenzen tussen formeel leren (leidend tot een diploma of een andere vorm van kwalificatie), niet formeel leren (bijvoorbeeld participatie aan het sociaal-cultureel werk) en informeel leren (bijvoorbeeld opgebouwde ervaring). Dit is ten voordele van een algemene erkenning van verworven competenties. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk heeft duidelijk een belangrijke plaats te vervullen binnen het domein van het levensbreed leren. Het heeft oog voor haar aparte plaats en de eigenheid. Kennisoverdracht is weliswaar belangrijk, maar neemt niet de voornaamste plaats in. De waarde van het sociaal cultureel werk als unieke vorm van persoonlijkheidsontwikkeling en als bijdrage tot gemeenschapsopbouw mag niet verloren gaan onder druk van een utilitaire benadering.

Jeugd

Het jeugdwerk biedt aan kinderen en jongeren talloze expressie- en vormingsmogelijkheden. Het jeugdwerk onderscheidt zich van het onderwijs door het vrijetijds karakter. Dit geeft de vorming een niet-formeel karakter. Verbale, beeldende, muzikale, dramatische en lichamelijke expressie vormen daarbij essentiële componenten. Nochtans is ook het jeugdwerk onderhevig aan de hierboven beschreven tendensen.

Sport

De idee van de lifetime-sportbeoefening kent niet alleen een sterk pedagogisch draagvlak in het kader van de lichamelijke opvoeding op school. Het is ook sterk verweven met aspecten van lifestyle en zinvolle vrijetijdsbesteding. Sport als levensstijl impliceert dat iedereen de kans krijgt om een eigen sportloopbaan uit te bouwen. Dit veronderstelt aangepaste sport- en bewegingsmogelijkheden bijvoorbeeld wat betreft aanbod en infrastructuur. 38 procent van alle sportclubs in Vlaanderen geeft aan een tekort te hebben aan sportaccommodatie. Om levenslang te kunnen sporten mag de drempel tot sport noch sociaal noch financieel te hoog liggen en moet men in optimale omstandigheden sport kunnen beoefenen. Daarom is het van primair belang dat de verschillende groepen van sporters in kwaliteitsvolle omstandigheden begeleid worden. Van alle sportverenigingen in Vlaanderen heeft 65,3 procent geen gekwalificeerde trainer. Wat de jeugdsportbegeleiding betreft, is het tekort aan gekwalificeerde begeleiders nog groter: slechts 47 procent van de sportclubs heeft een jeugdtrainer en van deze jeugdbegeleiders is meer dan de helft niet gediplomeerd.

Uitdaging 5

Participatie is naast 'deel hebben in' ook 'deelnemen aan'. Participatie aan voorzieningen in het domein CJSJ is verbonden met de 'oefening op de evenwichtsbalk': de democratie

Het handelen binnen de 'culturele' ruimtes vereist de nodige competenties. Culturele ruimtes zijn gedifferentieerd door media- en smaakdimensies en door opvattingen. Individuen bekleden verschillende posities in verschillende culturele ruimtes afhankelijk van afkomst, gender, opleidingsniveau, beroep,... In de bekleding van deze posities dringen zich nieuwe breuklijnen op. Vooral de kloof tussen hoog- en laagopgeleiden springt in het oog. Bij het laagste opleidingsniveau neemt slechts 16% meerdere keren per jaar deel aan diverse culturele activiteiten. Voor het hoogste opleidingsniveau loopt dit aandeel op tot 70%.

Een beleid dat gericht is op de deelname van niet of nauwelijks bereikte doelgroepen vereist een structurele langetermijnvisie, onder meer via onderwijs, toeleiding en het stimuleren en zichtbaar maken van het gediversifieerd aanbod. Voorop staan verdieping en een hoger bewustzijn van verschillende referentiekaders.

Wie participeert aan de samenleving geeft via velerlei vormen van expressie mee vorm aan de maatschappij. Ontwikkeling van de samenleving is meer dan economische ontwikkeling alleen. Door empowerment zijn mensen meer bij machte om zich te uiten in de volle rijkdom van hun ontwikkelende culturele identiteiten. Mensen moeten de mogelijkheid krijgen zich te ontwikkelen binnen de eigen mogelijkheden en in reactie op hun eigen wensen en aspiraties. Empowerment vertrekt van de kracht van mensen. Het sluit nauw aan bij het concept van community building, gemeenschapsvorming en actief burgerschap. Dat is gebaseerd op de combinatie van verlangen, vermogen en verbondenheid. Het zoeken naar participatiebevorderende methoden moet uitgaan van de lokale cultuur, het microniveau dient als startpunt.

Participatie focust op de verbreding, vergroting en verdieping van publiek en deelnemers. Tussen het streven naar een goed, pluriform en vernieuwend aanbod en een hogere, bredere en diepere participatie bestaat een spanning. Ze botsen, soms hard. We worden uitgedaagd om met deze spanning om te gaan, gestalte te geven aan het verschil tussen kwantitatieve en kwalitatieve overwegingen. Er is nood aan een globale visie op CJSJ met betrekking tot de ontwikkeling van een tweesporenbeleid waarbij het participatiebeleid en het productiebeleid niet samenvallen, maar goed op elkaar zijn afgestemd.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

Sociaal-cultureel volwassenenwerk heeft als belangrijkste doelstelling het bevorderen van sociale integratie en maatschappelijke participatie en de opbouw van een democratische, duurzame en inclusieve samenleving. Onderzoek heeft aangetoond dat verenigingen scoren op dit vlak: participanten aan het verenigingsleven blijken over een aantal eigenschappen te beschikken waardoor ze meebouwen aan een sociale en democratische samenleving. Ze zijn over het algemeen verdraagzamer en minder egoïstisch, sterkere verdedigers van de democratie, hebben meer vertrouwen in de medemens, participeren meer aan cultuur en zijn meer betrokken in de buurt.

Een belangrijk aspect is de participatie van laaggeschoolden. Bij de hoogst opgeleiden bedraagt de graad van participatie aan het verenigingsleven 69% terwijl bij de laagst opgeleiden dit percentage maar 30% bedraagt. Vormingsinstellingen en bewegingen lijken eerder een hooggeschoold publiek aan te trekken. De 'klassieke' verenigingen daarentegen slagen er nog steeds in ook laaggeschoolden te bereiken.

Het is ook de bedoeling dat de regionale volkshogescholen extra aandacht besteden aan deze doelgroep. Hier ligt een uitdaging om deze groep betrokken te houden en zelfs nog meer te betrekken bij de maatschappij.

Jeugd

Deelname aan het jeugdwerk is in Vlaanderen wijd verspreid. Heel wat jongeren in Vlaanderen zijn lid van een vereniging. Het vrijetijdspatroon bij jongeren verschilt wel naargelang onderwijstype. De deelname aan het jeugdwerk van leerlingen uit het ASO is significant hoger dan van leerlingen uit het BSO. Zo blijkt 49% van de ASO-jongeren organiserend of actief lid te zijn van het jeugdwerk. Bij BSO-jongeren is dit slechts 27%. Een diversiteit van participatiekanalen en structuren moet inspelen op de diversiteit van kinderen en jongeren.

Op het lokale niveau wordt, via de methode van beleidsplanning, gepoogd een beleid vorm te geven waarin kinderen en jongeren maximaal betrokken worden. Het plan moet opgesteld worden na een ruime inspraakprocedure. Hierin wordt niet alleen het jeugdwerk betrokken, maar worden ook kinderen en jongeren van 6 tot 25 jaar bevroegd. Daarnaast moet worden gepeild naar de mening van deskundigen.

Lokaal cultuurbeleid

De methode van beleidsplanning zet de gemeenten ertoe aan zoveel mogelijk partners te betrekken bij de totstandkoming en de uitvoering van het cultuurbeleid. Groepen en individuen waarvan de participatie aan het lokaal cultureel aanbod bemoeilijkt wordt, verdienen extra aandacht. Gemeenschapsvorming staat daarbij synoniem voor de manier waarop de lokale gemeenschappen versterkt worden. Gemeenschapscentra en bibliotheken spelen hierin een belangrijke rol.

Het adviesorgaan voor cultuur is één van de meest voor de hand liggende organen voor het organiseren van inspraak en participatie. Dit orgaan bestaat uit vertegenwoordigers uit het culturele veld en deskundigen. Het is mogelijk om geëngageerde mensen samen te brengen die mee vorm willen geven aan een evenwichtig opgebouwd cultuurbeleid.

Cultureel erfgoed

De publieke ontsluiting en herintegratie van het cultureel erfgoed in de maatschappij moeten een verhoogde belangstelling voor dat erfgoed genereren. Het is nodig om een bijzonder beleid te ontwikkelen om specifieke bevolkingsgroepen zoals 55-plussers en jongeren naar de verenigingen en het erfgoed te leiden. Op die manier worden ze betrokken bij de studie van en zorg voor lokale geschiedenis en allerlei vormen van erfgoedzorg. Cultureel erfgoed heeft potenties in zich met betrekking tot de participatie van een breed publiek.

Kunsten

De verschillende artistieke disciplines hebben een grote verscheidenheid aan relaties met het publiek. De roep om verbreding van het maatschappelijk draagvlak en meer representativiteit klinkt steeds luider. Ook in de professionele kunsten verdient een kruisbestuiving tussen het sociale en het artistieke een verhoogde aandacht.

Sport

Van alle vormen van vrijetijdsbesteding kent de sport nagenoeg het grootste non-profit maatschappelijke draagvlak. Voor elke 257 inwoners in Vlaanderen is er een sportvereniging. Daarin participeren zowel actieve sporters als heel wat vrijwilligers. Dat neemt echter niet weg dat bij aanvang van de 21ste eeuw nog altijd een kwart van de bevolking nog nooit sportactief is geweest in de vrije tijd. Deze mensen zijn voornamelijk afkomstig uit de maatschappelijk kwetsbare groepen van onze samenleving. Het verhogen van de sportparticipatiegraad blijft daarom een prioriteit. Rekening houdend met het dalend aantal vrijwilligers is het bovendien wenselijk dat de overheid initiatieven zou nemen om het vrijwilligerswerk in de sportsector te ondersteunen.

Media

Recente ontwikkelingen binnen de media leiden naar een medialandschap waar de stroom van de producenten en verdelers van content meer en meer aangevuld wordt met een stroom van reactie, zelfs creatie door de consumenten. Daarbij worden de opportuniteiten van informatie- en communicatietechnologie volop ingezet. Deze evolutie wordt sterk in de hand gewerkt door de genetwerkte samenleving met een steeds toenemende penetratie van netwerken en de evolutie naar mobiele toegang. Een extra stroomversnelling zal tot stand komen op het ogenblik dat digitale televisie binnen Vlaanderen op brede schaal ingezet wordt, en nieuwe bevolkingsgroepen hun intrede zullen doen in dit interactieve proces.

Uitdaging 6

Deel hebben aan de internationalisering in een evenwichtig proces van geven en nemen

Het groeiende belang van de internationale en multilaterale fora (EU, Raad van Europa, Unesco, WTO, GATTs) dwingt ons verder te kijken dan de eigen grenzen. De internationalisering is een feit. Specifiek voor Europa is door de toetreding van de nieuwe lidstaten een nieuw hoofdstuk in internationale samenwerking en uitwisseling aangebroken.

Enerzijds worden wij sterk beïnvloed van buitenaf. Europese regelgevingen, internationale charters en conventies bepalen mee het beleid. Voortdurende migraties borduren een bevolkingspatchwork wat zorgt voor de nodige botsingen naast weldoende kruisbestuivingen.

Anderzijds heeft Vlaanderen heel veel te bieden vanuit alle culturele domeinen. Zowel historisch als actueel staat Vlaanderen hoog aangeschreven op cultureel gebied.

Deze kansen en troeven moeten ten volle benut en uitgespeeld worden. Een coherent en gedegen internationaal cultuurbeleid met een brede en gedragen visie is één van de grootste uitdagingen van vandaag. Elk beleidsveld dient bijgevolg doordrongen te zijn van de internationale dimensie. Ook een algemeen coördinerend internationaal cultuurbeleid is onontbeerlijk om de internationale boot, of moeten we zeggen 'TGV', niet te missen.

2 Voorstellen voor het domein CJSM

2.1 Een beleid ontwikkelen met betrekking tot de creatieve industrieën

Cultuur

De Vlaamse overheid positioneert Vlaanderen als een creatief centrum met meerdere belangrijke stedelijke groeipolen. De cultuuroverheid wil zich in dit brede perspectief inschrijven wat betreft kunst en cultuur. Zij erkent de creatieve industrieën als partners die kansen kunnen bieden in de realisatie van de waarden die aan de basis liggen van het Vlaamse cultuurbeleid. Zij wil vanuit de aandacht voor culturele diversiteit de creatieve culturele sectoren (privé en gesubsidieerd) stimuleren. Doel is meer succesvolle Vlaamse culturele producten te ontwikkelen en te verspreiden, gemaakt door professionele producenten en mee gefinancierd door particuliere investeerders.

De creatieve industrieën in Vlaanderen zijn grosso modo in te delen in twee geledingen: (a) de creatieve industrieën die industrieel reproduceerbare producten maken (zoals boeken, CD, video, games) en (b) de commerciële cultuurorganisaties (vooral actief in de sector van de podiumkunsten). De scheiding tussen deze twee is niet altijd even scherp. Zo bijvoorbeeld kunnen mode, design en de commerciële aspecten van beeldende kunst niet zomaar in de ene of de andere categorie worden ondergebracht. Ook met de gesubsidieerde sector bestaat er overlapping. Beleidsmatig zijn er twee centrale vragen:

- (a) Welke rol is er weggelegd voor de cultuuroverheid?
- (b) Hoe verhoudt Vlaanderen zich ten opzichte van de internationale debatten die met betrekking tot de creatieve industrieën aan de gang zijn?

In de context van deze dubbele vraagstelling blijft het de belangrijkste taak van de cultuuroverheid om, enerzijds innovatie en artistieke creativiteit in de luwte van de markt mogelijk te maken en anderzijds de Vlaamse bevolking een kwaliteitsvolle kunst- en cultuurbeleving te garanderen.

- In een eerste fase is onderzoek over deze materie noodzakelijk, die de basis zal vormen voor eventuele beleidsmatige actie. Er dient daarom werk te worden gemaakt van een mapping van de creatieve industrie in Vlaanderen.
- Daarnaast dient op korte termijn (2005-2006) een interdepartementale werkgroep de problematiek van de creatieve industrieën beleidsmatig te analyseren en de mogelijkheden van nieuwe beleidsinstrumenten te exploreren. Deze beleidsinstrumenten hebben enerzijds betrekking op de uitdagingen die uitgaan van de mondiale conglomeraten en anderzijds op de structurele noden van en impulsen voor de Vlaamse creatieve industrieën. Zo kunnen worden onderzocht: fiscale (vb. tax shelter), financiële (vb. investeringsfonds), logistieke (ter beschikking stellen van infrastructuur) instrumenten, investeringen in creatief talent, opleiding, enzovoort.
- Het verdient aanbeveling om nog tijdens de legislatuur 2004-2009 een nieuwe beleidssector binnen cultuur te ontwikkelen met betrekking tot de creatieve industrieën.
- Een bijzonder aandachtspunt is het onderzoek van de relatie tussen de overheid en de verzamelaars van actuele beeldende kunst. Het is belangrijk om de bestaande rijkdom van collecties te bestendigen en ze te integreren binnen het kunstenbeleid. De interactie tussen commerciële en niet-commerciële initiatieven dient te worden onderzocht en getoetst op synergieën.
- Internationaal is een debat aan de gang over culturele diversiteit en de creatieve industrieën. Vlaanderen moet in deze discussie, in samenspraak met de andere leden van de Europese Unie, een actieve rol opnemen, meer bepaald ook in het kader van de discussies die binnen de WTO plaatsvinden. Doel is om de culturele diversiteit te beschermen en de Vlaamse creatieve industrieën op het internationale niveau te verdedigen.

Media

Een Vlaamse audiovisuele productie biedt sterke garanties dat de eigen taal en cultuuruitingen een zeker aandeel blijven behouden binnen het globale aanbod. Dit biedt kansen voor uitstraling over de grenzen heen. De investeringen in de filmsector zullen naar verwachting toenemen via het systeem van de tax shelter. Concentraties kunnen de economische leefbaarheid van de mediasector (inzonderheid omroepen, de geschreven pers en de nieuwe media) ten goede komen. De culturele eigenheid, de pluriformiteit en kwaliteit mogen echter niet naar het achterplan worden verwezen. In functie van een pluralistische maatschappij is een toezicht op de concentraties aangewezen.

2.2 Stimuleren van een diversiteitsbeleid

Het beleidsdomein CJSB wil een beleid voeren voor alle groepen in de samenleving, ongeacht opleiding, etnische afkomst, sociale achtergrond, leeftijd, handicap, enzovoort. Uitgangspunt vormt een inclusieve benadering waarbij het principe van gelijkheid voor iedereen centraal staat maar met een specifiek bewustzijn over en bewust omgaan met verschillen van groepen. Het huidige beleid wordt in hoofdzaak voor en door middengroepen gevoerd. Daarom is het noodzakelijk om in bepaalde gevallen maatregelen te nemen op maat van specifieke doelgroepen.

Een diversiteitsbeleid komt tot uiting in een personeelsbeleid, een aanbodbeleid en een participatiebeleid. Het werkt permanent en op lange termijn op deze verschillende fronten. Elk front zet zijn eigen lijnen uit en legt eigen accenten, maar steeds in interactie met elkaar:

- Het beleidsdomein CJSB zelf als de instellingen en organisaties gesubsidieerd binnen het beleidsdomein zouden verhoogd aandacht moeten schenken aan een meer heterogene samenstelling van het *personeel* op alle niveaus. In dit kader moet het personeelsbeleid gerichte acties ondernemen om een diverse instroom te stimuleren en een vroegtijdige uitstroom tegen te gaan.
- Het *aanbod* moet zodanig gedifferentieerd zijn dat zoveel mogelijk mensen in Vlaanderen er zich kunnen in herkennen. Een heterogene samenstelling van formele beslissingsorganen van instellingen, verenigingen en van de Vlaamse overheid kan daartoe bijdragen. Ook het hanteren van criteria die een divers kwalitatief aanbod garanderen, is een interessante optie. Dergelijk beleid leidt tot een verrijking van het culturele leven in Vlaanderen.
- Voor het creëren van evenredige kansen tot *cultuurparticipatie* moet:
 - een evenwichtig spreidingsbeleid worden gevoerd;
 - extra aandacht worden besteed aan participatie aan het diverse aanbod;
 - de creatie door diverse groepen worden gestimuleerd;
 - de culturele verscheidenheid in Vlaanderen via de kunst- en cultuurcreatie worden gedocumenteerd en meer zichtbaar gemaakt.

Een participatiebeleid geeft impulsen op het vlak van vergroting, verdieping en vernieuwing van het publiek, de deelnemers of de leden.

Het vergroten legt de nadruk op gerichte informatie, nieuwe methodieken en formats voor communicatie over het aanbod.

Bij verdieping gaat het om het verbeteren van de kwaliteit van de participatie, van de cultuurbeleving. Verdieping is sterk gerelateerd aan het verhogen van (sociaal-) culturele competentie. Dit omvat de waaier aan vaardigheden, attitudes en kennis die van belang zijn bij de participatie aan cultuur. Belangrijke partners bij de vorming van deze culturele competentie zijn: het sociaal-cultureel volwassenenwerk, het jeugdwerk, de amateurkunsten, de cultuurcentra, de bibliotheken, kunsteducatie/cultuureducatie, het onderwijs, de publieke media, de intercultureel

bemiddelaars (waarvoor opleiding moet worden voorzien). Ook participatie op zich, al dan niet omkaderd, kan bijdragen tot de verhoging van culturele competentie. Publieksvernieuwing ten slotte vertrekt van de vaststelling dat iedereen cultureel potentieel heeft, maar dat het bestaande aanbod voor een groot aantal mensen minder of niet herkenbaar is. Een beleid voor publieksvernieuwing pleit daarom voor op maat gesneden en diverse werkvormen die kansen bieden op participatie, gemeenschapsvorming en competentieverhoging, vanuit én binnen een specifieke leefwereld

Sociaal-cultureel werk

Diversiteit is intrinsiek verweven met de gemeenschapsvormende, educatieve, maatschappelijke en culturele functies van het sociaal-cultureel werk. Het sociaal-cultureel werk heeft dan ook de expliciete opdracht een op diversiteit gebaseerd personeels-, aanbods- en participatiebeleid verder uit te bouwen.

De pas opgerichte volkshogescholen zullen bijzondere inspanningen leveren om laaggeschoolden in hun cursuswerk te betrekken. Om dit te stimuleren, is het aangewezen actie-onderzoek op te zetten naar werkvormen die laaggeschoolden kunnen aantrekken en kunnen succesrijke aanpakken zichtbaar worden gemaakt en daadwerkelijk verspreid.

Een bijzonder aspect van het diversiteitsbeleid is de multiculturele invalshoek. Een multiculturele samenleving wordt niet vanzelf intercultureel. Vooral vanuit deze invalshoek moet het sociaal-cultureel werk, vanuit een aangepaste regelgeving, worden aangemoedigd om in de eigen werking aan de slag te gaan en de expertise op dit vlak helpen ontwikkelen.

Lokaal cultuurbeleid

Culturele diversiteit is een belangrijk uitgangspunt bij de werking van de bibliotheek en bij de cultuurcentra is het een decretaal verankerd issue. Dit aspect van het lokaal cultuurbeleid dient verder te worden uitgewerkt en opgebouwd vertrekkend vanuit de basis.

Podiumkunsten en muziek

Kleinere en experimentele organisaties hebben meer en meer moeite met het realiseren van een significante spreiding. Een afstemming met het lokaal cultuurbeleid waarin de cultuurcentra een belangrijke rol vervullen inzake cultuurspreiding, dient zich aan. Er dient gereflecteerd te worden over hoe de spreidingsdoelstelling kan gerealiseerd worden. Dit kan bijvoorbeeld door receptieve centra de financiële ademruimte te bieden om risico's te nemen. De mogelijkheid kan onderzocht worden om een tussenkomst te voorzien in de uitkoopsommen van dergelijke producties.

Deze optie kan ook overwogen worden voor muziekensembles. Het subsidiebeleid leidt daar gedeeltelijk tot concurrentievervalsing en het scheeftrekken van de markt. Het kan ook een piste zijn om rechtstreeks de professionele concertorganisatoren te ondersteunen. Hierbij moet dubbele subsidiëring evenwel vermeden worden. Een objectieve berekening van uitkoopsommen is in ieder geval een uitgangspunt dat door de overheid moet worden opgenomen.

Cultureel erfgoed

De publieke ontsluiting en herintegratie van het cultureel erfgoed in de maatschappij moeten een verhoogde belangstelling voor het cultureel erfgoed genereren. Een uitgewerkt communicatieplan is hierbij belangrijk. Een nog nauwelijks onderzocht aspect is het bereik dat erfgoedinstellingen/organisaties hebben buiten hun fysieke muren. Publieksonderzoek (aantal bezoekers, kwaliteit van de beleving, enzovoort) moet een belangrijk aandachtspunt blijven. Het verdient aanbeveling een bijzonder beleid te ontwikkelen om specifieke bevolkingsgroepen (o.a. 55-plussers, jeugd, etnisch-culturele minderheden) naar de verenigingen en erfgoed toe te leiden en hen zo bij de studie van en

zorg voor lokale geschiedenis en allerlei vormen van erfgoedzorg te betrekken. Daarbij is het aangewezen extra aandacht te hebben voor het erfgoed van etnisch-culturele minderheden.

Jeugd

Uit onderzoek blijkt dat vooral laaggeschoolde kinderen en jongeren minder participeren aan het jeugdwerk. Scholing blijkt hierin een rol te spelen. Het beleid dient aandacht te hebben voor deze kinderen en jongeren die in het huidige jeugdwerkaanbod niet of onvoldoende aan bod komen. Een overheid kan daaraan verhelpen door personen uit deze doelgroep op te leiden tot jeugdwerkers, waardoor herkenbaarheid tussen zowel jeugdwerkers als jongeren een troef wordt. Verder kan de overheid ook de toeleiding naar het bestaande aanbod stimuleren. Hiervoor dienen nieuwe instrumenten of werkvormen ontwikkeld te worden en oude herbekeken. Belangrijk in dat verband is het jeugdwerk als werkvorm zo ruim en verscheiden mogelijk te definiëren.

Sport

Eén van de basisopdrachten van de gemeente ligt op het vlak van de sportpromotie. De gemeente voert haar sportpromotionele opdracht uit in nauw overleg met de sportraad en in synergie met de sportclubs. In de eerste plaats dient de gemeentelijke sportdienst niet-sporters, vooral jongeren en andere doelgroepen, tot sportbeoefening te stimuleren. Daarbij dient de gemeentelijke sportdienst lacunes in het bestaande sportaanbod te detecteren en aan te vullen. Pas in laatste instantie zal de gemeentelijke sportdienst zelf initiaties en evenementen organiseren om niet-actieve inwoners tot life-time sportbeoefening in clubverband aan te sporen.

Media

In het kader van het verzorgen van een divers aanbod heeft de openbare omroep een voorbeeldfunctie te vervullen. Zij dient een aanbod te verzorgen voor het grote publiek, maar ook voor specifieke doelgroepen zoals kinderen, allochtonen en personen met een handicap, waaronder doven en gehoorgestoorden. Dit staat centraal in de onderhandelingen over een nieuwe beheersovereenkomst.

2.3 Het ontwikkelen van een integraal beleid op het vlak van digitale cultuur

Digitale conservering en archivering, digitale creatie en ontsluiting, digitale communicatie en participatie zijn processen die binnen de verschillende sectoren een eigen evolutie vertonen. Deze ontwikkelingen vragen om een grote maatschappelijke en beleidsmatige aandacht.

Digitale cultuur reikt echter verder dan digitalisering binnen een bepaalde subsector. De rol en invulling van de instelling, participant en het beleid wijzigt in een digitaliserende maatschappij. Het is aan te bevelen een integraal beleid te ontwikkelen op het vlak van digitale cultuur.

- Centrale uitgangspunten van het te ontwikkelen beleid zijn: visievorming, kennisverbreding en -uitwisseling, coördinatie en fasering.
- Het is belangrijk dat er initiatieven worden gestimuleerd zowel wat infrastructuur, opleiding en gebruik betreft. Doel is om de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën overal laagdrempelig toegankelijk en ingeburgerd te maken. Het moet vermeden worden dat bepaalde bevolkingsgroepen van dit gebruik uitgesloten zijn.
- Met aandacht voor de specificiteit van elke subsector dienen subsectorale analyses en onderzoek op middellange termijn te leiden naar een overkoepelende visie en plan van aanpak

voor eCultuur in Vlaanderen. In dit plan van aanpak staan o.m. strategische allianties tussen culturele instellingen en actoren centraal, maar ook tussen de culturele sectoren, de onderzoekswereld, het onderwijs en het bedrijfsleven.

- Opgedane ervaringen moeten worden uitgewisseld. Opgestarte overkoepelende projecten zoals de Cultuurdatabank Vlaanderen, het Digitaal Platform enzovoort vervullen daarbij een interessante rol.
- Kleinere experimenten moeten mogelijk blijven, maar dienen gekaderd te worden in een integrale visie. Bovenal is er nood aan doordachte investeringen die de diverse subsectoren ten goede komen.
- De nood aan wetenschappelijk onderzoek over de verschillende deelaspecten is manifest.
- De internationale ontwikkelingen dienen op de voet te worden gevolgd en vertaald naar de Vlaamse context. ICT is een middel voor verdere netwerkvorming, o.a. door aansluiting bij internationale informatieplatformen. De internationale expertise en uitwisseling zijn van cruciaal belang voor de kwaliteitsvolle en professionele uitbouw van een integraal beleid op het vlak van digitale cultuur in Vlaanderen.
- We stellen vast dat in het buitenland kenniscentra werden opgericht die werken op basis van gemengde financiering, samen met de privé-sector. Het is aangewezen de noodzaak, haalbaarheid en concrete invulling van een Vlaams kenniscentrum voor digitale cultuur te onderzoeken. Een sectoroverschrijdende werkgroep van nationale en internationale experts kan in dit onderzoek een rol opnemen.

Cultureel Erfgoed

De vergankelijkheid van de dragers en de afnemende beschikbaarheid van de bijbehorende apparatuur vormen een grote bedreiging voor de bewaring en de toegankelijkheid. Onderzoek is nodig om voldoende expertise op te bouwen en om de sector voldoende te sensibiliseren om voorzorgsmaatregelen te nemen. Een selectie van het te digitaliseren materiaal dringt zich op. Het is belangrijk daarbij rekening te houden met de wensen van de gebruikers.

Overleg over de te gebruiken internationale standaarden binnen de verschillende sectoren en tussen de sectoren onderling is essentieel. Subsidieaanvragen kunnen eventueel voorwaarden stellen ten aanzien van de te gebruiken standaarden. Eveneens is het van belang dat er, waar mogelijk, wordt gewerkt met open standaarden die niet gebonden zijn aan een producent van systemen.

De mogelijkheden om een virtuele centrale catalogus tot stand te brengen, moeten verder onderzocht worden.

Kunsten

Het is belangrijk dat het beleid ruimte creëert voor nieuwe ontwikkelingen en dwarsverbindingen tussen diverse kunstdisciplines en samenwerkingsverbanden stimuleert. Plekken, maar ook netwerken waar de digitale creatie zich verder kan ontwikkelen, zijn daarbij belangrijk. Het komt er op aan laboratoria of andere (virtuele) ontmoetingsplekken te ondersteunen die kruisbestuivingen mogelijk maken, die investeren in onderzoek en ontwikkeling en die tevens een zekere zichtbaarheid kunnen creëren. Belangrijk is ook via een gedigitaliseerd archief een continue toegang te verschaffen tot de hedendaagse kunstcreatie.

Bibliotheken

Bibliotheken spelen een belangrijke rol in de toegang en spreiding van informatie en cultuur. Zij moeten worden gestimuleerd om mee verder te stappen op de digitale weg. Zowel de lokale als de landelijke overheid zullen een stimuleringspolitiek moeten voeren op het vlak van infrastructuur. De 0,6 euro subsidie per inwoner moet hierin geheel of gedeeltelijk een rol spelen.

Het ondersteuningspunt voor de virtuele bibliotheek (een geheroriënteerd VCOB) kan een belangrijke taak opnemen voor de bibliotheeksector met de ontwikkeling van VLACC II en het verwerven van collectieve rechten op digitale informatie. De twee bibliotheekvoorzieningen voor blinden hebben op dit vlak reeds een belangrijke stap gezet met het opgestarte project voor de digitalisering van gesproken boeken.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

De regionale volkshogescholen kunnen op het vlak van laagdrempelige opleiding en vorming rond de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën een belangrijke rol vervullen.

Het huidige aanbod kan uitgebreid worden en op maat aangeboden aan groepen die momenteel een achterstand hebben op dit vlak. Ook sociaal-culturele verenigingen kunnen gestimuleerd worden om hier een bijdrage te leveren.

Media

De VRT dient, als openbare instelling, vanuit de eigen expertise op het vlak van digitalisering een voorbeeldfunctie te vervullen voor verschillende actoren in Vlaanderen. Ook in de toegang en inburgering van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën is een taak weggelegd voor de openbare omroep. Ook de andere omroepen, mediabedrijven, kabelmaatschappijen en distributeurs kunnen hier een bijdrage leveren. Het is aangewezen gebruik te maken van dezelfde afgesproken en internationaal aanvaarde open standaarden.

Het mediabeleid dient ook aandacht te hebben voor schadelijke media-inhoud, specifiek naar kinderen en minderjarigen toe. Ook inzake internet is deze waakzaamheid geboden.

2.4 Het erkennen en uitbouwen van de niet-formele educatieve en pedagogische kracht van CJSM

Educatie in een niet-formele context draagt in belangrijke mate bij tot actief en bewust burgerschap, tot meer zingeving en maatschappelijk begrip, tot ongedwongen en tegelijk toch vormende vrijetijdsbesteding. De vervagende grenzen tussen educatieve activiteiten, tussen formeel leren, niet-formeel en informeel leren stelt belangrijke uitdagingen aan het erkennen van het belang van levensbreed leren. Een aantal evoluties op Europees niveau en de discussies over de kennismaatschappij kunnen hiervan niet losgekoppeld worden.

Sociaal-cultureel werk

Het sociaal-cultureel werk voor jongeren en volwassenen vormt de kern van de niet-formele educatie. Het blijft belangrijk aandacht te besteden aan de plaats van het *sociaal-cultureel volwassenenwerk* in een maatschappij waar het dictaat van de economische wetmatigheden dreigt te primeren. Uiteraard is levenslang leren een krachtig instrument om de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te verhogen. De Vlaamse overheid moet er echter over waken dat levenslang leren niet enkel vanuit utilitaire perspectieven wordt benaderd en dat ook de levensbrede dimensie een legitieme plaats krijgt toegewezen.

In het kader van een nieuw Vlaams *jeugdwerkplan* en jeugdbeleidsplan dringt zich een meer expliciete visie op kinderen en jongeren op die rekening houdt met maatschappelijke evoluties. Een periodieke 'staat van de jeugd' kan meer inzicht verschaffen in een aantal ontwikkelingsdoelen voor kinderen en jongeren. De komende jaren zouden we antwoorden moeten vinden op vragen als 'wat willen we met het jeugdwerk bereiken' en 'wat zijn onze pedagogische doelstellingen'.

Podiumkunsten en muziek

Het versterken van een kunsteducatiebeleid en het extra stimuleren van omkaderende activiteiten is ook een aandachtspunt voor de podiumkunsten- en muzieksector. In dit verband is het aansporen van organisaties en receptieve partners om publieksonderzoek te doen belangrijk. Dit geeft ook interessante cijfers over tendensen in het landschap.

Daarenboven zouden kinder- en jeugdproducties meer impulsen moeten krijgen. Dit kan door meer financiële middelen, maar vooral door extra speelcontexten te voorzien. Het is eveneens aangewezen dat het didactische aspect niet te sterk doorweegt binnen de selectie, maar er ook ruimte is voor waarden als plezier en ontspanning.

Architectuur

De kwaliteit van de leefomgeving is niet alleen een verantwoordelijkheid van ontwerpers, ambtenaren en politici, maar ook van de burger. Alle burgers moeten op een bepaald moment keuzes maken over de kwaliteit van hun eigen leefomgeving en die van anderen. Daarom is informeren en sensibiliseren op lokaal en regionaal niveau broodnodig, zowel door de uitbouw van architectuurcentra en architectuurloketten, als via architectuureducatie.

Sport

De Vlaamse regering zal haar inspanningen om de Vlaamse bevolking te sensibiliseren om te sporten de komende jaren verder zetten en intensifiëren. Het accent ligt daarbij op het regelmatig sporten d.w.z. in georganiseerd verband (= clubverband). De sportclubs zijn immers de bouwstenen van de sport. Zij zijn een belangrijke leerschool voor het aanleren van maatschappelijke en sociale vaardigheden en spelen een belangrijke rol bij het vertrouwd maken met waarden zoals fair play, solidariteit, teamspirit, het respect voor spelregels en de medemens (tegenstanders, scheidsrechters), het ontwikkelen van zelfstandigheid, het aanvaarden van het democratische proces, het belang van persoonlijk engagement en de inzet voor anderen, het leren omgaan met winst en verlies, Sportclubs moeten meer aandacht en financiële ondersteuning krijgen om hun belangrijke maatschappelijke rol te blijven vervullen. Zij bieden de beste kansen voor regelmatige kwaliteitsvolle sportbeoefening op ieders niveau, zowel voor de recreatieve als de competitieve sporter. De dalende trend van sportparticipatie bij de jeugd, die zich al vele jaren doorzet, zal pas kunnen worden gestopt en omgebogen in een opwaartse trend indien in hoofde van alle sportactoren op de verschillende bestuursniveaus (lokaal vlak, provinciaal vlak en Vlaams niveau) de jeugdsport en de verhoging van de sportparticipatie in het algemeen, een duidelijke beleidsprioriteit is en blijft.

2.5 De ontwikkeling van een coherent en gedegen internationaal beleid voor CJSN

Binnen de huidige geïnternationaliseerde context, moet Vlaanderen zijn aandacht voor een eigen internationaal cultuurbeleid sterker ontwikkelen.

- De overheid dient de aanwezigheid van de Vlaamse cultuur in het buitenland te versterken door ruimte te creëren voor promotie en zichtbaarheid. Een gecoördineerd promotie- en communicatiebeleid dringt zich op voor alle sectoren binnen het beleidsdomein (inclusief de amateurkunstensector). De ontwikkeling van een meertalige website past in dit verhaal.
- Tevens moet zij een actieve bijdrage leveren tot de multilaterale werking. De aanwezigheid in het buitenland dient m.a.w. ook tot uiting te komen door een sterke vakaanwezigheid op het niveau van raads werkgroepen binnen Benelux, EU, Raad van Europa, Unesco en andere.

- Deelname aan EU-programma's (vb. Cultuur 2000, EU-Jeugdprogramma, Grundtvig voor de niet-formele volwassenenvorming) moet in de sector blijvend gestimuleerd worden. De mogelijkheden die er zijn om via het Vlaams Unesco-Trustfonds experts naar het buitenland te sturen om ervaringen op te doen, moeten eveneens meer gecommuniceerd worden. Tevens moet er actief werk gemaakt worden van stages voor jeugdwerkers uit Vlaanderen bij multilaterale organisaties zoals Unesco. Het bestaande programma is te weinig gekend. CultuurContactpunt Vlaanderen dient de nodige middelen te krijgen om i.s.m. de steunpunten daartoe een bijdrage te leveren.
- De Vlaamse Gemeenschap zou cultuur in haar ware ontwikkelingsdimensie moeten inzetten. De kruisbestuiving tussen het brede cultuurveld en Ontwikkelingssamenwerking dient een structurele plaats te krijgen in het internationale cultuurbeleid. Het ontplooien van samenwerking, in termen van gelijkwaardig partnership, met landen in ontwikkeling staat centraal. Een welvarende regio als Vlaanderen moet blijvend zijn verantwoordelijkheid opnemen voor landen in ontwikkeling, zoals onder meer Zuid-Afrika en Marokko, waar al projecten lopen, en de nieuwe Centraal- en Oost-Europese lidstaten van de Europese Unie. Ook hier is het verder uitwerken van een actieplan een uitdaging.
- Van essentieel belang is het realiseren van efficiëntie en duurzaamheid binnen het internationale cultuurbeleid door te focussen op geografische en thematische prioriteiten. De versnippering van het budget over een groot aantal landen werkt eerder nefast en maakt dat keuzes voor een beperkte periode voor één prioritair land en doorlopende samenwerkingen tussen overheden aan de orde zijn. Het vergroten van de netwerking en de samenwerking met de ons omliggende landen en regio's bieden interessante mogelijkheden.

Beeldende kunsten

Gesitueerd tussen belangrijke Europese steden, kan Vlaanderen een knooppunt vormen op het vlak van de reflectie en ontwikkeling van hedendaagse kunst. Een aanzet daartoe is reeds in Vlaanderen aanwezig. Deze aanzet moet versterkt worden door gerichte bijkomende investeringen in (internationale) ateliers en werkplaatsen, in kleinere ontwikkelingsgerichte en creatieondersteunende organisaties. Tevens moet gestreefd worden naar de (verdere) integratie van de grotere podia binnen dit concept, ongeacht hun 'inrichtende macht', en moet geïnvesteerd worden in het linken van deze initiatieven met elkaar. De positie van de rasterstad binnen internationaal opererende netwerken kan hierbij inspirerend werken. Een laboratoriummodel dus voor de beeldende kunstensector.

Cultureel erfgoed

Er moeten verdere stappen ondernomen worden ter bekrachtiging van de Unesco-conventie (1970) tegen de onwettelijke invoer, uitvoer en overdracht van eigendom van culturele goederen. In deze context heeft het Topstukkendecreet voor Vlaanderen een belangrijke rol te vervullen.

Tevens moet de bekrachtiging van de Unesco-conventie (2003) met betrekking tot het immaterieel erfgoed besproken worden. De Vlaamse overheid moet een belangrijke taak opnemen bij de implementatie, in samenwerking met het Vlaams Centrum voor Volkscultuur.

Bibliotheken

Internationale netwerking tussen bibliotheken moet in de toekomst meer beleidsaandacht krijgen. Via internationale contacten, zowel binnen Europa als mondiaal (Ifla), moeten beleidsontwikkelingen terzake worden opgevolgd. Daarnaast moet ook de evolutie worden nageleefd van Europese regelgeving (auteurswet e.d.) inzake het ter beschikking stellen van informatie en de gevolgen hiervan voor de werking van de openbare bibliotheken.

Media

Media, in het bijzonder het omroepgebeuren, wordt op internationaal vlak vaak benaderd vanuit het loutere mededingingsbeleid en telecommunicatiebeleid. Dit is een gevolg van de convergentie tussen omroep en telecommunicatie. Er is ook een duidelijke verschuiving naar een quasi uitsluitende marktbenadering merkbaar.

Vermits omroep op de eerste plaats een culturele dimensie heeft, is het absoluut nodig dat de ganse convergentiebeweging tussen omroep en telecommunicatie veel meer vanuit een culturele invalshoek benaderd wordt. De verworvenheden zoals die voor het ogenblik hun weerslag vinden in de EU richtlijn Televisie Zonder Grenzen en in het protocol Publieke Omroep, moeten in een internationale context veilig gesteld worden en mutatis mutandis ook de nieuwe media de nodige garanties bieden van een culturele invalshoek.

2.6 Deskundigheidsbevordering binnen het beleidsdomein CJSM

Binnen het beleidsdomein CJSM is het belangrijk om continu aandacht te besteden aan een verdere professionalisering en een verhoogde kwaliteitszorg. In dat kader kiest het beleid reeds langer voor een evenwicht tussen kwalitatieve en kwantitatieve criteria. Dit heeft bijvoorbeeld reeds tot belangrijke resultaten geleid binnen de sector van de podiumkunsten en de muziek.

Deskundigheidsbevordering heeft een belangrijke impact op cultuurproductie, -participatie en presentatie.

Om deze beweging te versterken is het aangewezen Kwasimodo vzw verder uit te bouwen in functie van de velden sociaal-cultureel werk, jeugd en erfgoed. Dit kan op termijn eventueel uitgroeien tot een Instituut voor Kwaliteitsbevordering voor het ganse beleidsdomein.

Architectuur

Om een publiek debat te kunnen voeren, is er nood aan kennis en de deskundigheid om die kennis verder te kunnen interpreteren en vertalen. Er is een grote behoefte aan kennisverdieping, -verbreding en behoud.

Het ondersteunen van een degelijk informatie- en sensibiliseringsbeleid met aandacht voor relevante publicaties en het vinden van de juiste mediapartners is aan de orde. Daarnaast is het evenzeer van belang vanuit het beleidsdomein CJSM de intellectuele en culturele zoektocht te stimuleren naar nieuwe ontwerpconcepten en toepassingen, naar visionaire invullingen van maatschappelijke vraagstukken. Innovatie, onderzoek en experiment kunnen gestimuleerd worden door specifiek ontwerpmatig onderzoek te subsidiëren dat los kan staan van reële ontwerp opdrachten. Het is wenselijk om in dit kader een onderzoeksfonds op te richten met Cultuurmiddelen.

Beeldende Kunsten

De ontwikkeling van een toekomstige visie en de daarmee samenhangende implementatie vormen een belangrijke uitdaging. Netwerking, creatief onderzoek, reflectie en ontwikkeling staan centraal. Een open en permanente discussie met betrokken partijen dient zich aan.

De manifeste ondersubsidiëring van de beeldende kunstensector vraagt in het kader van een kwaliteitsvolle en doordachte veldopbouw om de nodige groeimiddelen. Het kunstendecreet legt een aantal voorwaarden en kwaliteitsvereisten op. Voor de organisaties beeldende kunst zijn deze niet haalbaar met het huidige subsidiepeil. De Vlaamse overheid moet organisaties de financiële mogelijkheid bieden om te voldoen aan de door haar opgelegde verplichtingen. Daarnaast dient het beleid de samenwerking tussen de bestaande organisaties voor beeldende kunst te bevorderen.

Cultureel erfgoed

Er ontbreekt een structurele opleiding voor erfgoedzorgers. De vraag stelt zich of een brede erfgoedopleiding tot stand kan gebracht worden in samenwerking met verschillende onderwijsinstellingen.

Voor de erfgoedinstellingen en -organisaties bestaat de uitdaging erin om professionele krachten aan te trekken die zowel het aspect behoud en beheer als 'eigentijdse publiekswerking' tot hun multidisciplinaire expertise mogen rekenen. Voor de kleine erfgoedinstellingen en -organisaties hebben aanvullende opleidingen en bijscholingen een extra meerwaarde, aangezien zij vaak niet kunnen beschikken over voldoende hoog gekwalificeerd personeel.

Er moet aandacht zijn voor begeleiding en vorming van de vele vrijwilligers. Het is belangrijk om met casussen te werken, waarin een specifiek, liefst actueel probleem aan de orde gesteld wordt.

Er is vraag naar methodologische ondersteuning m.b.t. interdisciplinaire onderzoekstechnieken. In dat kader kunnen projecten georganiseerd worden waarin een thema wordt gekoppeld aan een methodologie en aan specifieke partnerschappen. De experimentele erfgoedconvenants hebben heel wat ervaring opgeleverd m.b.t. geïntegreerd erfgoeddenken. Kennisuitwisseling is essentieel.

Het ontwikkelen van een gemeenschappelijk kennis- en expertisecentrum voor alles wat met cultureel erfgoed in al zijn dimensies te maken heeft is een enorme uitdaging. Dergelijk 'centrum' is niet te zien als een afzonderlijke organisatie, maar als een min of meer gestructureerd samenwerkingsplatform.

Het gaat hier zowel om opleiding op het vlak van management als om opleiding op het vlak van inhoudelijke expertise.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

Het nieuwe decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk legt heel wat kwaliteitseisen op aan de sector. Naast vorming en opleiding is het aangewezen dat Kwasimodo ook de begeleiding van individuele organisaties voorziet. Uit de beoordeling van de eerste reeks beleidsplannen blijkt duidelijk dat heel wat organisaties die steun nodig hebben om tot een goed onderbouwd plan te komen.

Wat de deskundigheidsbevordering binnen de migrantenverenigingen betreft, is het aangewezen dat het vormingstraject dat door Socius, het steunpunt voor sociaal-cultureel werk, werd uitgewerkt en momenteel wordt aangeboden ook in de toekomst kan worden herhaald.

Lokaal cultuurbeleid

Het decreet lokaal cultuurbeleid heeft voor een belangrijke professionalisering gezorgd op het vlak van gemeentelijk cultuurbeleid. Beleidsplanningsprocesgericht denken werd geïnitieerd op lokaal vlak. Dit zowel voor het uitstippelen van een gemeentelijk cultuurbeleid als voor de bibliotheken en cultuurcentra. De cultuurbeleidscoördinator zorgt voor een gedegen professionele omkadering. Het is dan ook belangrijk om voldoende middelen te voorzien om aan alle Vlaamse gemeenten de kans te bieden een cultuurbeleidscoördinator aan te stellen.

Bibliotheken

De bestaande bibliotheekopleidingen op het niveau van het hoger onderwijs voldoen niet aan de vereisten om te kunnen worden ingeschakeld in de nieuwe indeling van bachelor – masters. Een herstructurering, al dan niet in het kader van een dagopleiding, is dan ook noodzakelijk. In het decreet wordt gesteld dat minimum de helft van het personeelskader van de bibliotheek moet bestaan uit het A- en/of het B-niveau. Het is cruciaal dat de volgende legislatuur deze bepaling uitvoert.

Amateurkunsten

Kwaliteitsbevordering, professionalisering en creatieve ontwikkeling zijn in de sector van de amateurkunsten onontbeerlijk tijdens de volgende jaren. Vernieuwende en verdiepende initiatieven dienen voldoende groeikansen te krijgen. Tijdens de komende regeerperiode zal er bijzondere aandacht moeten gaan naar een degelijke bestuursstructuur van organisaties volgens de principes van integrale kwaliteitszorg. Het decreet van 22 december 2000 heeft hiervoor een aanzet gegeven.

Er wordt in samenwerking met het steunpunt reeds een nota 'medewerkersbeleid' uitgewerkt. Daarna moet voor en met de sector een degelijk onderbouwd vormingsplan opgesteld worden.

Voor de lokale groepen is opleiding en bijscholing zeer belangrijk. Meestal hebben dirigenten en regisseurs enkel een inhoudelijke en technische opleiding gekregen maar geen specifiek pedagogische vorming voor het begeleiden van de amateurkunstengroepen. Een overleg met het Deeltijds Kunst Onderwijs dringt zich hier op.

Jeugd

De opleiding van jeugdwerkers is vandaag quasi integraal in handen van de verenigingen zelf. Er zijn geen specifieke onderwijsopleidingen voor jeugdwerkers, wel enige opleidingen die een belangrijk pakket van hun curriculum besteden aan vorming die ook voor jeugdwerkers nuttig kan zijn. De sturing en erkenning vanuit de overheid, onontbeerlijk voor elke beroepsgroep, bleef tot op heden zeer minimaal. Het bestaande systeem van erkende kadervorming is hoognodig aan herziening toe. De kwaliteit van de erkende kadervorming moet worden gestimuleerd. Daarom is het noodzakelijk dat er specifieke regels worden opgesteld voor de erkenning van opleidingen door de overheid. Het is bovendien zinvol de curricula te diversifiëren en daarom een modulaire vorm te geven aan de opleiding. Hierbij moet worden gestreefd naar afstemming met het initiatief van de Raad van Europa om een Europees portfolio voor jeugdwerkers vorm te geven, waarmee de verworven competenties zichtbaar kunnen worden gemaakt. Een van de denkpijlers is om deze competenties ook internationaal te valoriseren. Op die manier krijgt de uitwisseling van expertise en gelijkgeschakeling van de verschillende vormen van attestering een kans op slagen.

Sport

Uit enquêtecijfers naar aanleiding van de Staten-Generaal van de Sportclubs (september 2003) blijkt dat 62% van de sportclubs over geen of geen gekwalificeerde trainer beschikt. Wat de jeugdsportbegeleiding betreft is het tekort aan gekwalificeerde begeleiders nog groter. Hier beschikt slechts 25% van de clubs over een trainer of begeleider met een diploma. De Vlaamse regering dient dan ook een stimulerend beleid te voeren om de kwaliteit van de sportbegeleiding in de sportclubs te verhogen. Dit kan via het stelsel van opleidingscheques dat door de Vlaamse overheid mede wordt gefinancierd. Deze sportopleidingscheques zullen ter beschikking gesteld worden van sportfederaties, sportclubs, gemeentelijke sportdiensten en schepenen van sport teneinde trainers, lesgevers en begeleiders in sportclubs te stimuleren om een (gratis) trainersopleiding te volgen die georganiseerd of erkend wordt door de Vlaamse Trainersschool.

Media

De steun aan de onafhankelijke, audiovisuele productie en auteurscreatie heeft tot doel een kwaliteitsimago naar voor te schuiven in binnen- en buitenland. Om dit te bereiken, is er ook nood aan verdere vernieuwing, professionalisering en steun aan jong en beginnend talent.

De overheid kan dit bereiken samen met de actoren en organisaties in het veld. Subsidiëring is hier een onontbeerlijk instrument, zowel vanuit de Vlaamse overheid als vanuit Europese fondsen.

2.7 Voorstellen die één welbepaalde sector aanbelangen

Cultureel Erfgoed

De verdere uitbouw van een geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid is een belangrijke uitdaging. Dit houdt een coherent beleid in dat gericht is op: verwerving, behoud en beheer, duurzame ontwikkeling, wetenschappelijke en publieksgerichte ontsluiting, en maatschappelijke integratie van het cultureel erfgoed. Elke erfgoedactor (museum, archiefinstelling, erfgoedorganisatie...) heeft de taak om vanuit een geïntegreerde aanpak een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed te stimuleren. Een evenwicht tussen de verschillende functies (behoud en beheer, wetenschappelijk onderzoek, presentatie) is hierbij belangrijk.

De toepassing van het beleidsinstrument erfgoedconvenant (met de uitbouw van een erfgoedcel) moet uitgebreid worden als voorbeeld van geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid.

Een solide en geautomatiseerde basisregistratie vormt het fundament van een doordacht collectiebeleid. Bij de inhaalbeweging dient de Vlaamse overheid vooral een activerende en coördinerende rol op te nemen. De overheid zal de discussie rond collectiemobiliteit (ruil – bruikleen – afstoting) moeten stimuleren en adviezen daaromtrent formuleren.

Met het oog op een duurzame oplossing voor de depotproblematiek, moet zowel bijkomend onderzoek gebeuren als gewerkt worden aan de sensibilisering van alle actoren.

Nieuwe financiële maatregelen kunnen kansen bieden voor een goede zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed: alternatieve financiering (vb. publiek-private samenwerking), fiscale maatregelen (vb. m.b.t. giften aan een topstukkenfonds), maatregelen inzake successierechten, enzovoort.

Er wordt gewerkt aan tekstontwerpen voor een decreet tot invoering van een vrijstelling van successierechten voor topstukken, bijvoorbeeld over criteria m.b.t. uitvoer en publieke ontsluiting.

Een aanpassing van de bestaande federale regeling inzake de fiscale aftrekbaarheid van giften in de vorm van kunstwerken en inzake het betalen van successierechten d.m.v. kunstwerken is nodig.

De sector van de archiefinstellingen, bewaarbibliotheken en documentatiecentra kent nog steeds een grote achterstand. Daarom is het nodig dat er een werkgroep wordt opgericht die de hiaten in kaart brengt en een gemeenschappelijk actieplan voor de archiefsector opstelt (bijvoorbeeld m.b.t. de publiekrechtelijke archiefwerking, de culturele thema's, een specifiek beleid voor bewaarbibliotheken/ documentair erfgoed, enzovoort).

Jeugd

Op het Europees niveau is jongereninformatie een prioritaire doelstelling, belangrijk in de ontwikkeling van actief burgerschap en participatie. In het Witboek Jeugd van de Europese Unie wordt een algemeen kader geboden dat bruikbaar is voor Vlaanderen. Ook daarom is het belangrijk om een visie en beleid te ontwikkelen m.b.t. jongereninformatie op Vlaams niveau. De bedoeling is om tegen 2005 een eerste stand van zaken te geven m.b.t. acties en beleidsvoering.

Sport

Sport dient in de komende 5 jaar een beleidsprioriteit te zijn voor de nieuwe Vlaamse regering. Het maatschappelijke belang van de sport is immers groot. Sport als doel op zich (bewegen, spel en competitie) is geëvolueerd naar sport als een middel om brede maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Sport werkt gezondheidsbevorderend, verhoogt de levenskwaliteit en heeft een opvoedende en sociale waarde. Sport kan een hulpmiddel zijn tegen de “verzuring” van de maatschappij en bijdragen tot integratie. Sport en topsport versterken bovendien het “gemeenschapsgevoel”. Daartegenover staat de ontvullende vaststelling dat het aandeel van sport in de Vlaamse begroting slechts 0,4% bedraagt. Sport dient op de politieke agenda geplaatst te worden en er zullen meer financiële middelen voor sport uitgetrokken worden, waarbij de

sportbeoefenaars en de sportclubs centraal staan. Het budget sport dient opgetrokken te worden tot minimum 2 % van de Vlaamse begroting.

Naar aanleiding van het kerntakendebat werden de bevoegdheden inzake sport van de verschillende overheden op lokaal, provinciaal en Vlaams niveau vastgelegd (bestuursakkoord 25/4/2003). De Staten-Generaal van de sportclubs (september 2003) waaraan ook de gemeentelijke sportdiensten deelnamen, formuleerde een aantal duidelijke beleidsaanbevelingen i.v.m. het lokaal sportbeleid. De gemeente heeft als basisopdracht het lokale sportgebeuren te ondersteunen door permanent voldoende sportinfrastructuur beschikbaar te stellen voor sportclubs én individuele sporters, tegen een sociaal aanvaardbaar tarief. Een tweede basisopdracht van de gemeente is informatie verstrekken en duiding geven over alle facetten van het lokale sportgebeuren, ten behoeve van sportclubs en andere verenigingen. Een derde basisopdracht van de gemeente bestaat erin de sportclubs administratief te ondersteunen. Een vierde basisopdracht ligt op het vlak van de sportpromotie (cf. supra). De middelen die ze voor de sport uittrekt, moet de gemeente efficiënt aanwenden: door versnippering van subsidies tegen te gaan en de ontwikkeling van grotere sportclubs te stimuleren; door meer middelen uit te trekken om sportclubs en hun vrijwilligers kwalitatief en professioneel te ondersteunen, hen te informeren en te adviseren. Een goed doordacht lokaal subsidiereglement moet de basis vormen van een doelmatige, evenwichtige en faire verdeling van de subsidies voor sport binnen de gemeente, de gemeente in staat stellen om eigen accenten te leggen en om een jeugdgericht sportbeleid tot ontwikkeling te brengen, en de sportclubs ertoe aanzetten de kwaliteit van hun werking te verhogen, zowel op het organisatorische als op het sporttechnische vlak, door de aanstelling van gekwalificeerde lesgevers. De gemeentelijke sportdiensten (professionelen) moeten vooral een coördinerende en ondersteunende functie vervullen, meer specifiek de ondersteuning van de lokale sportclubs (vrijwilligers).

De Vlaamse regering zal een tweesporenbeleid voeren waarbij naast het Sport-voor-Allen beleid (verhoging van sportparticipatie) ook duidelijk wordt gekozen voor een specifiek topsportbeleid. Indien de Vlaamse regering de ambitie blijft koesteren om de Olympische Spelen in Vlaanderen te organiseren dan moet vanaf de volgende regeerperiode effectief en gericht werk worden gemaakt van de detectie, de ontwikkeling en de begeleiding van jonge topsporttalenten, met het oog op topsportprestaties van Europees en Wereldniveau op de Olympische Spelen van 2012/2016.

De gezondheid van de sportbeoefenaar dient beschermd te worden door de invoering van een performant dopingcontrolebeleid en een sportmedisch keuringsbeleid. Het huidige dopingbeleid moet uitgebreid worden met controles op elk ogenblik (los van wedstrijd of training): het opsporen van producten die geruime tijd voor de competitie gebruikt worden en niet meer op te sporen zijn op het ogenblik van de deelname en van methodes die niet via urine opspoorbaar zijn, is een absolute noodzaak voor adequate dopingbestrijding. Het sportmedisch keuringsbeleid hoort zich te ontwikkelen in drie niveaus: de jongerensportpas via de CLB-arts, de keuring door de keuringsarts (recreatieve sporters) en één of twee gespecialiseerde keuringscentra (getalenteerde sportbeoefenaars).

2.8 Het optimaliseren van het overheidsinstrumentarium

Teneinde de kerntaken van de overheid CJSJ kwaliteitsvol en efficiënt te blijven waarmaken, zijn een aantal noodzakelijke beleidsmatige acties van belang.

2.8.1 Beleidsafstemming en samenwerking

Afspraken, afstemming en samenwerking zijn noodzakelijk in een toenemende complexiteit en samenhang van beleidskwesties. Het gaat om een combinatie van inter- en transsectorale samenwerking. Dit is een belangrijke uitdaging zowel voor de overheid als het veld.

De **andere bestuursoverheden** zijn belangrijke partners voor de Vlaamse Gemeenschap.

- *Vlaamse Gemeenschapscommissie*: het afstemmen van het beleid m.b.t. Brussel verdient de nodige aandacht.
- *Steden en gemeenten en de Vlaamse provincies*: er is een structureel overleg nodig met de andere bestuursniveau's. Dit kadert trouwens binnen de afspraken die gemaakt werden naar aanleiding van het kerntakendebat.
- *Federale overheid*: in het kader van diverse materies is structureel overleg nodig met de federale overheid. Dit is bijvoorbeeld het geval voor: de erkenning van Brusselse musea, de topstukken die zich in Brussel bevinden, de federale wetenschappelijke instellingen, collectie van de Belgische Staat, bewakingswet, patrimoniumbelasting, BTW-heffing (21% - 6%), Unesco-Verdrag van '70, billijke vergoeding, auteursrechten)

Het is aangewezen een *cultureel akkoord* af te sluiten tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap. Een intensieve samenwerking tussen de twee Gemeenschappen wordt verhinderd door het ontbreken van een cultureel akkoord. Niettemin is het duidelijk dat in de culturele praktijk, en dan vooral in de Brusselse context, er aanzetten tot samenwerking bloeien. Het ontbreken van een cultureel akkoord staat ook hier echter de mogelijkheid van structurele en duurzame verbanden in de weg.

Ook is een verdere beleidsafstemming en samenwerking aangewezen zowel binnen het eigen beleidsdomein als met **andere beleidsdomeinen** zoals Welzijn, Buitenlands Beleid enzovoort. Speciale aandacht gaat o.m. uit naar:

- *CJSJ en Onderwijs*: Voor het verwerven van culturele competenties is onderwijs een belangrijke partner. De krijtlijnen voor betere afstemming en samenwerking tussen cultuur en onderwijs werden vastgelegd in een protocol met structureel overleg tussen de beide departementen tot gevolg. Adviesgroepen hebben werk gemaakt van de formulering van een aantal concrete voorstellen. Voor de volgende legislatuur staat de uitvoering hiervan op de agenda, met aandacht voor verdere afstemming, harmonisering en transparantie van de regelgeving. Er zijn echter ook heel wat concrete dossiers die zich in een grijze zone bevinden en die best op korte termijn een oplossing krijgen: beursaanvragen van studenten van kunst- en cultuuropleidingen, de internationaal gereputeerde dansschool PARTS, enzovoort.
- *CJSJ en Toerisme*: Steeds meer wordt duidelijk dat cultuur enerzijds en toerisme anderzijds geen gescheiden werelden zijn. Een groot gedeelte van het toeristische aanbod situeert zich binnen het culturele domein, terwijl tegelijkertijd meer culturele evenementen op toeristische leest geschoeid zijn. Deze raakvlakken zijn sterk gebaat bij een meer structureel overleg met wederzijds respect voor de verschillende uitgangspunten van de beide beleidsdomeinen. In deze samenwerking staat voor cultuur het kwalitatief product centraal en primeert voor toerisme de toegankelijkheid van het aanbod. In het verlengde van deze krachtenbundeling dringen zich ook andere aandachtspunten op, waaronder de opleiding van gidsen, een gezamenlijke onthaalfunctie, de afstemming van subsidietoekenning, enzovoort.
- *CJSJ en Ontwikkelingssamenwerking*: De klassieke visie op het buitenlandse ontwikkelingsbeleid spitst zich sterk toe op projecten die zich situeren in sectoren als watervoorziening,

gezondheidszorg, economische opbouw, rechten van vrouwen en kinderen, enzovoort. Dit is volkomen gelegitimeerd. In heel wat ontwikkelingslanden moeten de basisbehoeften immers nog voorzien of geoptimaliseerd worden. Cultuur beschouwen als ontwikkelingsvehikel voor het buitenland, is voor de publieke opinie en soms zelfs voor beleidsmakers, een minder evident gegeven. Nochtans is de zorg voor de culturele context (identiteit, diversiteit, traditie) van ontwikkelingslanden minstens een even essentiële voedingsbodem voor de vruchtbare en vaak moeizame opbouw van een maatschappij. Cultuur en kunst fungeren hier als hefboom, als middel tot de ontwikkeling van een gemeenschap. Het is uiteraard niet in eerste instantie een doel op zich. Maar het kan de lokale bevolking wel als symbolisering van de samenleving aanspreken, als een organisch geheel aanzetten tot sociale cohesie (opbouw van de civil society). Het houdt eveneens een werkgelegenheidsaspect in. Een viertal grote culturele ontwikkelingsprojecten (budgetten ABB) zijn in die zin, op basis van gelijkwaardigheid van partners, lopende in Zuid-Afrika. Dit heeft op het niveau van de Zuid-Afrikaanse regering reeds tot zeer lovende reacties geleid: 'een uniek model van coöperatie'. Uitgaande van het fundamenteel belang van Cultuur in de samenlevingsopbouw van ontwikkelingslanden en van de know how die reeds is opgebouwd in dit domein, is het uiterst belangrijk dat er structurele gesprekken worden gevoerd met het departement dat het Vlaams Ontwikkelingsbeleid onder zijn hoede heeft. Zo kan de overheid dit vernieuwende en succesvolle ontwikkelingsconcept continueren en verder uitdiepen.

Architectuur

Het is de taak van de overheid om architectuur op te nemen in een integraal kwaliteitsbeleid van duurzame ontwikkeling, sociale solidariteit en culturele innovatie. Een structureel overleg tussen de diverse betrokken departementen is noodzakelijk. Hierin zijn de belangrijkste partners: de Vlaamse Bouwmeester, Ruimtelijke Ordening, Onderwijs en Economie. Het eerder vermelde onderzoeksfonds heeft ook een plaats in dit verhaal.

Het belang van overleg en samenwerking met Onderwijs uit zich ook in de problematiek van de architectuureducatie. Overleg met Economie inzake afstemming rond een vormgevingsbeleid is belangrijk, wat eventueel kan leiden tot een Vormgevingsprotocol.

Muziek en Letteren

Voornamelijk in het boekenvak en in de muzieksector neemt de export duidelijke economische vormen aan. In die zin is het van groot belang de samenwerking met Export Vlaanderen als expert uitvoer van economisch georiënteerde producten, op een structurele basis te organiseren. Er dient nagedacht te worden over hoe cultuurproducten uit Vlaanderen het best worden gepromoot en gedistribueerd met de grootst mogelijke output.

Cultureel erfgoed

Een structureel overleg voor de afstemming 'roerend en immaterieel erfgoed' en 'onroerend erfgoed' (Vlaams Gewest – afdeling Monumenten en Landschappen) is noodzakelijk en moet gericht zijn op het uitwerken van een gemeenschappelijke intentieverklaring. Tevens is het noodzakelijk om de opvolging van het decreet tot bescherming van varend erfgoed verder te bespreken.

Ook structureel overleg met Toerisme is voor het cultureel-erfgoedbeleid belangrijk. Tot slot is het belangrijk te ijveren voor een verdere samenwerking met Onderwijs.

Lokaal cultuurbeleid

Het decreet lokaal cultuurbeleid legt een aantal voorwaarden op aan de provinciebesturen omtrent de invulling van een streekgericht bibliotheekbeleid. De uitvoering daarvan wordt geregeld op basis van convenants. Het is wenselijk om de provincies verantwoordelijk te stellen voor de volledige inhoudelijke invulling van de regionale ondersteuning van de bibliotheken, met een duidelijke taakafbakening tussen het Vlaamse en provinciale niveau.

Amateurkunsten

Verscheidene bestuurders-vrijwilligers van de erkende amateurkunstenorganisaties zijn nog sterk verbonden aan de provinciale geledingen van de vroegere federaties waartoe zij behoorden. Tegelijk krijgen veel van deze provinciale oude federatie-afdelingen nog provinciale subsidies. Het spreekt vanzelf dat dit voor moeilijke situaties zorgt binnen de nieuw erkende organisaties. Dit staat haaks op het decreetale uitgangspunt. In het kader van het kerntakendebat is bijsturing gewenst.

Jeugd

Een betere afstemming van Vlaamse regelgeving en subsidiestromen kan doorslaggevend zijn voor het welslagen van bepaalde initiatieven, in het bijzonder op lokaal niveau. Belangrijke partners zijn de buitenschoolse kinderopvang, de jeugdsportcontracten en initiatieven voor de jeugd in het kader van een lokaal sociaal beleid. Intensere samenwerking van de verschillende partners kan de beoogde verbreding van het aanbod en de deelnemers, gekaderd binnen de keuze voor een diversiteitsbeleid, mee helpen realiseren en tevens bijdragen tot een integraal vrijetijdsbeleid voor de jeugd. Op deze manier kan een krachtige leer- en leefomgeving voor kinderen en jongeren vorm krijgen.

Het beleid inzake kinderrechten, algemene preventie m.b.t. de jeugd en het algemene jeugdbeleid is aan afstemming toe om complementair te werken, elkaar te versterken en het bestaande beleidsinstrumentarium uit te breiden.

De Vlaamse overheid dient de coördinatie van de beleidsinspanningen inzake kinderrechten op te nemen. Dit met respect voor het horizontale en transversale karakter van de kinderrechten over alle beleidsdomeinen heen, conform het Kinderrechtenverdrag.

Daarnaast is het belangrijk om in het kader van het jeugdbeleidsplan een Vlaams strategisch plan kinderrechten uit te werken. Daarbij kan het opbouwen van expertise bij het middenveld voor de overheid een belangrijke meerwaarde betekenen.

Zowel in 1995 als in 2002 hield het VN-Comité voor de Rechten van het Kind België een pleidooi voor een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind. Het samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de Gemeenschappen en Gewesten m.b.t. de oprichting dient daarvoor de wettelijke basis te bieden.

De Vlaamse regering dient van de reguleringssimpactanalyse gebruik te maken om ook de gevolgen van regeringsbeslissingen die niet vervat zitten in ontwerpen van decreet te toetsen op de gevolgen voor kinderen en hun rechten.

Algemene preventie m.b.t. de jeugd vertrekt te vaak vanuit probleemsituaties, wil vooral problematisch gedrag inperken. Kwalificaties voor preventief werken en voor het bepalen van prioritaire behoeften ontbreken. Preventieve werkingen missen afstemming. De intersectorale werkgroep zag in 2001 volgende uitdaging: "Een algemeen preventief initiatief draagt vanuit een risico- en kansanalyse bij aan de levenskwaliteit van kinderen en jongeren, bevordert systematisch hun algemene ontplooiing en voorkomt, bestrijdt of neutraliseert de factoren die deze ontplooiing systematisch hinderen." Een degelijke invalshoek kan de missie vormen voor een algemeen jeugdbeleid. Een beleid inzake algemene preventie plaatst zich zo in het verlengde van het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind en van de Vlaamse jeugdbeleidsplanning. De coördinerende minister bevoegd voor het jeugdbeleid dient daarom een kader uit te werken om de

kwaliteit van het beleid t.a.v. kinderen en jongeren te toetsen en te bewaken - zowel bij de beleidsvorming als bij de beleidsuitvoering.

Sport

Een sportclub zonder vrijwilligers is ondenkbaar (313.000 vrijwilligers). Toch kampt meer dan de helft van de sportclubs met een tekort aan vrijwilligers. De sportvrijwilliger verdient dan ook de nodige aandacht van de Vlaamse regering. De Vlaamse regering zal het initiatief nemen om bij de federale overheid een statuut voor de vrijwilliger af te dwingen waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van de sportvrijwilliger (aansprakelijkheid, verzekering en een billijk fiscaal en sociaal statuut).

Media

De Vlaamse Gemeenschap heeft in het kader van de convergentie tussen omroep en telecommunicatie er steeds voor gepleit om de definitie van omroep breed in te vullen. Dit werd tevens bevestigd door het Arbitragehof. Een uitbreiding van de Vlaamse bevoegdheid tot het transport van omroep en van data zou een evenwichtig beleid ten goede komen. De huidige bevoegdheidsverdeling maakt duidelijke afspraken en samenwerking met andere beleidsniveaus hoe dan ook noodzakelijk.

De impact van de nieuwe media is merkbaar in quasi alle sociale, maatschappelijke en culturele aspecten van de samenleving. Deze ontwikkelingen worden beïnvloed door beslissingen genomen in het ganse veld van bevoegdheidsdomeinen. Een gepaste afstemming over de verschillende bevoegdheidsdomeinen heen moet een harmonische overgang naar de kennis- en informatiemaatschappij mogelijk maken. Media, en meer specifiek media-innovatie is het best geplaatst om in dat ganse proces van afstemming het voortouw te nemen.

2.8.2 Infrastructuurbeleid

Binnen het beleidsdomein CJSM is de uitbouw van een expertisecentrum voor infrastructuur aan de orde. Hier kunnen initiatiefnemers en exploitanten met hun ervaringen en hun vragen terecht inzake de diverse aspecten van het facilitair management van infrastructuur: uitbouw, renovatie, inrichting, uitrusting, onderhoud, veiligheid, hygiëne, energiebeheer, zakelijk beheer, financieel beheer, exploitatie enzovoort. Dit expertisecentrum kan ook werk maken van een inventaris van de aanwezige (bovenlokale en gespecialiseerde) infrastructuur. Nauwe samenwerking is daarbij nodig met o.a. het BLOSO, het FoCI, de Vlaams Bouwmeester, de afdeling Gebouwen, het Vlaams Centrum Duurzaam Bouwen (CEDUBO vzw), enzovoort.

Cultuur

Het onderhoud en de renovatie van de infrastructuur van de Vlaamse Gemeenschap is een prioriteit tijdens de volgende regeerperiode.

De investeringstoelagen voor de sectorale infrastructuur kunnen worden afgebouwd. Niettemin blijft het een aandachtspunt. De Vlaamse Gemeenschap kan, net zoals dit thans het geval is voor het jeugdwerkbeleidsplan, bij het besteden van de toelagen voor de gemeentelijke cultuurbeleidsplannen prioriteit vragen voor de uitbouw en de renovatie van culturele accommodaties en hiervoor extra middelen ter beschikking stellen. Deze middelen kunnen ook worden gebruikt voor de uitbouw en de renovatie van Vlaamse openbare culturele infrastructuur. Vanuit de verschillende sectoren is er onder meer vraag naar ruimten voor creativiteit (kunstenaars), repetitieruimten, ...

De opgelopen betalingsachterstand wegens een tekort aan betalingskredieten van het FoCI dient structureel te worden weggewerkt.

Op basis van evaluatie en het detecteren van de actuele behoeften, dient een meerjarenplan opgesteld voor de verdere uitbouw van grote en gespecialiseerde infrastructuur.

Sport

Uit een bevraging (januari 2003) van de Vlaamse schepenen van Sport blijkt dat 39,3% van alle Vlaamse steden en gemeenten een structureel tekort hebben aan overdekte sportinfrastructuur (sporthallen). Daarnaast hebben nog eens 31% van de steden en gemeenten een periodiek tekort aan overdekte sportinfrastructuur. Deze cijfers worden bevestigd in een bevraging (mei/juni 2003) van de Vlaamse sportclubs n.a.v. de Staten-Generaal van de Sportclubs.

Om aan dit nijpend tekort te verhelpen zijn extra financiële middelen voor sportinfrastructuur van de overheid (Vlaamse, provinciale en lokale) noodzakelijk. Elke overheid dient op haar niveau zijn verantwoordelijkheid te nemen (basisinfrastructuur = lokale overheid; regionale en topsportinfrastructuur = bovenlokale overheden). De oprichting van een Vlaams Sportinfrastructuurfonds past in dit verhaal. De aanwending van extra middelen dient evenwel planmatig te gebeuren op basis van reële noden en behoeften. Hierbij dienen samenwerkingsverbanden te worden nagestreefd, afhankelijk van de aard van de beoogde sportaccommodaties en de mogelijkheden van de potentiële partners.

Bestaande sportinfrastructuur van scholen dient bovendien optimaal te worden opengesteld voor de sportclubs. 32% van de sporthallen in scholen staan vandaag niet open voor derden (sportclubs, individuele sportbeoefenaars).

Verouderde sportinfrastructuur dient te worden gerenoveerd. Sportclubs hebben niet alleen behoefte aan bijkomende sportinfrastructuur, maar ook aan kwalitatief beter uitgeruste sportaccommodaties. Voor de niet-georganiseerde sporters dient ook aandacht te worden besteed aan kleinschalige sportinfrastructuur in gemeenten en steden.

Bij de herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is het noodzakelijk om de voor de sport noodzakelijke oppervlakte duidelijk te definiëren, zodanig dat in de voorziene ruimtebalans meer oppervlakte voor sportaccommodaties kan worden opgenomen.

Media

De regionale accommodaties voor VRT-Radio moeten verder worden uitgebouwd en gemoderniseerd.

2.8.3 Genereren van beleidsinformatie

Een beleidsrelevant systeem van gegevensregistratie en -verwerking is noodzakelijk voor de voorbereiding, opvolging en evaluatie van het beleid. Een datawarehouse en rapporteringssysteem werd opgestart binnen het huidig departement WVC, maar dient verder uitgebouwd te worden. In dit datawarehouse kunnen de geregistreerde gegevens gestockeerd en verwerkt worden. Daarbij staan de volgende gegevens centraal: klantgegevens, cliëntgegevens, outcomegegevens en omgevingsvariabelen. De klantgegevens hebben betrekking op de kenmerken van de organisaties en individuen die door het ministerie CJSJ worden gesubsidieerd. Voor de andere types van gegevens is het niet altijd noodzakelijk dat het ministerie eigen registraties opzet. Kwalitatief en kwantitatief wetenschappelijk onderzoek kan hier eventueel tijdsreeksen produceren.

In het kader van gegevensverzameling heeft het ministerie CJSJ twee geprivilegeerde partners : vzw Cultuurnet Vlaanderen en Re-Creatief Vlaanderen. De vzw Cultuurnet Vlaanderen ontwikkelt in opdracht van de minister een cultuurdatabank en een cultuurwijzer (databank en digitaal loket met basisinformatie over het culturele aanbod in Vlaanderen). Het steunpunt Re-Creatief Vlaanderen verricht o.m. onderzoek rond cultuurparticipatie.

Het ministerie van CJSM dient niettemin op het vlak van het genereren van beleidsinformatie, ten opzichte van een aantal andere beleidsdomeinen, een belangrijke inhaalbeweging te maken.

- De interne processen en gegevensstromen moeten geanalyseerd en beschreven worden.
- Ook de externe gegevensbronnen moeten in kaart gebracht worden. Dit kan onder de vorm van een centrale metadatabank waarin de aanwezige beleidsinformatie binnen de sector gelokaliseerd wordt. Het ministerie CJSM mag echter niet louter afhankelijk worden van externe instanties voor de gegevensverzameling.
- Op basis van beide analyses moet het ministerie CJSM een informatieplan op lange termijn opstellen. In eerste instantie zal het accent liggen op interne gegevensbronnen en -stromen.
- Dit informatieplan moet vertaald worden naar een lastenboek dat een duidelijk beeld geeft van de inspanningen die moeten gebeuren om dit informatieplan te realiseren. Dit moet ook kaderen in het globale informatiseringsproject binnen het ministerie, met onder meer de ontwikkeling van de back-end voor e-government en de UME.
- Met de IVA's en EVA's van het eigen beleidsdomein moeten de nodige afspraken gemaakt worden.
- Om dit alles te realiseren zullen de nodige middelen moeten voorzien worden. Enerzijds voor de analyse, de ontwikkeling en de exploitatie van applicaties, en anderzijds voor de opbouw en het onderhoud van een eigen Management Informatie Systeem voor het beleidsdomein CJSM (middelen voor de hardware van het datawarehouse en middelen voor de business intelligence tools).

2.8.4 Wetenschappelijk onderzoek

Het beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek krijgt een groot belang in het kader van de globale reorganisatie van de Vlaamse overheid, waar de kerndepartementen de taak zullen krijgen om op een onderbouwde wijze de beleidsvoorbereiding en -evaluatie vorm te geven.

- In de context van de verwachte verhoging van de budgetten voor wetenschappelijk onderzoek de volgende jaren in het kader van de zogenaamde 3% norm, moet voldoende aandacht uitgaan naar doorgedreven investeringen in onderzoek in het algemeen en naar een aantal nog weinig ontwikkelde beleidsthema's die veelal een internationale dimensie hebben in het bijzonder. De humane wetenschappen moeten, budgettair gezien, een meer evenwichtige plaats krijgen naast de exacte wetenschappen. Zowel de participatie- als de productiekant, dient naast het mappingonderzoek de nodige aandacht te krijgen.
- De universitaire steunpunten Re-Creatief Vlaanderen en Sport, Beweging en Gezondheid moeten op termijn kunnen uitgroeien tot interdisciplinaire studiecentra van internationaal niveau, waar een verdere opbouw van wetenschappelijke expertise kan worden gerealiseerd, vooral op het vlak van beleidsgericht onderzoek. Voor jeugdonderzoek is een belangrijke rol weggelegd voor het interuniversitair JeugdOnderzoeksPlatform.
- In het kader van het belang van een tijdsbeleid is CJSM vragende partij om het in 1999 opgestarte Vlaamse tijdsbudgetonderzoek door de TOR-groep (VUB) te bestendigen en daarin een coördinerende rol op te nemen.
- De beleidsvelden in ontwikkeling hebben een grote nood aan verder onderzoek.
- Een adequaat beleidsgericht onderzoeksprogramma met een longitudinaal karakter is onontbeerlijk in het kader van de ontwikkelingen op het vlak van de nieuwe media.

2.8.5 Steunpunten

De administratie Cultuur houdt een pleidooi voor de steunpunten in het culturele veld. Zij vervullen immers taken die niet tot de kerntaken van de overheid behoren en cruciaal zijn voor de ontwikkeling van de diverse sectoren.

Om verschillende redenen is het echter nodig om de rol en de taken van de steunpunten opnieuw te definiëren. Ten eerste voorziet het project Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) in een gewijzigde rol van de administratie, ten gevolge van de scheiding van beleidsondersteuning en beleidsuitvoering, de afslanking van de kabinetten en de overheveling van de beleidsvoorbereidende middelen van de kabinetten naar het kerndepartement. Ten tweede hebben de steunpunten tijdens de laatste jaren een grote ontwikkeling gekend in aantal organisaties, budget en personeel. Die ontwikkeling verliep niet altijd planmatig en vertoonde soms de kenmerken van *trial and error*. Tijdens de voorbije jaren zijn steeds nieuwe verwachtingen geformuleerd m.b.t. de steunpunten. Gevolg hiervan is dat meestal vanuit een tekort- of groeiscenario wordt geredeneerd. Ten slotte geeft het ruime en algemene karakter van de taakstelling aanleiding tot onduidelijkheid. Een grondige evaluatie en een reflectie over het steunpuntenbeleid is daarom noodzakelijk.

- Een steunpunt functioneert als facilitaire organisatie in uitvoering van het sectorale beleid. Het gaat om een particuliere organisatie in de vorm van een VZW. Een steunpunt wordt gedefinieerd als een lichte, flexibele organisatie met een ondersteunende rol die in de eerste plaats op het gehele professionele veld is gericht. In de tweede plaats kunnen meer publieksgerichte taken worden uitgevoerd. Met de omschrijving 'licht' wordt bedoeld dat een steunpunt een, in termen van personeel en middelen, kleinschalige organisatie is. In uitvoering van de decretales taken, mobiliseert en faciliteert een steunpunt de bestaande expertise en capaciteiten in het veld. Het fungeert daarbij als knooppunt. 'Flexibel' houdt in dat het steunpunt door het agentschap wordt aangestuurd in functie van de uitvoering van het sectorale beleid.
- Er worden drie domeinen afgebakend waarbinnen een steunpunt taken kan opnemen: praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en beeldvorming en communicatie. De administratie Cultuur pleit voor een heldere taakomschrijving per steunpunt, in samenspraak tussen veld en overheid, en een duidelijke afweging van prioriteiten.
- Bij de samenstelling van het takenpakket van een steunpunt is het belangrijk voor ogen te houden dat de primaire taken niet liggen op het vlak van de beleidsondersteuning. Het steunpunt neemt mogelijk bepaalde noden of trends waar met beleidsmatige relevantie, als gevolg van de nabije positie bij het veld en de uitvoering van het takenpakket. Deze worden dan aan het agentschap en het departement van het betrokken beleidsveld gemeld. De steunpunten doen noch op het individuele, noch op het collectieve vlak aan belangenbehartiging. Ten slotte vervullen steunpunten geen taken die de overheid in een afhankelijke positie zouden brengen. Dit is immers in tegenspraak met het principe van het primaat van de politiek en kan leiden tot een gebrek aan transparantie in het overheidsbeleid.
- De omschrijving van een steunpunt impliceert dat de subsidie-enveloppe in eerste instantie betrekking heeft op de prioritaire taken. Deze enveloppe kan per steunpunt worden vastgelegd op basis van een aantal sleutels. Naast het pakket van kerntaken kan een steunpunt bijkomende opdrachten toegewezen krijgen of zelf formuleren, die met bijkomende middelen worden gefinancierd.
- Een adequate aansturing van de steunpunten blijft een belangrijk aandachtspunt. De aansturing moet tot uiting komen in de samenwerkingsovereenkomst die als instrument aan een opwaardering toe is.
- De steunpunten hebben als permanente opdracht het zoeken naar een verdere rationalisatie onderling of met derden, op het vlak van facilitaire diensten en overhead. Een versnippering hiervan per steunpunt en de kosten die hiervan het gevolg zijn, kunnen niet langer worden verantwoord vanuit organisatorisch en bedrijfseconomisch oogpunt.

2.8.6 Implementatie en aanbevolen aanpassingen regelgeving

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

Het is in de toekomst niet aangewezen dat er financiële gevolgen worden verbonden aan de inhoudelijke kwaliteitsbeoordeling van de beleidsplannen in de termen die het decreet vandaag voorziet voor de sociaal-culturele verenigingen en de sociaal-culturele vormingsinstellingen. Het beantwoordt niet aan de realiteit dat die werkingen, elk verschillend en enig, in een gesloten financieel kader tegen elkaar worden afgezet alsof zij in een concurrentiele positie ten opzichte van elkaar zouden staan. Verenigingen werken in eerste instantie immers voor de eigen leden en de vormingsinstellingen zijn thematisch gespecialiseerd en aldus in ieder geval niet met elkaar in concurrentie. De beleidsplannen en werkingen van deze organisaties moeten op de eigen intrinsieke verdiensten beoordeeld worden zonder vergelijking met elkaar. Negatieve financiële gevolgen voor de subsidie-enveloppe moeten dan voorbehouden zijn voor die subsidieaanvragen die op aangeven van de betrokken adviescommissie als onvoldoende worden beoordeeld op kwaliteit en inhoud. Voor de toepassing van die vermindering moet een passende procedure worden uitgewerkt.

Het decreet roept bovendien twee nieuwe werkvormen in het leven: de volkshogescholen en de bewegingen. Zij moeten optimale kansen krijgen om zich volledig te kunnen uitbouwen en levensvatbaar te zijn en te blijven. Dit gaat gepaard met een oproep tot voldoende financiële ruimte.

Lokaal cultuurbeleid

De belangrijkste motivering voor het decreet lokaal cultuurbeleid is gebaseerd op de sterke dynamiek die het teweegbrengt in het cultuurbeleid van de betrokken gemeenten. De honorering van het aantal subsidieaanvragen voor de opmaak van een cultuurbeleidsplan werd in 2003 en 2004 om budgettaire redenen noodgedwongen tijdelijk stopgezet. Opdat het decreet in optimale omstandigheden zou kunnen worden uitgevoerd, dient het budget, zoals het bij de start door de Vlaamse regering werd ingeschreven, vanaf 2005 ter beschikking worden gesteld.

Een aantal aanpassingen voor het decreet lokaal cultuurbeleid dienen zich aan. Aandachtspunten zijn: het verplicht opstellen van één geïntegreerd beleidsplan, het wijzigen van de goedkeuringsprocedure voor de beleidsplannen, een heroriëntering van de projectsubsidie voor de gemeenschapscentra, het vastleggen van prioriteiten m.b.t. de besteding van de supplementaire subsidie van 1 euro per inwoner, het schrappen van de variabele subsidie als aparte subsidie voor cultuurcentra en ze op te nemen in de basissubsidie, het stimuleren van samenwerking tussen gemeenten op het vlak van bibliotheekwerking of gemeentelijk cultuurbeleid en een herdefiniëring van de regionale ondersteuning van bibliotheken door de provincies.

Amateurkunsten

De administratie stelt vast dat een aantal cruciale uitgangspunten van de wetgever in het gedrang komen door een gebrek aan middelen. Zo is het momenteel onmogelijk de productiekosten te ondersteunen van de producties van amateurkunstengroepen die zich willen spreiden volgens welbepaalde kwaliteitscriteria naar aantal optredens en grootte van publiek.

Om de vernieuwings- en verbredingsprojecten beter te verankeren in de werking van de erkende organisaties moet de huidige in het decreet voorziene subsidie voor projecten aan de structurele subsidie van de organisaties worden toegevoegd. Dit subsidiedeel kan echter enkel voor die specifieke projecten worden gebruikt en moet telkens na een bepaalde periode voor volgende nieuwe projecten worden aangewend.

De nieuwe disciplines die nu in afwachting van een erkenning als project worden gesubsidieerd moeten de financiële stimulans en garantie krijgen voor hun verdere werking en ontwikkeling als amateurkunstenorganisatie. Om het overheidsengagement dat genomen werd met het decreet van 22 december 2000 te kunnen waarmaken in de nieuwe beleidsperiode en om de amateurkunsten in de 21ste eeuw hun democratiserende rol te laten spelen, zullen investeringen meer dan noodzakelijk zijn.

Cultureel erfgoed

Voor de verdere uitbouw van een geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid is meer differentiatie in de subsidiebedragen noodzakelijk.

De sectorale beleidsplannen (bijvoorbeeld musea, archiefinstellingen, bewaarbibliotheken en documentatiecentra), het gemeentelijke of provinciale cultuurbeleidsplan en, in voorkomend geval, het beleidsplan over de uitvoering van het erfgoedconvenant moeten op elkaar afgestemd zijn.

Een hiaat in de huidige regelgeving is de structurele ondersteuning van overkoepelende (soms multidisciplinaire) landelijke organisaties. Momenteel zijn er ook geen mogelijkheden voorzien om langdurige projecten van landelijk belang te ondersteunen met het oog op het inhalen van grote achterstanden in het cultureel-erfgoedveld.

De implementatie van het Topstukkendecreet is een belangrijke taak voor de volgende beleidsperiode.

Jeugd

Vanuit een eerste evaluatieronde over het decreet op het Vlaams jeugdbeleid worden een aantal aanbevelingen en aanpassingen geformuleerd die in de loop van de volgende legislatuur kunnen aangepakt worden. Voor het decreet op het gemeentelijk, intergemeentelijk en provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid worden vragen gesteld bij overbodige regels. Aanpassingen van de planningsperiode, het verlichten van de planlast en de prioriteitenregeling zijn aanbevolen aandachtspunten.

Sport

Het ligt in de lijn van de verwachtingen dat in de komende regeerperiode een nieuw decreet ter ondersteuning van het lokaal en provinciaal sportbeleid (+VGC) zal worden gerealiseerd. In dit decreet moet aandacht besteed worden aan volgende items: de basisopdrachten van de sportdiensten inzake ondersteuning van het lokale sportgebeuren, het beschikbaar stellen van sportinfrastructuur, de informatieverstrekking en de sportpromotie. Daarnaast moet in het nieuwe decreet rekening gehouden worden met: problematiek van de “startende gemeenten”, de professionele ondersteuning van het vrijwilligerswerk in de sportclubs, en de subsidiëring van de sportclubs in functie van de kwaliteit van het sportaanbod van de sportclubs (gekwificeerde trainers, een eigen jeugdwerking). Een verhoging van het budget lijkt evident. Een nieuw decreet resulteert meestal in een verhoging van de financiële middelen.

Media

De mediasector en het mediagebruik zijn in een bijzonder ingrijpende transitieperiode terechtgekomen door de bijzonder snelle technologische evoluties en hiermee samenhangende convergentie tussen omroep en telecommunicatie. Aanpassing van het begrippenkader, inzonderheid het breed te interpreteren omroepbegrip, maken een sterk evolutief regelgevend kader noodzakelijk. Permanente bijsturingen zijn nodig om het regelgevend kader voldoende dicht bij de werkelijkheid te laten aansluiten. Hierbij moet echter worden vermeden nieuwe initiatieven in een te strak keurslijf te dringen. Anderzijds dringt een vereenvoudiging van de regelgeving zich op, evenals een grotere duidelijkheid naar de bevolking toe over structuren, opdrachten en toezicht.

3. Ideeën fiches

3.1 ALGEMEEN BELEID VOOR CJSJ				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Ontwikkelen van een beleid m.b.t. de creatieve industrieën in Vlaanderen	- Mappingonderzoek van de creatieve industrie - Deelnemen aan internationale fora en onderhandelingen - Ontwikkelen van een beleidsinstrumentarium (tweede helft legislatuur)	De creatieve industrie is een nieuwe maatschappelijke realiteit die werkt op basis van culturele 'content'. In die zin is de profitsector een partner van de overheid. De cultuuroverheid dient een relatie te ontwikkelen t.o.v. deze cultuureconomische sectoren.	- Mappingonderzoek: 125.000 euro - Nieuwe beleidssector binnen CJSJ: verhoging middelen (tweede helft legislatuur)	Een gepast en doordacht antwoord op de uitdagingen waar zowel de creatieve industrieën als de overheid voor CJSJ voor staan.
2. Stimuleren van een diversiteitsbeleid	Vanuit een integrale visie op diversiteit een personeelsbeleid, een aanbodbeleid en een participatiebeleid ontwikkelen.	Een langetermijnbeleid voeren dat zich richt naar alle inwoners in Vlaanderen, geïnspireerd door een gelijkheidsprincipe en met een specifiek bewustzijn voor verschillen van groepen.	Binnen bestaande middelen	Een heterogeen samengesteld personeelskader zowel binnen het beleidsdomein CJSJ als binnen de gesubsidieerde instellingen. Een rijk en divers samengesteld aanbod. Diversiteit in publiek, deelnemers en leden.
3. Ontwikkeling integraal beleid digitale cultuur	- Subsectorale analyses en onderzoek - Visie en plan van aanpak eCultuur Vlaanderen - Expertise-opbouw sectoren - Kenniscentrum inzake digitalisering - Sectorale actiepunten	De ontwikkeling en integratie van digitale media in de samenleving is een onmiskenbaar fenomeen. De impact en invloed van de digitale media grijpt verder dan sectorale uitdagingen, maar gaat over fundamentele wijzigingen die leiden naar een nieuwe Cultuur, een eCultuur.	- Onderzoek: 100.000 euro - Nieuw beleid: verhoging van middelen (tweede helft legislatuur)	Een integrale visie en beleidsmatige aanpak van eCultuur in Vlaanderen
4. Beleidsafstemming en samenwerking	De afstemming binnen het eigen beleidsdomein is niet alleen van tel, ook met andere overheden en beleidsdomeinen is afstemming en samenwerking in de diverse sectoren aan de orde. Denken we o.m. aan - Een cultureel akkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap	De Vlaamse overheid is een medespeler tussen en samen met verschillende andere spelers. Er wordt in toenemende mate een bemiddelende rol verwacht. Gezien de talrijke uitdagingen en de nood aan een integrale beleidsontwikkeling is beleidsafstemming en samenwerking cruciaal.	Binnen bestaande middelen	Een meer geïntegreerd en efficiënt beleid m.b.t. de diverse beleidsmateries binnen CJSJ

	- Afstemming met andere interne belangrijke partners zoals Onderwijs en Toerisme - Afspraken met de Federale Overheid			
5. Infrastructuurbeleid	- Renovatie en onderhoud eigen culturele infrastructuur - Evaluatie en opstellen meerjarenplan - Afbouw sectorale investeringsstoelagen - Expertisecentrum culturele infrastructuur - Bouw en renovatie sportinfrastructuur - Oprichting van een Vlaams Sportinfrastructuurfonds	Een planmatige, op expertise-uitwisseling gerichte aanpak inzake infrastructuur is noodzakelijk in het kader van het voorzien van kwaliteitsvolle accommodaties voor cultuur, jeugd, sport en media en past in het realiseren van een efficiënt beleid terzake.	Herschikking bestaande middelen en bijkomend 25.000.000 euro (2005-2009) exclusief sport en mediainfrastructuur.	Een planmatig en kwaliteitsvol infrastructuurbeleid dat tegemoet komt aan reële noden binnen de diverse sectoren
6. Genereren van beleidsinformatie	- Analyse van interne en externe gegevensstromen en bronnen - Uitwerken informatieplan lange termijn - Ontwikkeling en exploitatie van applicaties - CultuurNet Vlaanderen	Voor een grondige en correcte analyse van de diverse sectoren en in een aantal belangrijke stappen van de beleidscyclus is een systeem van gegevensregistratie en – verwerking onontbeerlijk. Het genereren van beleidsinformatie levert doorslaggevende elementen op voor zowel indiener als subsidiegever.	- Consultancy voor analyse bronnen en informatieplan: jaarlijks bijkomend 75.000 euro - Ontwikkeling applicaties: jaarlijks bijkomend 500.000 euro (Cultuur) en 150.000 euro (Media) - Exploitatie en onderhoud applicaties: 100.000 euro bijkomend met een jaarlijkse groei van 50.000 euro - CultuurNet Vlaanderen: 2.500.000 euro (continuering van huidig bedrag als vast bedrag – exclusief indexering)	Een beleid dat garant staat voor een degelijke beleidsondersteuning en –evaluatie, gebaseerd op de nodige relevante gegevens. Een beleid dat professioneel kan inspelen op vragen die worden gesteld vanuit de sectoren en de politieke overheid.
7. Wetenschappelijk onderzoek	- Verhoogde aandacht voor onderzoek binnen de humane wetenschappen - Continuering universitaire steunpunten Re-Creatief Vlaanderen, JOP, Sport, Beweging en	Wetenschappelijk onderzoek heeft een brede functie in een hedendaags beleid voor CJSM en speelt een belangrijke rol in het ontstaan van een publiek debat in Vlaanderen. Het beleidsgericht onderzoek krijgt een groot belang in het kader van de reorganisatie van de Vlaamse overheid. Er is een structurele achterstand van	- Continuering van de bestaande onderzoeksinitiatieven: < Re-Creatief Vlaanderen: 750.000 euro jaarlijks	Een kennisgebaseerd beleid dat een antwoord kan bieden op de complexe maatschappelijke uitdagingen en inzicht geeft in langetermijn ontwikkelingen in het beleidsdomein.

	Gezondheid - Bestendiging TOR-onderzoek en coördinerende rol CJSM - Onderzoeksprogramma nieuwe media - Opwaardering kortlopend sectoraal beleidsgericht onderzoek	wetenschappelijk onderzoek in de humane wetenschappen die sterk voelbaar is. Trendonderzoek wordt ook mogelijk.	< JOP: 250.000 euro jaarlijks < TOR: 1.345.000 euro (volgens groeiscenario 2006-2010) - Opwaardering JOP: bijkomend 500.000 euro (jaarlijks) - Opwaardering van de middelen voor kortlopend ad hoc beleidsgericht onderzoek: bijkomend 200.000 euro (jaarlijks)	
8. Steunpunten	- Herdefiniëring steunpunten - Verbeteren van de aansturing via samenwerkingsovereenkomsten - Rationalisatie op het vlak van overhead en facilitaire diensten aan de orde	Het project BBB voorziet o.m. in een gewijzigde rol van de administratie. Daarnaast hebben de steunpunten de voorbije jaren een grote ontwikkeling gekend. Deze verliep niet altijd even planmatig. Bovendien is er onduidelijkheid inzake de taakstelling. Een evaluatie en reflectie over het steunpuntenbeleid is daarom noodzakelijk.		Lichte, flexibele organisaties die een duidelijke meerwaarde kunnen betekenen binnen het beleid CJSM, beleidsmatig, organisatorisch en bedrijfseconomisch verantwoord.
9. Bevorderen van de implementatie van Integratie Kwaliteitszorg in de sociaal-culturele sector, jeugd en erfgoed	Uitbreiden van de werking van de vzw Kwasimodo tot een opleidings- en kenniscentrum inzake kwaliteitszorg voor de sectoren sociaal-cultureel werk, jeugd en erfgoed.	Het inbrengen van kwaliteitszorg binnen een beleidsplan is één ding. Kwasimodo vzw heeft als taak de implementatie ervan te stimuleren en te begeleiden binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Aangezien kwaliteitszorg ook bij de andere sectoren van groot belang is, is het aangewezen dat zij ook deze sectoren begeleiden in de implementatie ervan.	Bijkomend 200.000 euro	Tegemoetkomen aan de vraag om ondersteuning op vlak van IKZ wat uiteindelijk moet leiden tot een hogere graad van professionalisering van de diverse sectoren. Hogere kwaliteit van het beleidsplanningsproces en het beleidsplan in de verschillende organisaties.
3.2 INTERNATIONAAL CULTUURBELEID				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Financiële opwaardering internationaal cultuurbeleid	Optrekken van budgetten voor internationaal reglement	De budgetten zijn nu voor de eerste jaarhelft uitgeput. We pleiten voor een stijging zodat een heel jaar door een internationaal beleid gevoerd kan worden.	Bijkomend 1 000 000 euro (jaarlijks)	Een onderbouwd, uitgewerkt en verrijkt internationaal cultuurbeleid waarbij een groter aantal initiatieven zal kunnen ondersteund worden.
2. De aanwezigheid en de impact van de Vlaamse	Binnen het culturele veld de organisatie van en deelname aan internationale	Deelname aan internationale activiteiten en internationale fora bieden inspiratie en een klankbord	Bijkomend 1 000 000 euro (jaarlijks)	Vlaanderen een betekenisvolle plaats geven op de internationale kaart. Het Vlaams beleid

cultuur in het buitenland versterken	activiteiten bevorderen, vanuit de overheid vertegenwoordigd zijn in raads werkgroepen van internationale culturele fora, deelname aan de uitvoering van programma's van internationale organisaties.	voor actoren in het veld, voor beleidsmakers en – uitvoerders. Ze stimuleren de doorbraak van onze artiesten.		kunnen positioneren binnen internationale ontwikkelingen.
3. De internationale deskundigheid van cultuurambtenaren en cultuurwerkers verhogen	Steun voor ervaringsuitwisseling, debatten met experts over internationale culturele thema's, specifieke vormingsprogramma's, opzetten van kadervorming	Internationaal debat beter kunnen voeren, grotere expertise ontwikkelen voor de uitvoering van het beleid	Bijkomend 35 000 euro (jaarlijks)	Versterken van het Vlaamse beleid in een internationale context.
4. De internationale cultuurcommunicatie stroomlijnen en intensiveren	Afspraken maken tussen alle actoren over Vlaamse culturele activiteiten in het buitenland, ontwikkelen van een meertalige website over Vlaams (internationaal) cultuurbeleid, een informatieplan opstellen en opstarten expertisecentrum 'Europese Unie' voor de sector (uitbouw Cultuurcontactpunt)	De culturele actoren in Vlaanderen hebben elk hun eigen internationale communicatiekanalen. Het is een must te komen tot een coherente communicatie met binnenlandse en buitenlandse actoren.	Bijkomend 75 000 euro (jaarlijks)	Een gestroomlijnde internationale cultuurcommunicatie
5. Samenwerking met prioritaire partners evalueren en uitbouw culturele akkoorden	De geografische en thematische prioriteiten evalueren, eventueel herformuleren en concretiseren in het beleid.	Nu leidt de versnippering van budgetten over een groot aantal landen tot een opslorping van activiteiten in het enorme cultuuraanbod. De concentratie van het beleid en de activiteiten op een aantal landen of regio's garandeert meer duurzaamheid en een grotere zichtbaarheid.	Bijkomend 200 000 euro (jaarlijks)	Een conceptueel samenhangend programma bekomen. Een effectievere en duurzame samenwerking bewerkstelligen. Verhogen van visibiliteit van Vlaanderen en de regio's en landen waarmee prioritair wordt samengewerkt.
6. De ontwikkelingsdimensie van cultuur uitbouwen met oog voor het wederkerigheidsprincipe	Culturele meerwaarde voor ontwikkelingssamenwerking tot ontplooiing laten komen door te investeren in duurzame culturele ontwikkelingsprojecten in prioritaire gebieden, door migrantenverenigingen in Vlaanderen die op het vlak van cultuur én ontwikkeling actief zijn te raadplegen en te betrekken, door een ervaringsgericht programma inzake ontwikkelingssamenwerking te ontwikkelen voor jongeren, door het ontwikkelen van nieuwe initiatieven in het kader van de cross-border cooperation binnen Benelux-verband.	Cultuur is nu te veel een instrument om andere doelstellingen te bereiken. Cultuur kan unieke bruggen slaan, bijvoorbeeld over taalverschillen heen. Het is van groot maatschappelijk belang om de bestaande samenwerkingsverbanden (in de eerste plaats met Zuid-Afrika) te continueren om een duurzaam effect te kunnen sorteren.	Bijkomend 500 000 euro (jaarlijks)	Culturele meerwaarde voor ontwikkelingssamenwerking tot ontplooiing laten komen. Het erkennen van de eigenwaarde van alle culturen waardoor in een gelijkwaardige verhouding, volgens het wederkerigheidsprincipe, de eigen en de andere cultuur bevrucht, verrijkt en geïnspireerd worden.

3.3 SOCIAAL-CULTUREEL VOLWASSENENWERK				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Volledige uitvoering van het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk	Het nieuwe decreet vraagt nieuwe bijkomende middelen. Zonder deze financiële garantie zal de herstructurering van de sector onvoldoende kunnen gerealiseerd worden.	Nieuwe werkvormen zoals volkshogescholen en bewegingen moeten voldoende financiële mogelijkheden krijgen om aan de gestelde verwachtingen te kunnen voldoen. Bestaande werkvormen zoals de verenigingen moeten de mogelijkheid hebben om voor de leden, de deelnemers en het ruime publiek een aanbod te creëren dat een bijdrage levert tot empowerment en tot verhoging van de gemeenschapsopbouw en cultuurparticipatie.	2005: 2.500.000 euro bijkomend vanaf 2006: 5.000.000 euro bijkomend (jaarlijks)	De sector de kans geven aan de gestelde verwachtingen te voldoen en een gunstig klimaat creëren voor de verdere uitbouw van de nieuwe werkvormen.
2. Beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek voor de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk	Wetenschappelijk onderzoek moet meer duidelijkheid brengen over de rol van het sociaal-cultureel werk in de civiele maatschappij.	Met het schrijven van een nieuw decreet wenste de regelgever te komen tot de noodzakelijke herwaardering en legitimering van het sociaal-cultureel werk. Wetenschappelijk onderzoek moet de effecten van het beleid in kaart brengen en eventuele bijstellingen van het decreet motiveren.	Cf. algemeen beleid CJSM: wetenschappelijk onderzoek	Realiseren van een op kennis gebaseerd beleid en evalueren op basis van gedegen analyses.
3.4 LOKAAL CULTUURBELEID				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Volledige uitvoering van het decreet lokaal cultuurbeleid	Er moeten voldoende financiële middelen zijn opdat alle gemeenten in het decreet kunnen instappen.	Om de doelstellingen van het decreet te verwezenlijken, is het van belang dat zoveel mogelijk gemeenten in het decreet instappen.	2005: 3.305.000 euro bijkomend (nodig om uit te voeren wat reeds werd beslist) Vanaf 2006: bijkomend 7.424.000 euro (jaarlijks indien alle gemeenten maximaal realiseren wat het decreet mogelijk maakt)	- Verdere professionalisering van het lokaal cultuurbeleid - Een sterke dynamiek teweegbrengen binnen het gemeentelijk cultuurbeleid - Grotere efficiëntie door de methodiek van beleidsplanning en procesgericht denken - Alle gemeenten kunnen een gemeentelijk cultuurbeleidsplan opmaken en uitvoeren
2. Decreetwijzigingen	- De gemeenten dienen één geïntegreerd gemeentelijk cultuurbeleidsplan in - De tweede en volgende beleidsplannen moeten niet meer worden goedgekeurd door minister	- Aangezien het decreet een integraal gemeentelijk cultuurbeleid vooropstelt, lijkt het opstellen van één plan daar beter aan tegemoet te komen dan drie afzonderlijke plannen zoals tot op heden het geval is. - Vereenvoudiging van de procedure		- Actiever stimuleren van het geïntegreerd werken aan een gemeentelijk cultuurbeleid

	en administratie maar worden mee geëvalueerd in de visitaties ter plaatse. - De supplementaire subsidie van 1 euro per inwoner koppelen aan de per beleidsperiode door het Vlaamse beleid vooropgestelde beleidsaccenten. - Variabele subsidie voor de cultuurcentra afschaffen en de basissubsidie verhogen. - Middelen voor projectsubsidie voor de gemeenschapscentra bij het budget voegen voor 1 euro-supplementaire subsidies - De aan de provincies toegewezen opdrachten in het kader van een streekgericht bibliotheekbeleid blijven bestaan maar worden niet meer door de Vlaamse overheid gespecificeerd. Het afschaffen van de convenants met de provincies daaromtrent is aan de orde.	- Duidelijkheid geven aan de gemeenten over de besteding van deze subsidie, bevorderen van een homogeen karakter in de besteding van de middelen - Vermijden dat lokale besturen onderling in een competitieve positie worden geplaatst - Alle gemeenten van een verhoogde supplementaire subsidie laten genieten - Tegemoet komen aan het kerntakendebat.		- Eenduidiger en krachtiger signaal geven van beleidsaccenten van de Vlaamse regering - De cultuurcentra weten voor de volgende jaren op voorhand het bedrag van de basissubsidie - De gemeenten weten voor de volgende jaren op voorhand het bedrag van de supplementaire middelen. - Betere afstemming van het beleid op de regionale behoeften
3. Heroriëntering van de steunpunten Cultuur Lokaal en VCOB	Overheveling van de taken, personeel en middelen m.b.t. beleidsplanning van bibliotheken van het VCOB naar Cultuur Lokaal. Het VCOB wordt een ondersteuningspunt voor de virtuele bibliotheek (een VCVB) met als kernopdracht de ontwikkeling en opvolging van VLACC II (Vlaamse Centrale catalogus), met bijkomende taken in het ICT-domein.	Het uitbouwen van een integraal gemeentelijk cultuurbeleid (waarbij het afstemmen van beleidsplannen van bibliotheken, cultuurcentra en het gemeentelijk cultuurbeleidsplan centraal staat), kan optimaal ondersteund worden door een integrale opvolging van de plannen bij één steunpunt. Cultuur Lokaal lijkt het best aangewezen om haar expertise m.b.t. begeleiden van beleidsplannen open te trekken naar begeleiding van bibliotheekbeleidsplannen.	Geen nieuwe middelen, wel een verschuiving van budget en personeel van het VCOB naar Cultuur Lokaal.	- Samenwerking bevorderen om sneller tot een geïntegreerd gemeentelijk cultuurbeleidsplan te komen. - Komen tot een eenduidig gespecialiseerd ondersteuningspunt op het vlak van de virtuele bibliotheek.
4. Digitaliseringsbeleid t.a.v. de bibliotheeksector	Oprichten van VCVB, een ondersteuningspunt voor de virtuele bibliotheek	Een ondersteuningspunt kan bibliotheken mee helpen op de digitale weg o.m. in de ontwikkeling van VLACC II en het verwerven van collectieve rechten op digitale informatie.	Geen bijkomende middelen	Professionele ondersteuning m.b.t. digitalisering
5. Verzekeren van de leefbaarheid van het VLACCII project	Voor 2006 moeten bijkomende middelen worden gevonden voor de financiering van de recurrente kosten van het project.	Het ontwikkelen van een centrale catalogus voor de openbare bibliotheken is van groot belang.	Of verhogen van structurele subsidie van VCOB of verschuiven van middelen binnen VCOB of middelen van	Continuering van het VLACC II-project veilig stellen

			gemeenten voor streekgericht bibliotheekbeleid verschuiven naar VCOB.	
6. Herstructureren van bestaande bibliotheekopleidingen die momenteel binnen het volwassenenonderwijs op graduaatsniveau worden ingericht	Aanpassen van de bestaande bibliotheekopleidingen aan de vereisten van de nieuwe indeling van bachelor-masters.	Een specifieke bibliotheekopleiding blijft noodzakelijk voor het verzekeren van de vereiste deskundigheid binnen de openbare bibliotheken.	Deze materie behoort tot het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Via overleg (bijv. binnen de Cocobi-werkgroep) kunnen wel afspraken worden gemaakt.	Deskundigheid blijven verzekeren binnen de sector van de openbare bibliotheken.
3.5 AMATEURKUNSTEN				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Specifieke pedagogische opleiding voor dirigenten en regisseurs	Een ad-hoc werkgroep van ambtenaren uit de betrokken administraties (onderwijs-cultuur) en vertegenwoordigers uit de betrokken sectoren (deeltijds kunstonderwijs – amateurkunsten) werkt hieromtrent voorstellen uit.	Dirigenten en regisseurs bij lokale amateurkunstengroepen beschikken niet altijd over de specifieke pedagogische know-how om te werken met deze zeer diverse doelgroep.	Verplaatsingskosten voor de betrokken derden: raming 700 euro per persoon	Verbetering van de pedagogische kwaliteiten van de begeleiders van amateurkunstengroepen.
2. Integratie in de Vlaamse internationale cultuurcommunicatie van de grote internationale amateurkunsten-evenementen in Vlaanderen	In samenwerking met het steunpunt enerzijds de databank van CultuurNet Vlaanderen aanvullen en anderzijds het internationale aspect in de werking van de erkende organisaties introduceren op een meer systematische wijze.	De amateurkunstensector kan bij uitstek een internationaal forum zijn waar culturen en volkeren elkaar open tegemoet treden. Het delen van dezelfde artistieke interesse schept de ideale sfeer voor verdraagzaamheid.		Zichtbaar maken van de grote internationale festivals en wedstrijden in Vlaanderen via bepaalde databanken en een verhoogde deelname van het steunpunt en de organisaties in internationale fora en projecten.
3. Ondersteunen productiekosten	De Vlaamse Gemeenschap voorziet middelen om de productiekosten van producties van amateurkunstengroepen te ondersteunen volgens bepaalde kwaliteitscriteria.	Het is één van de belangrijkste taken van de Vlaamse culturele overheid om ervoor te zorgen dat waardevolle artistieke projecten zo goed mogelijk over Vlaanderen kunnen gespreid worden.	Bijkomend: 125.000 euro (jaarlijks)	De realisatie en spreiding van kwaliteitsgerichte producties door amateurkunstenaars.
4. Opstellen van een vormingsplan voor de amateurkunstensector	Samen met het steunpunt wordt een nota over het medewerkersbeleid opgesteld gebaseerd op de werkelijke toestand in de sector enerzijds en op de werkelijke medewerkersbehoefte anderzijds. Uit dit document zal een degelijk onderbouwd vormingsplan worden gedistilleerd.	Kwaliteitsbevordering, professionalisering en creatieve ontwikkeling zijn voor de amateurkunstensector onontbeerlijk.	Geen financiële middelen nodig	Een vormingsplan dat vanaf de volgende beleidsperiode kan worden toegepast.
5. Specifiek vormingsplan voor bestuurders-	Samen met Kwasimodo, het steunpunt en met vertegenwoordigers uit de raden van	In de meeste gevallen zijn de vrijwilligers-bestuurders in de erkende amateurkunstenorganisaties nog te veel	Geen financiële implicaties	Een specifiek vormingsplan voor de vrijwilligers-bestuurders

vrijwilligers van de erkende organisaties.	bestuur van de erkende organisaties een vormingsplan ontwikkelen gericht op de uitvoering van hun functie binnen de raad van bestuur van de organisatie.	verbonden aan de vroegere erkende organisatie waartoe zij behoorden. Het is hoogst noodzakelijk dat zij worden opgeleid om te werken in functie van de verdere uitbouw en realisatie van de doelstellingen van de nieuwe organisatie.		
6. Nieuwe disciplines kansen geven	De huidige projectorganisaties van de nieuwe disciplines (auteurs en circuskunsten) moeten verder financieel ondersteund worden.	Ter uitvoering van het decreet waarbij nieuwe disciplines in de amateurkunstensector kunnen erkend worden vanaf de volgende beleidsperiode is het noodzakelijk om de huidige projecten in afwachting van hun erkenning verder financieel alle mogelijkheden te geven opdat zij hun werking kunnen voortzetten en zich verder zouden ontwikkelen tot volwaardige organisaties voor hun sector.	Vanaf 2006: bijkomend 250.000 euro (jaarlijks)	Verdere ontwikkeling van de beide organisaties moet zichtbaar zijn in hun werking en een neerslag vinden in hun erkenningsdossier.
7. Afstemmen van provinciale en Vlaamse regelgeving betreffende de amateurkunsten	De Vlaamse Gemeenschap neemt het initiatief om met de provinciale overheden te overleggen over de toepassing van eenzelfde regelgeving voor de amateurkunsten op provinciaal vlak.	In sommige provincies worden de provinciale geledingen van de vroegere federaties nog gesubsidieerd en niet deze van de door de Vlaamse overheid erkende verenigingen van amateurkunsten Dit staat haaks op het beleid van de Vlaamse overheid t.a.v. de amateurkunsten in Vlaanderen..	Geen financiële middelen nodig	Afschaffing van de provinciale financiële ondersteuning aan de niet meer erkende amateurkunstenfederaties.
8. Toegankelijkheid verhogen van de lokale culturele voorzieningen voor amateurkunstengroepen	In samenwerking met het steunpunt, de Week van de Amateurkunsten, Cultuurlokaal en de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten een plan ontwerpen voor de sensibilisering van de gemeentebesturen om hun lokale culturele voorzieningen toegankelijker te maken voor de amateurkunstenaars en de amateurkunstengroepen.	Amateurkunstenaars en groepen krijgen momenteel heel moeilijk toegang tot de plaatselijke culturele infrastructuur omdat deze centra in hun artistieke programmatie te weinig of helemaal geen rekening houden met de noden van de lokale groepen. Er is nood aan repetitieruimte voor kortlopende projecten (zoals bij het amateurtheater) en voor de presentatie van de lokale amateurkunsten.	Geen financiële middelen nodig	Meer presentatie op lokaal vlak van de amateurkunsten.
9. Verankering van de vernieuwings- en verbredingsprojecten in de werking van de erkende organisaties	Het onderdeel 'projecten' in het decreet voor de amateurkunsten wordt op een andere manier ingevuld: de voorziene subsidie wordt aan de structurele subsidie van de organisaties toegevoegd uitsluitend voor gebruik voor deze specifieke projecten.	Door het toevoegen van het voor projecten bestemde geld aan de structurele subsidie van de organisatie en het inbouwen van een specifieke bestemming voor dat bijgevoegde geld bouwt de Vlaamse overheid de garantie in dat er enerzijds meer goodwill komt in alle disciplines om aan vernieuwing en verbreding te doen en anderzijds dat projecten, éénmaal onder de vleugels van een organisatie, meer kansen hebben om structureel verder te zetten binnen de werking van de organisaties.	Geen bijkomende middelen nodig	Er worden voor alle disciplines vernieuwings- en verbredingsprojecten op stapel gezet die doorgroeien naar een reguliere werking.

3.6 MUZIEK, LETTEREN EN PODIUMKUNSTEN				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1.Verhoging projectsubsidieëring	Het kunstendecreet voorziet een projectregeling voor o.m. profitorganisaties.	De profitorganisaties vormen een relatief nieuw gegeven binnen de podiumkunsten- en muzieksector. Een experimentele regeling dient zich aan. Nieuwe kredieten zijn aan de orde	25% stijging van de totale projectsubsidieëring (2005-2006) extra 25 % stijging (vanaf 2007)	Een bloeiend, kwaliteitsvol en divers kunstenlandschap dat kan inspelen op actuele tendensen binnen de non-profit en profitsector.
2. Ondersteuning van de grote stadstheaters	Een alternatief ontwikkelen voor het systeem van koppelsubsidieëring.	Volgens de bepalingen van het nieuwe Kunstendecreet, wordt de koppelsubsidieëring op termijn afgeschaft. Dit betekent een financiële aderlating voor de drie stadstheaters, die doorgaans repertoire brengen.	Nieuwe middelen zijn nodig ingeval de lokale en provinciale besturen hun bestaande 50% bijdragen verminderen of intrekken.	De drie grote stadstheaters behouden de nodige financiële draagkracht om het grote theaterrepertoire te brengen.
3. Initiëren van een spreidingsbeleid in de podiumkunsten en de muziek.	- Receptieve ruimtes stimuleren om meer “risicovolle” producties te tonen. - Tussenkost onderzoeken i.h.k.v. de uitkoopsommen van dergelijke producties	In vele subsidiedossiers valt op hoe het steeds moeilijker wordt voor de kleinere en meer experimentele organisaties een significante spreiding te kunnen realiseren.	Te bepalen in overleg met de afdeling VOB i.v.m. mogelijke overlappingen	Experimentele producties die reeds een productiesubsidie ontvangen, worden beter gespreid.
4. Beleid t.o.v. concurrentievervalsing door subsidies in de muzieksector	- Nagaan of de in de begroting opgenomen uitkoopsommen objectief worden berekend. - Op basis van objectieve parameters berekenen wat een orkest minimaal als uitkoopsom moet vragen. - Onderzoek naar mogelijke tussenkosten: rechtstreeks professionele concertorganisatoren ondersteunen of tussenkost in de uitkoopsommen.	Gesubsidieerde orkesten kunnen hun producties tegen lagere uitkoopsommen op de markt brengen dan ensembles met beperkte overheidssteun. Dit leidt tot concurrentievervalsing.	- Nihil - Nihil - Binnen bestaande kredieten en te bepalen in overleg met afdeling VOB i.v.m. mogelijke overlappingen	Concurrentievervalsing door subsidies in de muzieksector wordt beperkt.
5. Stimuleren van kinder- en jeugdproducties	Kinder- en jeugdproducties moeten meer impulsen krijgen door meer financiële middelen, maar vooral door extra speelcontexten te voorzien. Educatie mag geen synoniem zijn voor didactiek	Nog al te vaak zijn artistieke jeugdproducties sterk aangewezen op schoolvoorstellingen. Doorstroming en spreiding binnen andere speelcontexten zijn hier essentieel.	Herverdeling binnen basisallocaties dient overwogen te worden	Een ruimere spreiding van kinder- en jeugdproducties, ook buiten de schoolcontext.
6. Formuleren van een beleid m.b.t. herneming en digitalisering	- Stimuleringsbeleid voor hernemingen van belangwekkende opvoeringen.	Een beleid wordt ontwikkeld waarin waardevolle projecten hun tegenwoordigheid kunnen overschrijden.	Financiële implicaties in de tweede helft van de legislatuur	Waardevolle producties worden via hernemingen, digitalisering en verspreiding van producties op dvd beter verspreid en

	- Digitalisering - Ruimere spreiding van producties op dvd			bewaard.
7. Herformuleren en uitdiepen van een publicatiebeleid, inclusief vertalingenbeleid, in het kader van de ontwikkelingen binnen de creatieve industrieën	Verdere uitwerking van het publicatiebeleid dat reeds binnen o.m. de huidige afdelingen Muziek, Letteren, Podiumkunsten en Beeldende Kunst en Musea wordt opgenomen	De steun aan publicaties en vertalingen werd ingeschreven in het nieuwe Kunstendecreet. In het kader van de ontwikkeling van de creatieve industrieën dient een verdere uitbouw en verdieping te worden gerealiseerd om dit beleid te implementeren.	Bijkomend 100.000 euro	Een uitgebouwd publicatiebeleid dat antwoord biedt op actuele vragen vanuit de maatschappij en de diverse culturele sectoren.
8. Verankering internationale positie deSingel	Bijkomende middelen voor deSingel	Om de huidige en toekomstige internationale positie van deSingel te garanderen zijn bijkomende middelen nodig.	Bijkomend 500.000 euro (jaarlijks voor 5 jaar)	Een hoogwaardige internationale positionering en aanbod
3.7 BEELDDE KUNSTEN				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Professionalisering van de werking van bestaande organisaties	Het huidige subsidiepeil is onvoldoende voor het voldoen aan een aantal voorwaarden en kwaliteitsvereisten die het Kunstendecreet voor de bestaande organisaties voor beeldende kunst oplegt.	Implementatie van het kunstendecreet	Bijkomend minimum 1.523.000 euro (2004-2009)	Conformeren aan de eisen van het Kunstendecreet m.b.t. organisatie en kwaliteit van de werking.
2. Bevorderen van samenwerking tussen bestaande organisaties voor beeldende kunst	Het (subsidie)beleid moet aanzetten tot verregaande samenwerking m.b.t. know-how en middelen.	De huidige concurrentiële opstelling tussen de organisaties werkt contraproductief	Bijkomend 250 000 euro: 1 ^{ste} jaar: 100.000 euro 2 ^{de} jaar: 100.000 euro 3 ^{de} jaar: 50.000 euro	Conformeren aan de eisen van het Kunstendecreet m.b.t. de organisatie en kwaliteit van de werking. Financiële en inhoudelijk-artistische slagkracht vergroten en komen tot een consistentere en efficiëntere veldopbouw.
3. Ontwikkelen van een doordacht beleid naar de 'profit-actoren' toe	Op basis van onderzoek naar de interactie tussen commerciële en niet-commerciële, privé en publieke initiatieven, een vorm van publiek-private samenwerking ontwikkelen die bijdraagt tot de verrijking van de kunstwereld.	De rijke verzamelingen van collectioneurs, privé-collecties en galleries worden niet in het overheidsbeleid mee opgenomen, ondanks hun manifeste belang voor de 'kunsteconomie'.	Opstart: 100.000 euro bijkomend	Komen tot een consistente veldopbouw binnen een internationaal opererend landschap.
4. Versterken van Vlaanderen als knooppunt van hedendaagse kunst binnen een internationale	Bijkomende investeringen doen in de positie van Vlaanderen als een centrum van reflectie en ontwikkeling van beeldende kunst.	Uitbouwen van het veld van de hedendaagse kunst in Vlaanderen	1 ^{ste} jaar: 50.000 euro vanaf 2006: 100.000 euro vanaf 2007: 200.000 euro	Komen tot een consistente veldopbouw binnen een internationaal opererend landschap

context				
3.8 ARCHITECTUUR EN FORMGEVING				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Oprichten van beleidscel voor architectuur en vormgeving binnen de administratie Cultuur.	Oprichten van een sterke, conceptuele en ondersteunende beleidscel van minimum 4 A1 ambtenaren i.f.v. de beleidsvoorbereiding en –ontwikkeling op vlak van architectuur en vormgeving vanuit cultureel perspectief.	Het culturele belang van architectuur en vormgeving (voor levenskwaliteit, welzijn, erfgoed, innovatie, internationale profilering,...) wordt nauwelijks (h)erkend. Bestaande krachtige actoren (Vlaams Architectuurinstituut, team Vlaams Bouwmeester, VIZO, dienst Vormgeving ...) dwingen tot uitbouw van een deskundige gesprekspartner binnen de administratie Cultuur.	Bijkomend 250.000 euro vanaf 2005 (jaarlijks)	Een pro-actieve cultuuroverheid die nationaal en internationaal het belang en de troeven van kwalitatieve architectuur en vormgeving bespreekt en de ontwikkeling ervan stimuleert.
2. Initiëren en ondersteunen van interdepartementaal overleg m.b.t. architectuur- en vormgevingsbeleid, onderzoek en innovatie.	Een interdepartementale overlegstructuur wordt uitgebouwd en een onderzoeksfonds wordt opgericht met cultuurmiddelen.	Architectuur- en vormgevingsbeleid is bij uitstek een transversaal gegeven (Economie, R.O., Stedenbeleid, Woonbeleid, Onderwijs, Welzijn,...) Overleg is noodzakelijk i.f.v. een geïntegreerd en integraal beleid met aandacht voor de culturele en kwalitatieve aspecten. Een onderzoeksfonds dient opgericht omdat innovatie in deze sector vnl. door ontwerpmatig onderzoek ontstaat, wat momenteel nergens ondersteund wordt.	Bijkomend 500.000 euro vanaf 2005 (jaarlijks)	Komen tot een geïntegreerd en integraal architectuur- en vormgevingsbeleid met aandacht voor de culturele aspecten. Innovatie en kwaliteit van Vlaamse ontwerpen/ontwerpers wordt ondersteund en internationaal erkend.
3. Stimuleren van lokale en regionale architectuurwerkingen	- Een netwerk van lokale architectuurwerkingcentra ontwikkelen en ondersteunen - Architectuur en vormgeving als aandachtspunt in lokaal cultuurbeleid - Modellen voor informatief ‘architectuurloket’ onderzoeken - Deskundigheid van private en publieke opdrachtgevers op lokaal niveau bevorderen (i.s.m. Vlaams Bouwmeester)	Architectuur is een zaak van iedereen. Elke burger en opdrachtgever dient te worden geïnformeerd en ‘opgeleid’ om zich bewust te worden van de impact van de leefomgeving op individu en maatschappij en te leren kiezen voor kwalitatieve architectuur en vormgeving.	Bijkomend 1.000.000 euro vanaf 2005 (jaarlijks)	Iedereen is zich meer bewust van het belang van een goed ontworpen leefomgeving en kiest bij eigen ingrepen voor kwalitatieve architectuur en vormgeving.
4. Ontwikkeling van architectuur-educatiebeleid	Investeren in onderzoek, beleidsontwikkeling en werkmodellen inzake architectuureducatie.	Architectuur is een zaak van iedereen. Het informeren, opleiden en gevoelig maken van mensen hiervoor dient zo jong mogelijk te gebeuren.	Bijkomend 250.000 euro vanaf 2005 (jaarlijks)	Iedereen is zich meer bewust van het belang van een goed ontworpen leefomgeving en kiest bij eigen ingrepen voor kwalitatieve architectuur en vormgeving.

3.9 CULTUREEL ERFGOED				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Verdere uitbouw van een geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid en uitbouwen en stimuleren van samenwerking	- Streven naar verdere afstemming tussen en binnen de verschillende (sub)sectoren/ beleidsvelden - Streven naar een afstemming tussen de sectorale beleidsplannen, het gemeentelijke, het provinciale cultuurbeleidsplan en het beleidsplan over de uitvoering van het erfgoedconvenant - Uitbreiding van de toepassing van het beleidsinstrument erfgoedconvenant (met voldoende ruimte voor onderhandeling) - Verdere afstemming van de werking van Culturele Biografie Vlaanderen en Vlaams Centrum voor Volkscultuur - Samenwerking op intra-, inter- en transsectoraal niveau - Stimuleren van samenwerking via projectsubsidies en werkingssubsidies - Structureel overleg inzake afstemming met onroerend erfgoed en toerisme en de nodige samenwerking met onderwijs - Overleg met andere overheden	Elke erfgoedactor heeft de taak om vanuit een geïntegreerde aanpak een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed te stimuleren. Door een geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid na te streven, kunnen de beschikbare financiële middelen optimaal ingezet worden. Afspraken, afstemming en samenwerking zijn noodzakelijk, rekening houdend met de specificiteit en zichtbaarheid van elk onderdeel.	Bijkomend 1.850.000 euro (jaarlijks cumulatief)	Een coherent beleid dat gericht is op verzamelen, behoud en beheer, duurzame ontwikkeling, wetenschappelijke en publieksgerichte ontsluiting, en maatschappelijke integratie van het cultureel erfgoed. Ontwikkelen van synergieën.
2. Stimuleren van maatregelen m.b.t. behoud en beheer	Bij de inhaalbeweging dient de Vlaamse overheid vooral een activerende en coördinerende rol op te nemen m.b.t. maatregelen inzake behoud en beheer: - Stimuleren van het opstellen van een goede (schade-)inventaris en een geautomatiseerde basisregistratie	De toestand waarin het cultureel erfgoed zich bevindt is vaak schrijnend. Basisregistratie vormt het fundament om een doordacht collectiebeleid op te bouwen.	Bijkomend 150.000 euro (jaarlijks cumulatief)	Betere toestand van het cultureel erfgoed.

	- Aandacht voor collectiemobiliteit (bruikleen/ ruil/ afstoten) - Oplossingen zoeken m.b.t. depotproblematiek: bijkomend onderzoek + sensibilisering van alle actoren - Restauratiepremies in het kader van het Topstukkendecreet.			
3. Implementeren van informatie- en communicatie-technologieën	- Onderzoek m.b.t. o.a. de vergankelijkheid van de dragers en het tot stand brengen van een virtuele centrale catalogus - Selecteren van het te digitaliseren materiaal - Overleg m.b.t. de te gebruiken internationale standaarden	Digitaliseringstechnieken kunnen een belangrijke bijdrage leveren tot alle aspecten van de omgang met cultureel erfgoed: de conservering, restauratie en publieksontsluiting.	Onderzoek= 100.000 euro (2004-2009)	Realiseren van een op kennis gebaseerd beleid, kennis opbouwen m.b.t. deze materie en de verschillende actoren voldoende sensibiliseren en mobiliseren.
4. Bevorderen van de publieksgerichte ontsluiting	- Geen pretfabrieken, maar een evenwicht tussen de verschillende functies (behoud en beheer, wetenschappelijk onderzoek, presentatie) - Bijzonder beleid ontwikkelen voor specifieke bevolkingsgroepen (o.a. 55-plussers, allochtonen, jeugd) - Publieksonderzoek (buiten de fysieke muren van de erfgoedinstellingen/organisaties) - Een goed communicatieplan	De publieke ontsluiting en de herintegratie van het cultureel erfgoed in de maatschappij moeten een verhoogde belangstelling voor dat erfgoed genereren.	Geen nieuwe budgettaire middelen.	Verbetering van de presentatie en beleving van cultureel erfgoed.
5. Stimuleren tot deskundigheidsbevordering/ professionalisering	- Onderzoek naar een brede erfgoedopleiding in samenwerking met de verschillende onderwijsinstellingen - Voldoende middelen voorzien voor begeleiding en vorming van de vele vrijwilligers - Stimuleren van praktijkgerichte benaderingen	Deskundigheidsbevordering is inherent aan een ontwikkelingsbeleid.	Onderzoek = 100.000 euro (2004-2009)	Een sterke dynamiek genereren d.m.v. o.a. kennisuitwisseling en garantie bieden voor een kwalitatief hoogstaande omgang met het cultureel erfgoed.

	- Ontwikkelen van een gemeenschappelijk kennis- en expertisecentrum m.b.t. cultureel erfgoed (geen afzonderlijke organisatie)			
6. Stimuleren van nieuwe financiële maatregelen	- Alternatieve financiering (vb. publiek-private samenwerking) - Fiscale maatregelen (vb. m.b.t. giften aan een topstukkenfonds) - Maatregelen inzake successierechten	Nieuwe financiële maatregelen bieden kansen voor een goede zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed. Deze maatregelen verhogen het maatschappelijke draagvlak (betrokkenheid van particulieren/ private organisaties).	Geen nieuwe middelen.	Aanwenden van extra financiële middelen voor de ontsluiting van en de zorg voor het cultureel erfgoed.
7. De sector van de archiefinstellingen, bewaarbibliotheken en documentatiecentra ondersteunen	Oprichten van een werkgroep die de hiaten in kaart brengt en een gemeenschappelijk actieplan voor de archiefsector opstelt. Aspecten die onderdeel kunnen uitmaken van zo'n actieplan: - De publiekrechtelijke archiefwerking - Een specifiek beleid voor bewaarbibliotheken/ documentair erfgoed - De culturele thema's	De sector van de archiefinstellingen, bewaarbibliotheken en documentatiecentra kent nog steeds een grote achterstand.	Geen nieuwe middelen voor opstellen actieplan; wel bijkomende middelen om vooropgestelde acties (in actieplan) uit te voeren: bijkomend 750.000 euro.	Inhaalbeweging voor specifieke sector.
8. Verder uitbouwen van internationale aspecten van een cultureel-erfgoedbeleid	Verdere stappen nemen ter bekrachtiging van de Unesco-conventies van 1970 en 2003.	Vlaanderen kan niet achterblijven in de internationale ontwikkelingen op het vlak van invoer, uitvoer en overdracht van eigendom van culturele goederen en op het vlak van immaterieel erfgoed.	Voldoende financiële middelen voor de uitvoering van de conventies: bijkomend 50.000 euro (jaarlijks)	Vlaanderen als speler in een internationaal cultureel-erfgoedbeleid.
9. Uitbouw Kasteel van Gaasbeek tot een toonaangevend en publieksgericht erfgoedcentrum	- Uitbouw en professionalisering van museale basisfuncties op het vlak van publiekswerking, educatieve werking, behoud en beheer,... - Organiseren van aangepaste evenementen en tentoonstellingen - Verdere ontwikkeling van bibliotheek en archief tot expertise- en documentatiecentrum rond kasteelcultuur - Uitbouwen (inter)nationale samenwerkingsverbanden	Het Kasteel van Gaasbeek beschikt over een uniek en waardevol cultuurpatrimonium en is dringend toe aan een inhaalbeweging op de voormelde vlakken.	Bijkomend 250.000 euro (jaarlijks)	- Betekenisvolle toename van het aantal bezoekers - Ontwikkelen eigen expertise inzake kasteelcultuur

3.10 JEUGD				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1.Revitaliseren van het beleid inzake kadervorming binnen het jeugdwerk.	Zoeken naar manieren om kadervorming binnen het jeugdwerk te erkennen en valoriseren in een Vlaamse en Europese context en mogelijkheden creëren voor uitwisseling van expertise.	Evoluties op Europees vlak nopen tot een waardering van de zogeheten elders verworven competenties. In dat licht zal ook het Vlaamse jeugdwerk moeten nagaan hoe zij zich kan versterken tot een krachtige leeromgeving voor haar vrijwilligers.	Geen bijkomende middelen	Vernieuwd beleid inzake kadervorming en valorisering verworven competenties in Vlaamse en Europese context
2. Een lokaal vrijetijdsbeleid voor kinderen en jongeren	Vereenvoudigen en afstemmen van diverse Vlaamse regelgeving en subsidiestromen m.b.t. lokale actoren bezig met de invulling van vrije tijd (naast cultuur en jeugd ook buitenschoolse kinderopvang, deeltijds kunstonderwijs, sport,...).	De samenwerking bevorderen tussen verschillende lokale actoren actief bezig met het invullen van vrije tijd.	Herschikking van bestaande financiering gekoppeld aan de financiering van een jeugdcoördinator: 11.500.000 euro bijkomend	Een geïntegreerd lokaal vrijetijdsbeleid voor de jeugd
3.Het ontwikkelen van een pedagogische visie op kinderen en jongeren	Aan de hand van een wetenschappelijke en cijfermatige onderbouw, komen tot een expliciete pedagogische visie over kinderen en jongeren.	Het huidige jeugdwerkbeleid en het jeugdbeleid worden gekenmerkt door een intrinsieke en versnipperde visie op kinderen en jongeren. De nieuwe visie moet het krachtige vertrekpunt vormen voor de uitbouw van een nieuw Vlaams jeugdwerkbeleids- en jeugdbeleidsplan.	Herschikking van middelen Bijkomende middelen voor onderzoek zijn aangewezen: cf. algemeen beleid CJSM: wetenschappelijk onderzoek	Een krachtig wetenschappelijk en pedagogisch onderbouwd jeugd- en jeugdwerkbeleid
4. Inhoudelijke en technische aanpassingen aan het regelgevend kader	Vanuit een eerste evaluatieronde over het decreet op het Vlaams jeugdbeleid worden een aantal aanpassingen en aanbevelingen geformuleerd. Voor het decreet op het gemeentelijk, intergemeentelijk en provinciaal jeugdwerkbeleid verdienen de planningsperiode, de planlast en de prioriteitenregeling extra aandacht.	Voor het decreet op het gemeentelijk, intergemeentelijk en provinciaal jeugdwerkbeleid duiken nog een aantal onduidelijkheden inzake formele aspecten op. Bepaalde onderdelen van de dossierbehandeling zijn in sommige gevallen problematisch. Ook voor het landelijk niveau worden de decretale bepalingen onder de loep genomen en bijgewerkt waar nodig.	Neutraal	Een inhoudelijk en technisch verbeterd regelgevend kader als bijdrage tot deregulering en wetsmatiging.
5. Het ontwikkelen van een jongereninformatiebeleid	In navolging van de Europese doelstellingen voor de ontwikkeling van een jeugd- en jongereninformatiebeleid, dit in Vlaanderen verder uitbouwen.	Toegang tot informatie moet vrij zijn en gebaseerd op het principe van gelijke kansen. De verschillende informatieverstrekkers moeten streven naar een gezamenlijke visie om te komen tot een harmonieus informatiebeleid.	Neutraal	Visie- en beleidsontwikkeling inzake jongereninformatie als aanzet tot een harmonieus informatiebeleid
6.Het stimuleren van een	Acties ondernemen zoals het aanpassen en	Streven naar een zo ruim en gediversifieerd mogelijk	Herschikking	Een geïntegreerd vrijetijdsaanbod dat meer

divers en toegankelijk jeugdwerkaanbod	verbeteren van bestaande instrumenten, het stimuleren van toeleidingsactiviteiten en het ondersteunen van nieuwe vormen van jeugdwerk.	vrijtijdsaanbod voor alle kinderen en jongeren. Extra aandacht schenken aan kinderen en jongeren die zich niet herkennen in het huidige jeugdwerkaanbod.		aangepast is aan de noden van alle kinderen en jongeren, en in het bijzonder van laaggeschoolde kinderen en jongeren
7. Afstemmen beleid inzake kinderrechten, algemene preventie m.b.t. jeugd en het algemeen jeugdbeleid	- Coördinatie van de beleidsinspanningen - Uitwerking van een Vlaams strategisch plan kinderrechten - Nationale Commissie voor de rechten van het kind - Afstemming preventieve werkingen	Kinderen en jongeren hebben in een vergrijzende samenleving als sociale groep nood aan emancipatie. Dit veronderstelt een integrale beïnvloeding van de context waarin kinderen en jongeren opgroeien. Het moet hun kansen vergroten en uitsluiting tegengaan.	Neutraal	Een complementair, afgestemd en versterkt beleid inzake kinderrechten, jeugdpreventie en algemeen jeugdbeleid
3.11 SPORT : De voorgestelde acties kaderen in een algemene toename van het budget sport van 0,4% naar minimum 2% in de Vlaamse begroting				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
1. Verder uitbouwen van een sportclubbeleid	Sensibiliseren en intensifiëren van regelmatige sportbeoefening in clubgeorganiseerd verband. Meer aandacht en ondersteuning voor sportclubs.	De sportclub vormt de basis in de sport en staat voor de mogelijkheid tot regelmatige en kwaliteitsvolle sportbeoefening, zowel recreatief als competitief.	Bijkomende financiële middelen opdat sportclubs hun maatschappelijke rol kunnen blijven vervullen. Grotere sportclubstructuren gestimuleerd vanuit sportfederaties en ondersteund door lokale en Vlaamse overheid Betere beschikbaarheid van schoolsportinfrastructuur	- Ombuigen van dalende trend in sportbeoefening door jongeren - Verhoogde sportdeelname in het algemeen - Verhoogde kwaliteit van het sportaanbod - Evenwicht tussen competitief en recreatief aanbod in de sportclub - Optimale samenwerking tussen club en gemeente en tussen club en school - Professionalisering van de clubsportsector
2. Uitbouwen van een lokaal sportbeleid	Ondersteunen van het lokale sportgebeuren.	De gemeente heeft als opdracht permanent voldoende sportinfrastructuur beschikbaar te stellen voor sportclubs en individuele sporters, de sportclubs administratief te ondersteunen en lacunes in het bestaande clubgeorganiseerde sportaanbod te detecteren.	Op basis van een nieuw decreet ter ondersteuning van het lokaal en provinciaal (+ VGC) sportbeleid is een verhoging van het sportbudget voor het lokale beleidsniveau evident.	- Basisopdrachten van het lokale bestuursniveau ondersteunen - Professionele ondersteuning van het vrijwilligerswerk in de sportclubs - Subsidiëring van de sportclubs i.f.v. de kwaliteit van het sportaanbod van de sportclubs (gekwificeerde trainers, eigen jeugdwerking)

3. Opstellen van een topsportactieplan	Optimale voorbereiding van jonge Vlaamse topsporttalenten i.f.v. topsportprestaties op Olympische Spelen 2012 en 2016	De voorstellen van dit actieplan dienen een meerwaarde te bieden t.a.v. het huidige topsportbeleid. Het actieplan dient alle facetten van het topsportbeleid onder de loep te nemen. De bevindingen uit topsportonderzoeken kunnen hierbij als uitgangsbasis gebruikt worden.	De Vlaamse regering dient zich in een eerste fase te engageren voor 5 jaar (2005-2009) waarbij in het eerste jaar bijv. 80 % van het noodzakelijke budget om het actieplan uit te voeren zou worden toegekend, in het tweede jaar 90 % en in het 3 ^{de} , 4 ^{de} en 5 ^{de} jaar 100 %.	- Optimalisering van de topsportscholen - Aantrekken van toptrainers - Creëren van een tewerkstellingsproject voor jeugdtrainers topsport - Begeleiding en ondersteuning van topsportfederaties - Opleiding en bijscholing van trainers voor beloftevolle jongeren en elitesporters - Uitbreiding van het Bloso-tewerkstellingsproject voor topsporters en het Bloso-Topsportstudentenproject Hoger Onderwijs - Olympische ploegsporten en de voorbereiding van de Vlaamse topsporters met een handicap op de Paralympics.
4. Invoering performant dopingcontrolebeleid en een sportmedisch keuringsbeleid	- Controles op elk ogenblik - Opsporen producten - Keuringsbeleid op 3 niveaus	De gezondheid van de sportbeoefenaar dient beschermd te worden	Bijkomend: 73.000 euro (jaarlijks) Bijkomend: 200.000 euro (te voorzien op één welbepaald begrotingsjaar)	Een adequate dopingbestrijding en een performant sportmedisch keuringsbeleid
3.12 MEDIA				
NAAM VAN DE ACTIE	BESCHRIJVING	MOTIVERING	NODIGE MIDDELEN	BEOOGDE OUTPUT
Media en technologische ontwikkelingen	In de technologisch snel evoluerende informatiemaatschappij moet het beleid pro-actief inspelen op de uitdagingen en kansen die de digitalisering en de convergentie van de media bieden. Volgende acties worden voorzien: 1. Uitrol van interactieve digitale tv (iDTV) als alternatief breedbandplatform via het lopende "Vlaanderen Interactief" project. 2. De ontwikkeling van (alternatieve) breedbandplatformen stimuleren via het Interdisciplinair instituut voor Breedband	ICT en nieuwe media vormen een hefboom om bredere lagen van de bevolking, het bedrijfsleven en de overheid zelf meer te laten deelnemen aan en te laten meegenieten van de voordelen van de informatiemaatschappij.	1. Sensibiliseringscampagne over de mogelijkheden, lage instapdrempel, opleiding inzake multimediatoeepassingen. iDTV : steun reeds goedgekeurd door de Vlaamse regering (12.4 mio euro) 2. IBBT: 15 mio euro per jaar, al goedgekeurd door V.R. 3. Deelnemen aan internationale fora en uitwerken van stappenplan door de administratie 4. In eerste instantie is een grondige studie nodig van de	- Een inclusieve informatiemaatschappij bewerkstelligen waar alle media, nieuwe technologieën en netwerken ertoe bijdragen dat sociaal en geografische achtergestelde groepen maatschappelijk sneller kunnen bijbenen, zodat brede lagen van de bevolking kunnen deelnemen aan en genieten van de voordelen. Bovendien bieden deze technologieën bijkomende mogelijkheden qua tewerkstelling door drempels van mobiliteit, geografische afstand, financiële en fysieke handicap te helpen overbruggen.

	Technologie (IBBT) 3. Formuleren van een strategie en bijhorend tijdsplan voor de omschakeling van analoge naar digitale tv en radio. 4. Herdenken van het beheer van het frequentiespectrum: met de uitbouw van digitale terrestriële radio en tv kunnen meerdere kanalen uitgezonden worden via dezelfde frequentieband (multiplex). Het beheer hiervan kan niet louter aan de openbare omroep worden overgelaten. 5. Verruimen van de bestaande steun aan de geschreven pers naar digitale initiatieven (online media) 6. Media-educatie initiatieven (zoals Kranten in de klas) uitbreiden naar audiovisuele- en nieuwe digitale media om kritische mediaconsumenten te kweken die niet verdrinken in het multimediaal overaanbod aan informatie. 7. Uitbouwen van een monitorinstrument om de concentratietendenzen in de perssector te registreren 8. Uitbouwen van een ICT-monitor die Vlaamse indicatoren meet en een internationale benchmarking van de ICT ontwikkeling van Vlaanderen mogelijk maakt.		strategie die men wenst te volgen. De mogelijkheden geboden door een PPS-constructie moeten hierin mede verkend worden. 5. Een heroriënteren van de bestaande middelen kan een optie zijn. 6. De huidige bestaande middelen kunnen in aanvang behouden blijven, doch moeten toenemen naarmate het veld verruimt 7. Concentratie: studie is uitgevoerd. Implementatie kan in aanvang starten met de middelen beschikbaar in de administratie 8. Samenwerking met APS, vereiste budgettaire middelen om de Vlaamse ICT indicatoren te definiëren, en op regelmatige basis kwantitatieve en kwalitatieve studies te laten uitvoeren en de resultaten te ontsluiten via een boordtabel op een website te ontsluiten. Samenwerking met het IBBT moet tot extra synergie leiden. De bestaande budgettaire ruimte van de administratie voor de nieuwe media moeten aan deze opdrachten aangepast worden, en op zijn minst teruggebracht worden op het niveau van 2002	- Dank zij de digitalisering van tv en radio komt er meer aanbod, een betere kwaliteit, nieuwe en interactieve diensten, efficiënt spectrumgebruik - Bijkomende tewerkstelling creëren in de audiovisuele sector (omroepen, productiehuisen, facilitaire bedrijven en toeleveranciers) dank zij het ontwikkelen van interactieve formats, nieuwe programma's en diensten. Zo wordt de bijkomende tewerkstelling van iDTV in de audiovisuele sectoren geschat op 2500 à 3000 VTE/jaar en het marktpotentieel volgens studiebureau McKinsey op 300 miljoen euro. - Nieuwe kansen bieden aan culturele en artistieke medewerkers - Een ruim en divers media-aanbod tot ontwikkeling laten komen, ook via nieuwe mediakanalen zoals het Internet, als garantie voor een pluralistische en democratische samenleving. - Via media-educatie de samenleving kritisch leren omgaan met de multimedia-inhoud waarmee ze via de pers en de nieuwe media dagdagelijks overspoeld wordt.
Media en regelgeving	- Herziening van de richtlijn "Televisie Zonder Grenzen" met als belangrijkste aandachtspunten de bevordering van de culturele diversiteit en de verspreiding van Europese producties, nieuwe interactieve en virtuele reclametechnieken, bescherming van minderjarigen, vrije nieuwsgaring en	De Vlaamse Gemeenschap moet de Europese regelgeving niet alleen onverkort omzetten, maar ook pro-actief trachten in te spelen op de Europese besluitvorming om de culturele eigenheid van kleinere culturen te waarborgen in een internationaal en sterk geconcentreerd medialandschap.	- Bestaand personeel zorgt voor opvolging en leveren van input naar Europa toe. - Voor specifieke, gespecialiseerde opdrachten kan externe expertise ingeschakeld worden. Dit kan in eerste instantie met de werkmiddelen van de	Een Vlaams mediabeleid en een bijhorende regelgeving die afgestemd is op de relevante Europese regelgeving terzake, die maximaal rekening houdt met de specificiteit van de Vlaamse context, voldoende afgestemd is op de digitalisering en de convergentie van de media en een transparant regelgevend kader schept voor de verschillende marktpartijen.

	het recht van antwoord. - Implementatie van de nieuwe mediaregelgeving die ontstaat door de omzetting van het EU-pakket telecomrichtlijnen van 2002. Tot deze implementatie behoort o.a. de operationalisering van het VCM nieuwe stijl. - Algemene omzetting Europese regelgeving m.b.t. de problematiek media, telecommunicatie en informatiemaatschappij (o.a. het hergebruik van overheidsinformatie). - Verdere maximalisatie van de Vlaamse bevoegdheden m.b.t. het aanbieden van informatie die voor een breed publiek bestemd is (maximalisatie omroepbevoegdheid, (mede)bevoegdheid van Vlaanderen m.b.t. de problematiek van auteursrechten,...)		administratie.	
--	---	--	----------------	--

4 Bronnenlijst

- s.n., Bouwstenen voor het decreet en besluit voor de sociaal-culturele verenigingen, vormingsinstellingen, bewegingen, 2001.
- s.n., Denmark's Creative Potential – Culture and Business Policy Report 2000, Kopenhagen, Ministry of Trade and Industry, Ministry of Culture, 2001.
- s.n., Discovering Architecture, Civic Education in Architecture in Finland, report, the Finnish Association of Architects and the Arts Council of Finland, Helsinki 2001.
- s.n., Final Report on the Questionnaire on Cultural Industries. Part I: Executive Summary and Operators, European Parliament, Committee on Culture, Youth, Education, the Media and Sport, 11 April 2003.
- s.n., Jaarboek Architectuur Vlaanderen 1990-1993, 1994-1995, 1996-1997, 1998-1999, 2000-2001, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (administratie Cultuur), Brussel, 1994-2002.
- ABBING, H., Why Artists are poor? The Exceptional Economy of the Arts, Groningen, 1989.
- ADRIAENSSENS, I., COECKELBERGH, C. (red.), Van advies gediend. Kwaliteitsbevordering in het erfgoedbeheer. Praktijkaanbevelingen, Koning Boudewijnstichting, Brussel, 2003.
- AFDELING BEELDENDE KUNST EN MUSEA (MVG), Verslagen van de Beoordelingscommissie Beeldende Kunst, Brussel.
- AFDELING BEELDENDE KUNST EN MUSEA (MVG), Jaarverslagen, Brussel.
- AFDELING BEELDENDE KUNST EN MUSEA (MVG), Nieuwsbrief beeldende kunst: Informatiebrochure regelingen hedendaagse beeldende kunst 2001, 2002, 2003, 2004, Brussel.
- ANCIAUX, B., Beleidsnota Cultuur 2000-2004.
- ANCIAUX, B., Beleidsbrief Cultuur 2002.
- APS (MVG), APS-survey 2002, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Administratie Planning & Statistiek), Brussel, 2003.
- APS (MVG), APS-survey 2003, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Administratie Planning & Statistiek), Brussel, 2004.
- <http://aps.vlaanderen.be/statistiek/cijfers/sport/deelname/SPORTPART004.xls>.
- BAERT, H. en KETELSLEGERS, B., Het concept “sociaal-culturele methodiek”: definitie en toelichting, 2002, onuitgegeven. Naar aanleiding van: Project sociaal-culturele methodiek: Concept en methodiekontwikkeling, Onderzoek in opdracht van Vlaams Minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid, Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden.
- BECKERS, T. & VAN DER POEL, H., Vrijetijd tussen vorming en vermaak. Een inleiding tot de studie van de vrijetijd, Stenfert Kroese, Antwerpen, 1992.
- BLOKLAND, H. Publiek gezocht. Essays over cultuur, markt en politiek, Boom, Amsterdam/Meppel, 1997.
- BLOSO, Sport en fair play, Brussel, 1994.
- BLOSO, Jaarverslagen 2000, 2001, 2002, Brussel, 2001-2003.
- BLOSO, Integrale Kwaliteitszorg Vlaamse Trainersschool. Bevraging van de cursisten najaar 2002, Brussel, 2002.
- BLOSO, Evolutie van het aantal leden bij erkende sportfederaties (intern rapport), Brussel, 2003.
- BLOSO, Probleemstelling Staten-generaal van de sportclubs. Analyse van de bevraging van de Vlaamse sportclubs. Brussel: Commissariaat-generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport & de Openluchtrecreatie, 2003.

<http://www.bloso.be/public/Staten-generaal/Docs/onderzoeksresultaten.pdf>.

BLOSO, Integrale Kwaliteitszorg Vlaamse Trainersschool. Bevraging van de cursisten najaar 2003, Brussel, 2003.

BLOSO, Evolutie van het aantal leden bij erkende sportfederaties (1998-2003), Brussel (intern rapport), 2004.

BLOSO, Beleidsopties Vlaamse Trainersschool 2004-2008, 2004. (Stuurgroep VTS 20 februari 2004).

BLOSO, Resoluties van de Staten-Generaal van de sportclubs, 2003.

BLOSO-VTS, Nieuwsbrief Vlaamse Trainersschool, jaargangen 2003 en 2004.

CAMMAERTS, B., Gelijke toegang, burgerschap en de informatiesamenleving: internetgebruik en – gebruikers in de Vlaamse openbare bibliotheken, working paper 2002-07, Re-Creatief Vlaanderen, Gent, 2002.

CAPENBERGHS, J., COOLS, J. & DE RYNCK P. (red.), Erfgoed in breedbeeld. Visies op erfgoed in Vlaanderen en Europa, Culturele Biografie Vlaanderen, Antwerpen, 2003.

CLAES, T., VANHOYLAND, L. & VANROBAEYS, P. (Red.), Beleidsbevraging Beeldende Kunst, Provinciaal Centrum voor Beeldende.

Kunsten, Hasselt, 1997.

COMMISSIE ARCHITECTUUR EN VORMGEVING (CAV), nota architectuur 2002, intern document, 2002.

CORIJN, E. (red.), 'Cultuur voor dagelijks gebruik. Onderzoeksrapport' in: Alledaags is niet gewoon. Reflecties over volkscultuur en samenleven, Koning Boudewijnstichting, Brussel, 2002.

DEKEYSER, L., Beleidsvoorbereidend onderzoek naar de amateurkunsten in Vlaanderen, K.U.Leuven (Centrum voor Sociale Pedagogiek), Leuven, 2002.

DEKEYSER, L. & SEYMUS, H. (red.), De legitimiteit van het sociaal-cultureel werk in een complexe samenleving, Acco, Leuven / Leusden, 2000.

DEKKERS, G. & KEGELS, C., Informatie en communicatietechnologieën in België: Analyse van de economische en sociale impact, Federaal Planbureau, Brussel, 2003.

DEPARTEMENT ONTWERPWETENSCHAPPEN HOGESCHOOL ANTWERPEN, Inventarisering vormgeving Vlaanderen en Brussel, onderzoeksrapport (in opdracht van Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, administratie Cultuur), juni 2003.

DEPARTMENT FOR CULTURE, MEDIA AND SPORT, Creative Industries Mapping Document 2001, 2001.

DE KEYSER, B., De culturele erfgoedpolitiek van de Vlaamse overheid en de rol van de gemeente- en stadsarchieven. Verhandeling, Hasselt, 2003.

DE KNOP, P., Kleurrijk Vlaanderen: de pedagogische waarde van sport, (Lezing tijdens het 'Toekomstdebat over het maatschappelijk belang van sport', Kleurrijk Vlaanderen, Brussel, 19 februari 2004).

DE KNOP, P., DE BOSSCHER, V. & LEBLICQ, S., Onderzoek naar het topsportklimaat in Vlaanderen, VUBpress, Brussel, 2003.

DE KNOP, P., TAKS, M. & MUSCH, E., Evaluatie van de werking en uitvoering van het decreet op de gemeentelijke en provinciale sportdiensten en een analyse van de knelpunten bij de implementatie van kwaliteitszorg. Eindrapport (Onderzoek in opdracht van Bloso, IOS, Brussel-Gent-Leuven, 1999) (Deze resultaten werden ook gepubliceerd in: Sport, nr. 2, 2000, p. 20-24).

<http://www.bloso.be/public/Staten-generaal/Docs/onderzoeksresultaten.pdf>.

DE RYNCK, F. e.a. (Red.), De eeuw van de stad. Over stadsrepublieken en rastersteden Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Administratie Binnenlandse Aangelegenheden, Project stedenbeleid), Brussel, 2003.

- DE WITTE, H., HOOGE, J., WALGRAVE, L. (red.), Jongeren in Vlaanderen, gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst, Universitaire Pers, Leuven, 2000.
- DRIESEN, P., Wenselijkheids- en haalbaarheidsstudie voor een open, geïntegreerde en integrale depotwerking in Limburg. Onderzoeksproject in opdracht van de provincie Limburg, Aron, Hasselt, 2003.
- DU BOIS-REYMOND, M., TE POEL, Y. & RAVESLOOT, J., Jongeren en hun keuzes, Coutinho, Bussum, 1998.
- ELCHARDUS, M., HOOGHE, M. en SMITS, W., Participatie in Vlaanderen, VUB, Vakgroep Sociologie, Brussel, 1999.
- ELCHARDUS, M. (ed), Zonder Maskers. Een actueel portret van jongere en hun leraren, Globe, Gent, 1999.
- ELCHARDUS, M., HUYSE, L., HOOGHE, M. (Red.), Het maatschappelijk middenveld in Vlaanderen. Een onderzoek naar de sociale constructie van democratisch burgerschap, VUBPress, Brussel, 2000.
- ELCHARDUS, M., GLORIEUX I., De Symbolische Samenleving, Lannoo, Tielt, 2002.
- ELIAERTS, P., De moeizame relatie van het beleidsdomein sport met de beleidsdomeinen ruimtelijke ordening en leefmilieu, Bloso, Brussel, 2004.
- ENGBERSEN, G., 'Grenzen van vermaatschappelijking', in: Tijdschrift voor de sociale sector, nr. 9, jg. 51, 1997, pp. 325-29.
- EUROPESE COMMISSIE, Towards a knowledge-based Europe: The European Union and the information society, Directorate General Press and Communication Publications, Brussel, 2002.
- EUROPESE COMMISSIE, eEurope 2005: Een informatiemaatschappij voor iedereen, COM(2002) 263, 2002.
- EUROPESE COMMISSIE, Electronic Communications: the Road to the Knowledge Economy, COM(2003) 65, 2003.
- EUROPESE COMMISSIE, ESTO Partners (European Science and Technology Observatory) : Tigers project : Identifying factors of success and failure in European IST-related national and regional developments : Final report, 2003.
- EUROPESE COMMISSIE, eEurope 2005 Mid-term Review, COM(2004) 108, 2004.
- GALLE, C., Probleemstelling Staten-Generaal van de sportclubs. Analyse van de bevraging van 2.480 Vlaamse sportclubs (Gent 20-21 september 2003), Brussel, 2003.
- GIELEN, P., Esthetica voor Beslissers. Aanzet tot een debat voor een reflexief cultuurbeleid, Lannoo / Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Tielt / Brussel, 2001.
- GIELEN, P., Kunst in netwerken, Artistieke selecties in de hedendaagse dans en beeldende kunst, LannooCampus, Leuven, 2003.
- GIELEN, P., Kunst Beslissen. De werking van de Beoordelingscommissie Beeldende Kunst in 2000. Een jaarverslag, onuitgegeven verslag, 2001.
- GIELEN, P. & LAERMANS, R., Een omgeving voor actuele kunst. Een toekomstperspectief voor het beeldende-kunstenlandschap in Vlaanderen, Lannoo / Initiatief Beeldende Kunst, Tielt / Gent, 2004.
- GOUBIN, J. (red.), Werken aan uitdagingen. VCVO-project Nieuwe Uitdagingen voor het Sociaal-cultureel Werk, VCVO, Brussel, 1994.
- GROFFY, L., HUYBRECHTS, A. & HELLINCKX, L., Intercultureel Samenleven, in: BAERT, H., DE BIE, M. (Red.), Handboek Samenlevingsopbouw in Vlaanderen, Die Keure, Brugge, 1999.
- HOEFNAGEL, F.J.P.M., Internet en Cultuurbeleid. Over de gevolgen van ICT voor het cultuurbeleid van de Nederlandse overheid, Sdu, Den Haag, 2002.

- HOOOGHE, M. (red.), Sociaal kapitaal en democratie, verenigingsleven, sociaal kapitaal en politieke cultuur, Acco, Leuven, 2000.
- HOOOGHE, M., Dreigende wolken, of de gebruikelijke klachten? De gevolgen van verschuivingen in het maatschappelijk engagement (Vorming), Socius (Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Werk), Brussel, 2000.
- HUIJGH, E. & K. SEGERS, K., 't Hof van Commerce. De complexe verhouding tussen de overheid en de commerciële cultuurorganisaties in Vlaanderen', in: LAERMANS, R., LIEVENS, J., WAEGE, H. (Red.), Cultuurkijker. Aanzetten voor cultuuronderzoek in Vlaanderen, Re-creatief Vlaanderen, De Boeck, Antwerpen, 2003.
- JACOBS, M. & WALTERUS, J., Een kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar het actuele lokaal historisch, volks- en heemkundig landschap in Vlaanderen (project Alpha). Eindrapport, Vlaams Centrum voor Volkscultuur, Brussel, 2003.
- KÉSENNE, S., TAKS, M., LAPORTE, W. & DE KNOP, P., De economische betekenis van de sport in Vlaanderen, Bloso, Brussel, 1998.
- KNAEPEN, K. & SCHEELINGS, F., Archiefnaden in Vlaanderen. Bewaren, bewerken of cultureel werken? Een onderzoek naar de culturele werking van de archiefsector in Vlaanderen. Voorlopig rapport ter voorlegging aan de toetsingscommissie, Brussel, 2003.
- KONING BOUDEWIJNSTICHTING, Rondetafel 'gemeentelijk architectuurbeleid stimuleren', verslag werkgroep, december 1995.
- LAERMANS, R., Het cultureel regiem. Cultuur en beleid in Vlaanderen, Lannoo / Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Tielt / Brussel, 2002.
- LAERMANS, R., Het lokale niveau als speerpunt van het Vlaams cultureel regiem?, lezing Turnhout – De Warande, 27 november 2002.
- LAERMANS, R., LIEVENS, J. & WAEGE, H. (Red.), Cultuurkijker. Aanzetten voor cultuuronderzoek in Vlaanderen, Re-creatief Vlaanderen, De Boeck, Antwerpen, 2003.
- LAERMANS, R. & PAUWELS, A., Kunst mogelijk maken. Onderzoek inzake de noodzaak, het eventuele werkterrein en de functionele modaliteiten van een Fonds voor Beeldende Kunsten, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel, 1999.
- LAERMANS, R. & VERDONCK, I., Ontwikkeling van een monitoringsysteem voor de beeldende kunstsector (onuitgegeven studieopdracht), Leuven, 2000.
- LAGAE, W., Is sport belangrijk voor de economie? (Lezing tijdens het 'Toekomstdebat over het maatschappelijk belang van sport', Kleurrijk Vlaanderen, Brussel, 19 februari 2004).
- LEFEVRE, J., TAKS, M., PHILLIPAERTS, R., DE BOURDEAUDHUIJ, I., THEEBOOM, M., VANREUSEL, B., SCHEERDER, J., VAN GESTEL, M. & STEENS, G., Onderzoek naar de graad van sportparticipatie en fysieke activiteit op Vlaams niveau en het opstellen van een instrument voor de evaluatie van sportpromotiecampagnes. Deelrapport I: Secundaire bronnenanalyse van de sportparticipatie en de fysieke activiteit in Vlaanderen (Onderzoeksproject in opdracht van Bloso), Bloso, Brussel, 2002.
- LEFEVRE, J., TAKS, M., PHILLIPAERTS, R., DE BOURDEAUDHUIJ, I., THEEBOOM, M., MATTON, L., BALDUCK, A. & WIJNDAELE, K., Onderzoek naar de graad van sportparticipatie en fysieke activiteit op Vlaams niveau en het opstellen van een instrument voor de evaluatie van sportpromotiecampagnes. Deelrapport II: Graad van sportparticipatie en fysieke activiteit op Vlaams niveau (Onderzoeksproject in opdracht van Bloso), Bloso, Brussel, 2002.
- LEFEVRE, J., TAKS, M., PHILLIPAERTS, R., DE BOURDEAUDHUIJ, I., THEEBOOM, M. & VAN DEN BERGH, K., Onderzoek naar de graad van sportparticipatie en fysieke activiteit op Vlaams niveau en het opstellen van een instrument voor de evaluatie van sportpromotiecampagnes. Deelrapport III: Opstellen van een instrument voor de evaluatie van sportpromotiecampagnes (Onderzoeksproject in opdracht van Bloso), Bloso, Brussel, 2002.
- LEMAN, S., Objectregistratie Vlaanderen 2003 – een stand van zaken, Culturele Biografie Vlaanderen, Antwerpen, 2003.

- LEMAN, S. & WALTERUS, J., Project “erfgoed digitaal”. Bouwstenenonderzoek erfgoed digitaal. Ontwikkeling portaalsite cultureel erfgoed. Aanvangsrapport, Vlaams Centrum voor Volkscultuur / Culturele Biografie Vlaanderen, Brussel / Antwerpen, 2003.
- LINDEMANS, P., Bouwstenen voor een masterplan behoud en beheer roerend materieel erfgoed. Een tussentijds rapport, Culturele Biografie Vlaanderen, Antwerpen, 2003.
- MARTENS, L., concept beleidsbrief architectuur en vormgeving, intern document, 1 september 1998.
- MINNE, G. e.a., Eindverslag werkgroep cultuurparticipatie en publiekswerking, eindverslag van de Staten-Generaal Cultuur van 5 oktober 2002.
- MOMMAAS, H., ‘De cultuurindustrie in het tijdperk van de netwerkeconomie’, in: Boekman Cahier, nr. 43, jg. 12, maart 2000.
- OOSTERLINCK, R., DEWINT, W., HULLEBROECK, T. & PRUYT, M., Beleidsopties voor het sociaal-cultureel werk in Vlaanderen, Sociale Hogeschool KVMW, Gent, 2001.
- PHILIPPAERTS, R., MENEVE, P. & VAN COPPENOLLE, I., De provincie Oost-Vlaanderen als informatiepunt. Een analyse van de informatiebehoeften van de sportconsument en beleidsverantwoordelijken (Onderzoeksproject in opdracht van Bloso), Bloso, Brussel, 2002.
- RAES, K., Het moeilijke ontmoeten, verhalen van alledaagse zedelijkheid, VUBpress, Brussel, 1997.
- RAES, K., Wij Zelfen, Pelckmans, Kapellen, 2002.
- ROOIJAKKERS, G., ‘Het leven van alledag. Cultureel erfgoed tussen ondernemerschap en nieuwe technologie’, in: Boekmancahier, nr. 41, jg. 11, 1999.
- RUTTEN, P., ‘De toekomst van de verbeeldingsmachine. De cultuurindustrie in de eenentwintigste eeuw’ in: Boekman Cahier, nr. 43, jg. 12, maart 2000.
- SCHEERDER, J., Gelijke speelvelden? Sociale gelaagdheid van de vrijetijdssport vanuit een sociaal-cultureel veranderingsperspectief (Leuven, KULeuven/Dept. Sport- & Bewegingswetenschappen; doctoraatsproefschrift lichamelijke opvoeding), 2003.
- SCHEERDER, J., DEHAESE, J. & VANREUSEL, B. (Red.), Jeugdsport in cijfers. De sportdeelname van jongeren in Vlaanderen in 2000 tabellen en grafieken (CD-rom met steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – Administratie Cultuur/Afdeling Jeugd & Sport), Tielt, Lannoo, 2003.
- SCHEERDER, J. & PAUWELS, G., Vlaanderen sportief gepeild! Resultaten van de APS-survey 1999 (Stativaria 26), Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – Administratie Planning & Statistiek, 2002.
- SCHEERDER, J., PAUWELS, G. & VANREUSEL, B., ‘Vlaanderen sportief gepeild: wie participeert niet? Ontwikkelingen in en determinanten van (club)sportinactiviteit’, In: LEMAÎTRE, J. (Red.). Vlaanderen gepeild! (APS Studiedag; Brussel; 6 mei 2003), Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap/Administratie Planning & Statistiek, 2003, pp. 231-268.
- SCHWARZ, M., Digitale media in de technologische cultuur. Perspectieven voor een kunst- en cultuurbeleid, Ministerie van OCenW, Den Haag, 1999.
- SIERENS, S., Effecten van het sociaal-cultureel beleid voor allochtonen, Gent, Universiteit Gent, 2001.
- STEUNPUNT SPORT BEWEGING EN GEZONDHEID, Tussentijds rapport sportparticipatie, 2004.
- STEVENS, F., VANDEWEYER, J. & VAN DEN BROEK, A., Time use of adolescents in Belgium and the Netherlands, Re-Creatief Vlaanderen, Working Paper 2003-04.
- THEEBOOM, M. & VAN DEN BERGH, K., Handleiding voor de verdere toepassing van het instrument voor de evaluatie van sportpromotiecampagnes (Onderzoeksproject in opdracht van Bloso), Bloso, Brussel, 2002.

- TIJSKENS, E. & BERCKMOES, T., Publiekscommunicatie cultureel erfgoed en erfgoedweekend, CultuurNet Vlaanderen / Culturele Biografie Vlaanderen, Brussel / Antwerpen, 2003.
- VANDERMARLIERE, K., 'Beleidsnota Vlaams Architectuurinstituut 2004-2006', intern document.
- VANHOUTTE, E., Zorgen voor later? Argumenten voor de wetenschappelijke bestudering van de Vlaamse muzikale en literaire archieven, bibliotheken en bewaarplaatsen, Team Consult Publications, Wilrijk, 2000.
- VANSTEELANT, H. (MVG), 'aanzet beleidsnota architectuur' en 'beleidskader architectuur', interne documenten dd 11.03.2002.
- VAN BOUCHAUTE, B., Strax. Jeugdwerk verkent de toekomst, Garant, Leuven, 2001.
- VAN DEN WIJNGAERT, F., Het toekomstdebat over sport. Is sport cruciaal in de opvoeding? (Lezing tijdens het 'Toekomstdebat over het maatschappelijk belang van sport', Kleurrijk Vlaanderen, Brussel, 19 februari 2004.
- VAN DER AERSCHOT, H., 'Evolutie van het aantal leden van de Vlaamse sportfederaties (1995-1998)', in: Sport, nr. 3, 1999.
- VAN ESPEN, M., Overzicht sportinfrastructuur in Vlaanderen in 2003, Bloso, Brussel, 2003.
- VAN GREMBERGEN, P., Beleidsbrief Cultuur 2003.
- VAN GREMBERGEN, P., Beleidsbrief Cultuur 2004.
- VAN LIERDE, A., Analyse Contract JeugdSport 2002-2003, Bloso, Brussel, 2003.
- VAN LIERDE, A., Appreciatie van het Contract JeugdSport. Enquête bij de schepenen van sport, Bloso, Brussel, 2003.
- VAN LIERDE, A., WILLEMS, T. & VAN DER AERSCHOT, H., Beperkte gemeentelijke enquête over de subsidiëring van sportclubs in Vlaanderen, Bloso, Brussel, 2003.
- VAN SYNGHEL, K. & VAN BROECK, L., voorstudie voor de oprichting van een centrum voor architectuur en vormgeving, onderzoeksrapport maart 2000.
- VELTHAUSZ, D. & BRUINSMA, E., Inventarisatie Infrastructuur Digitaal Erfgoed. Een onderzoek naar visies, belemmeringen en oplossingen, Telematica Instituut, 2002.
- VERLINDEN, J. (MVG), ontwerp van architectuurnota, intern document, 12 april 1994.
- WALTERUS, J., Bewaar(de)bibliotheken in Vlaanderen. Eindverslag, Vlaams Centrum voor Volkscultuur, Brussel, 2003.
- WES, Behoeftesonderzoek gemotoriseerde sporten in Vlaanderen, (Studie uitgevoerd in opdracht van Bloso), 2001.
- WES, Behoeftesonderzoek golfsport in Vlaanderen (Studie uitgevoerd in opdracht van de minister van Sport), 2004.
- WETENSCHAPPELIJK TECHNOLOGISCHE RAAD VAN STICHTING SURF, Alles uit de kast (in opdracht van het ministerie van OC&W), 1998.
- WIJN, C.H. e.a. (red.): Handboek Cultuurbeleid, Elsevier bedrijfsinformatie, 's Gravenhage, 2001.
- WYLLEMAN, P., DE KNOP, P., ANSEEUW, L., DE CLERCQ, D., BOUCKAERT, J., BASSEZ, P., VAN ASSCHE, E., VANDEN AUWEELE, Y. & LAMBEIR, G., Evaluatie van de opzet en de werking van de topsportscholen in Vlaanderen. Eindrapport - Deelrapport (Onderzoek in opdracht van Bloso, IOS, Brussel-Gent-Leuven, 2001), 2001.